

REMZİ KİTABEVİ

William Shakespeare

HAMLET

HAMLET

W. Shakespeare

Hamlet

Türkçesi:
Bülent Bozkurt

9. Basım

Remzi Kitabevi

Çeviride aşağıdaki metin esas alınmıştır:
William Shakespeare, *Hamlet,* edited by T.J.B. Spencer
(Penguin: Harmondsworth, 1980)

HAMLET / William Shakespeare

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-0713-9

BİRİNCİ BASIM: Aralık, 1999
DOKUZUNCU BASIM: Nisan, 2007

Kitabın bu basımı 2000 adet olarak yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090
www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

ÖNSÖZ

Hamlet, Shakespeare'in Türkçe'ye en çok çevrilen oyunları arasında. Bu yeni çevirinin okuru (ve belki seyirciyi), aktör, oyun yazarı ve şair Shakespeare'e, en azından değişik yönleriyle, yaklaştıracağı umulur.

Hamlet'in yeni bir çevirisine neden gerek duyulduğuna başka açıklamalar da getirilebilir. Ama kısaca şu kadarını söylemek yeterli görünüyor: Dağ karşınızda durdukça, tırmanmamak elde değil.

Bu çeviride, Prof. T. J. B. Spencer tarafından, son araştırma ve bulguların ışığı altında gözden geçirilip yayınlanan *Hamlet* (The New Penguin Shakespeare, Harmondsworth, 1980) esas alınmış, metinde kısaltma yapılmamıştır.

Çeviride başka İngilizce basımlardan da yararlanılmış, anlamın tartışmalı ya da bulanık olduğu yerlerde bir Almanca çeviriyle (*Shakespeare*, neu übersetzt von Richard Flatter, Wien, 1954) karşılaştırma yapılmış, önceki Türkçe çevirilerden yararlanılmamıştır. Kullanılan öteki İngilizce basımlar şunlardır: "Alexander" Shakespeare, Signet Shakespeare, Macmillan Shakespeare.

Bu çeviri için gerekli araştırmalar, İngiltere'nin Birmingham şehrindeki Shakespeare Enstitüsü'nde yapılmıştır.

Bülent Bozkurt
1982

İKİNCİ BASIM İÇİN ÖNSÖZ

İlk basımı 1982 yılında yapılan bu çevirinin ikinci basımı dolayısıyla elime geçen fırsattan yararlanarak metinde bazı değişiklik ve düzeltmeler yaptım.

Çevirinin şimdi daha doğru ve düzgün, Shakespeare'in yazdığı oyuna daha yakın ve Türkçesinin nispeten daha akıcı olduğu düşüncesindeyim.

Ancak ikinci basımda da benim için öncelik, "oyunların oyunu" *Hamlet*'i "Türkçe söylemek," yani oyunu Türk okurunun daha kolay anlayabileceği, Türk kültürüne, Türk dilinin özelliklerine daha yakın bir şekle sokmak değildir.

Asıl çabam, akıcılık ve anlaşılabilirlik sağlamaktan çok, *Hamlet*'i değiştirmeme ve çarpıtmama yönünde oldu. Bu uğurda zaman zaman yadırganabilecek üslup, ifade ve terimler kullanmaktan çekinmedim.

Bununla birlikte, çeviride ortaya çıkan bazı ifadelerin acayip veya anlaşılmaz olduğunu düşündüğüm zaman, gerekli gördüğüm değişiklik ve hatta yorumlara gitmekten de kaçınmadım.

Sonuçta *Hamlet* oyununun ruhunu ve dilini fazla çarpıtmadığımı umuyorum.

İkinci basımın son şeklini almasında, isabetli görüş, uyarı ve düzeltmeleri için meslektaşım, Marlowe ve Shakespeare çevirmeni Hamit Çalışkan ve, çeviri metnini sabır ve itinayla bilgisayarda yazan, kitapsever mesai arkadaşım Neslihan Karayakaylar'a içten teşekkür ederim.

Bülent Bozkurt
Mayıs 1999

İçindekiler

Shakespeare, 9
Oyunların Oyunu *Hamlet*, 14
Hamlet'i Türkçe'ye Çevirirken, 17
Sahne Tarihçesi, 22
Konunun Özeti, 27
Oyundaki Kişiler, 31
HAMLET, 35
Notlar, 223

SHAKESPEARE

Bugünün edebiyat ve tiyatro dünyasında gereğince vurgulanmamış bir gerçek var: Shakespeare'in ne denli "büyük" olduğu değil, ne denli "ünlü" olduğu gerçeği. Birincisi anlamı bulanık, öznel, sağlamasını yapması zor, genel bir yargı; ikincisiyse kanıtlarıyla ortada.

İngiliz (ve bir ölçüde Amerikan) dili, edebiyatı, kültürüyle ve batı tiyatrosuyla yakından ilgilenen hiç kimse Shakespeare'i sevmese bile, bilmeden edemez.

Shakespeare (1564-1616), ölümünden bu yana giderek artan oranda İngiliz kültürüne, uygarlığına ve dünya tiyatrosuna sızmış, işlemiştir. Bugün Shakespeare'den tek bir oyun görmemiş ya da okumamış, tek bir şiir duymamış bir İngiliz bile, zaman zaman farkında olmadan onu konuşur, onunla düşünür. Özdeyişleri atasözü olmuş, deyimleri, deyişleri, terimleri dili donatmıştır.

Shakespeare'i bilmeden tiyatro eleştirisi okuyamazsınız. Çünkü tüm eleştirmenler bildiğinizi varsayarlar. Değinilerin çoğunluğu onadır; örnekler ondan verilir, karşılaştırmalar onunla yapılır.

Romancılar, şairler, tiyatro yazarları, besteciler, filmciler, televizyon programcıları onun bir sözünden (esinlenerek) bir yapıt yaratırlar. Onun sözleri, işlediği konular, oyunları üzerine binlerce kitap yazılmıştır ve yazılmaktadır. Shakespeare, yeni sanat ürünlerinin esin kaynağı ve bu arada, pek çok anlamda, binlerce kişinin geçim kaynağıdır.

Shakespeare'i bilmek, batı edebiyatına, tiyatrosuna, kültürüne ortak olmak demektir, o ortaklıktan bir şeyler kazanmak, kazandırmak demektir. Bütün bunlar aşağı yukarı kesin. Eğer bunların yanında okur-seyirci bir "büyük" sanatçının sanatına da ortak olabilmişse, Hamlet'in tuttuğu aynada kendini ve insanı, çağını ve çağları görebilmişse, bu da az kazanç sayılmamalı.

Shakespeare'in yaşamı hakkında fazla bir şey bilinmiyor. Özellikle, sanatına ışık tutabilecek bilgiler ve belgeler günümüze ulaşmamış. Güvenilir kaynaklardan hiçbiri bize Shakespeare'in gerek oyuncu gerek

yazar olarak tiyatroya nasıl başladığını, oyunlarını hangi ortamda yazdığını, ömrünün son birkaç yılında ne yaptığını söylemiyor.

Ama elimizde, pek çoğu dünya tiyatrosunu sarsmış otuz beşi aşkın oyun, türünün yetkin örnekleri arasında sayılan bir soneler dizisi ve önemi küçümsenemeyecek birkaç uzun şiir var. Bu yapıtlar, 17. yüzyılın ortalarından başlayarak okur ve seyircilerde Shakespeare'i tanıma isteği doğurmuş ve yapılan araştırmalar sonucu sanatçının yaşamı, çağı ve toplumsal çevresiyle ilgili pek çok ipucu elde edilmiş. Bu ipuçları, yukarıda belirtildiği gibi, Shakespeare'in sanatını değerlendirmede köklü bir etkisi olmamakla birlikte, yazarı tarihsel ve toplumsal bir perspektife yerleştirme açısından yararlı olabilir. Bu konuda ayrıntılı bilgi, Shakespeare üzerine yazılmış İngilizce ve Türkçe kaynaklardan edinilebilir. Burada kısa bir özetle yetinilmiştir.

Shakespeare'in yaşamına geçmeden önce, Shakespeare'in "okuruna" bir açıklamada bulunmak gerekiyor. Sanatçının oyunlarını bir okur kitlesinden çok, sahne için yazdığını tekrarlamakta yarar var. Okur, kendini zaman zaman seyircinin, oyuncunun, yönetmen ve yapımcının yerine koymak zorunda: Hayal gücünü son sınırına dek kullanmaya çalışmak, belki de, okurken oyunu kafasının içinde sahnelemek zorunda. Satırların arası zaman zaman yalnızca bu yolla okunabiliyor.

Bir de, Shakespeare'in, çağının pek çok İngiliz yazarı gibi, söz sanatlarına olan düşkünlüğünü yadırgamamak gerekiyor. Shakespeare bir söz cambazıydı: Yapıtları baştan başa kelime oyunlarıyla, alışılmadık benzetmelerle, çarpıcı kişileştirmelerle dolu. İnsan bir "çiğ tanesi", bir "toz parçası", dünya "tohuma kaçmış bir bahçe", sevgi, ilkbaharda bir menekşe gibi, erken açan, ömrü kısa bir çiçek, esip geçen bir koku; kimi insanların yapabilecekleri "doğumlarıyla sınırlanmış". "En temkinli genç kız bile, güzelliğini açıp yalnız gökteki aya gösterse yeterince tedbirsizlik etmiş sayılır".

Shakespeare 1564 yılında İngiltere'nin Stratford-upon-Avon kasabasında doğmuş. Babasının dericilik ve yün alım, satımıyla uğraştığı ve zamanla belediyeye geçip yönetimde söz sahibi kişiler arasında yer aldığı biliniyor.

İlk ve orta öğrenimini Stratford'da yaptığı sanılıyor. O çağda okullarda öğretim dili genellikle Latinceymiş. Önemli ders konuları arasın-

da: Dilbilgisi, konuşma ve yazma sanatı, mantık ve klasik edebiyat (eski Yunan ve Latin Edebiyatı) geliyor. Shakespeare okul yıllarında Ezop'un masallarını, Terentius ve Plautus'un oyunlarını okumuş, seyretmiş ve belki bu oyunlardan bir iki de sahne oynamış olabilir. Shakespeare'in yine bu sıralarda Cicero, Vergilius, Horatius ve Ovidius'u, aslından ya da çevirisinden okuduğu tahmin ediliyor.

Okul dışında renkli bir yaşam sürdüğü aşağı yukarı kesin. Stratford'un içinden geçen Avon nehrinin iki yakasında da verimli tarlalar, yeşil otlaklar ve bahçeler uzanıyormuş. Shakespeare'in, kırları, bahçeleri, çiçekleri, hayvanları, doğayı çok sevdiği ve iyi tanıdığı oyunlarından anlaşılıyor.

Her pazar ailece kiliseye giderlermiş. Hıristiyanlığın, her yönüyle Shakespeare üzerinde derin bir etki bıraktığı su götürmezse de, bu etki onu ilerde dinin öğretisini de tartışma konusu yapmaktan alıkoymamış.

Stratford'a sık sık gezici tiyatro kumpanyaları da uğrarmış. Shakespeare'in babası bir ara bu kumpanyalara, oyunlarını belediye sınırları içinde sergileyebilmeleri için gerekli izni veren kişi olduğuna göre, yazarın bu kumpanyaları iyi tanıdığı ve oyunlarını seyrettiği sanılıyor.

Shakespeare'in, okulu bitirdikten sonra ne işle uğraştığı bilinmiyor. 1583 yılında, 19 yaşındayken, Anne Hathaway'le evlenmiş. Eldeki belgelere göre, gelin kocasından sekiz yıl daha yaşlı ve nikahta hamileymiş. Shakespeare'in Anne Hathaway'den 1583 yılında bir kızı, 1585 yılında da bir kız bir oğlan ikizleri olmuş. İlk kızın adı Susanna, ikizlerin adları Hamnet ve Judith'miş.

Elimizde, bundan sonraki yedi yılla ilgili bilgi yok. Shakespeare'in bu süre içinde ne yaptığına ilişkin tahminler yürütülüyor: Öğretmenlik, avukatlık, askerlik, matbaacılık, gemicilik, aktörlük yapmış; yurt içinde ya da dışında gezmiş olabilir.

Bilinen tek şey, bu yedi yıl içinde Stratford'dan çıkıp Londra'ya geldiği, bir tiyatro kumpanyasına katıldığı, şiir ve oyun yazmaya başladığı. 1592 yılında, yazar Robert Greene'in, hem aktörlük hem de oyun yazarlığı yapan Shakespeare için, "Ülkede yalnızca kendinin, sahne dünyasını sarsabildiğini ("Shakescene") sanan bir yeni yetme ("upstart crow")" dediğini biliyoruz.

1596'dan başlayarak Shakespeare'in ününün artmaya başladığını

Stratford ve Londra'daki kayıtlardan öğreniyoruz. 1598'de Francis Meres adlı bir yazar Shakespeare'i Plautus ve Seneca'yla kıyaslayarak, "Hem komedi hem de tragedya türünde ülkemizin en iyi yazarlarından biri," diyor.

Bu yıldan sonra Shakespeare'in yazarlıktan oldukça yüksek sayılabilecek bir gelir sağladığı, Stratford ve Londra'da mal mülk satın aldığı biliniyor. O gün için birer "meslek" bile sayılmayan oyun yazarlığı ve belki de aktörlükten, kumpanya yöneticiliği ve hissedarlığından, Shakespeare'in neredeyse zengin olması, başarısının boyutları hakkında bir fikir verebilir.

Ömrünün son yıllarında sağlığının pek yerinde olmadığı sanılıyor. 1616 yılında ölen Shakespeare için 1623 yılında Stratford'da bir anıt dikilmiş. Bu anıtın üzerindeki yazıda Shakespeare, Sokrates ve Vergilius'la aynı düzeyde görülüyor. Aynı yıl, oyunlarının ilk toplubasımı (First Folio) yapılmış.

Shakespeare'in bir anlamda "tam zamanında" doğduğu söylenebilir. İngiltere bu sırada her yönden bir ilerleme devrine girmiş. Protestan ve Katolikler arasındaki çatışmalar durulmuş, ülke güçlenmeye ve zenginleşmeye başlamış. Kraliçe Elizabeth sağlam ve sağduyulu bir yönetimle ülkede birlik sağlamayı başarmış. Yurtseverlik duygusu giderek artmaktaymış. Avrupa'da başlayan Rönesans ("Yeniden doğuş") İngiltere'de de etkisini göstermiş, klasik çağ kültürü ile ilgili yeni bilgiler İngiltere'ye de aktarılmış. Sanatın her dalı bir gelişme içinde olmakla birlikte, özellikle tiyatro ve edebiyat alanlarında olağanüstü bir canlılık görülmüş. Ovidius, Apuleius, Horatius, Heliodorus, Plutarkhos, Homeros, Seneca, Vergilius gibi yazarlar İngilizce'ye çevrilmiş. Shakespeare'in, özellikle Ovidius ve Plutarkhos'tan büyük ölçüde etkilendiği sanılıyor. Eski, yeni; İngiltere içinde, dışında başka pek çok yazarın da Shakespeare'e esin kaynağı olduğu biliniyor. Bu yazarlardan başlıcaları şunlar: Boccaccio, Chaucer, Holinshed, Lyly, Spenser, Sidney, Greene, Nashe, Montaigne.

Shakespeare'in şiirleri arasında, özellikle *Soneler* anılmaya değer. Oyunlarından en tanınmışları ise: *Hamlet, Macbeth, Kral Lear, Othello, Romeo ile Juliet, Venedik Taciri, Jül Sezar, Antonius ile Kleopatra, Fırtına, IV. Henry, Bir Yaz Gecesi Rüyası, Yok Yere Yaygara, Size Nasıl Geliyorsa* ve *On ikinci Gece*.

Kaynaklar

Campbell, O. J., and Quinn, E. G. (eds.), *A Shakespeare Encyclopedia* (London, 1966).

Halliday, F. E., *Shakespeare: A Pictorial Biography* (London, 1953).

Schoenbaum, S., *Shakespeare: A Compact Documentary Life* (Oxford, 1977).

OYUNLARIN OYUNU *HAMLET*

Hamlet, ilk oynandığı günden (1601) bu yana Shakespeare'in en sevilen ve en iyi tanınan oyunlarından biri olmuş. Öyle ki, daha yazılışından (1601?) iki yıl geçmeden bir "korsan" basımı piyasaya sürülmüş ve bu basım sonraki yıllarda Shakespeare araştırmacılarının başına dert açmış. Bu bozuk metinden ("Bad Quarto") sonra, 1604 yılında, Shakespeare'in el yazmasına dayalı "bir sağlam" metin ("Good Quarto") yayınlanmış ve bunu 1623 yılında yayınlanan ilk toplubasımdaki ("First Folio"), biraz sahne etkisi taşıyan, yine güvenilir, *Hamlet* izlemiş. Günümüzdeki *Hamlet* metinleri genellikle bu üç metinin karışımından oluşur.

Shakespeare'in, *Hamlet*'in konusunu, 1590'dan önce yazılmış bir oyundan aldığı sanılıyor. Shakespeare araştırmacıları bu oyuna *Ur-Hamlet (İlk Hamlet)* adıyla değinirler.

Hamlet son derece uzun (oyunun kesintisiz oynanması altı saati aşkın bir süreyi gerektirir), oldukça ağır, dili çapraşık, "havası" sürekli değişen, incelikli bir oyun. Oyundaki kişilerden bir bölümü, özellikle Kral Claudius, Polonius, Mezarcılar ve Osrick kendilerine özgü bir üslupla konuşurlar.

Oyun, çok yönlü bir eğlence türü olarak tiyatronun iyi bir örneği. Bu anlamda hem çok doyurucu hem de oynanması özel beceriler, hünerler ve hazırlık gerektiren bir oyun sayılır: Bir hayalet, "oyun içinde oyun," delilik sahneleri, bir düello ve ölümler, *Hamlet*'i ayrıcalıklı kılan ögeler arasında.

Shakespeare bu oyunda da tragedya ile komediyi bir arada, zaman zaman iç içe, yürütür. Ölüm bile hem bir acı hem de eğlence kaynağıdır. Yaşamın ve ölümün, varlığın ve yokluğun anlamı ve değeri sürekli olarak değişen bakış açılarıyla birlikte değişir. Her bir kavram, her bir değer toplumsal ve evrensel ölçütlere göre başka görünümler kazanır.

Prens Hamlet'in yüzyıllar boyu tiyatro seyircisi için çekiciliğini korumuş olması, belki de onun tutarlı, kolayca bir kalıba sokulabilecek

bir kişi olmayışında yatar. Hamlet'in kişiliğini yeterince yansıtabilmek için onu, üç ya da dört aktörün birden oynaması gerektiğini söyleyenler olmuştur. Hamlet'in kendine sorduğu sorular arasında belki de her seyirci kendi sorularını tanımış, bulmuş çıkarmış, cevaplarını bulamasa bile, aynı soruların başka nasıl sorulabileceğini, soru sorma, düşünme sanatını görmüştür.

Hamlet'in nasıl bir insan olduğu üzerinde çok konuşulmuş, çok yazılmış olmasına rağmen kişiliği yine de avuçlardan kayar gider. "Sana düşündürdüklerimi kâğıda döküp kendini bağlama," der gibidir Hamlet. Yine de, değişik bir iki yönü dile gelebilir belki.

Oyun içinde, davranış ve tepkileri (hem kendine, hem başkalarına karşı) çoğu kez ters ve beklenmedik tepkiler. Özellikle sahnede tek başına yaptığı konuşmalarda duyarlı noktalarının hangileri olduğu ortaya çıkar. Ne var ki, kullandığı üslup gibi, kişiliği de sürekli bir başkalık gösterir. Hamlet'in bu yanı onun için hem bir sorun hem de kolaylık: Bir yandan kişiliğini bulamamanın, bilememenin acısıyla kıvranırken, öte yandan esnekliği sayesinde herkese uyabilir, her kılığa girebilir.

Hem acı çeken, hem çektiren ve bunu bildiği halde önüne geçemeyen insanoğlu Hamlet.

Hamlet yalnızca, var olmanın mı yoksa olmamanın mı daha iyi olduğunu değil, var olup olmadığını ve var olmakla olmamanın bir anlam taşıyıp taşımadığını soran kişi. Hamlet, sorularını cevapsız bırakan bir evren karşısında düşünen, düşünmek zorunda olan kişi. Hamlet, yalan dolanla, dolap düzenle, küçük hesaplarla dolu bu dünya ile; beklenmedik kılıklarda anlaşılmaz buyruklar gönderen öteki dünya arasında gidip gelen kişi; insanı aynı anda hem yarı tanrı hem de bir toz parçası gibi görmenin acısıyla bunalan kişi. Oyun içinde ustaca oyun yönetecek ve sergileyecek; soytarıyla soytarı, saraylıyla saraylı, en akıllı kadar akıllı, kusursuz bir deli olabilecek kadar oyunculukla yoğrulmuş, ama bir oyuncunun nasıl olup da kılık, kimlik ve varlık değiştirdiğini kendi kendine soran kişi Hamlet. İnsanın insanlığını bilişinden bu yana belki hep var olmuş; her *Hamlet* oyununda bir başka Hamlet olarak var olan ve gerçekte var olmayan bir kişi, bir oyuncu, bir "gölge" Hamlet, her efsane gibi, sınırlarından taşmış, kaynağını silmiş bir simge.

Kaynaklar

Campbell, O. J., and Quinn, E. G. (eds.), *A Shakespeare Encyclopedia* (London, 1966).

Schoenbaum, S., *Shakespeare: A Compact Documentary Life* (Oxford, 1977).

HAMLET'İ TÜRKÇE'YE ÇEVİRİRKEN

Hamlet, Shakespeare'in oyunları arasında, dili en eski ve çapraşık, düşünce yükü en ağır, en derin ve en karmaşık, sahnelenmesi en güç olanlardan biri. Oyunun herhangi bir çevirisinde bu üç unsurun da önemle göz önünde tutulması gerekiyor.

Çeviri, önce anlamak, sonra iletmek demek. Anlamak ve iletmek kişinin bir düşünceyi, bildiriyi kendi algılama süzgecinden geçirerek değiştirmesini gerekli kılıyor; belki de yorum ve yorumlar getirmesini. Bu bir ölçüde kaçınılmaz. Bu ölçüyü en düşük düzeyde tutmaksa çevirenin ödevi.

Bu ödev nedir? Eski dilin karşılığında eski dil kullanmak iyi bir çözüm sayılmaz. Sonunda insan kendini, her nasılsa Danimarka'ya yerleşmiş padişah, vezir ve yeniçerilerle karşı karşıya bulabilir.

Çapraşık dili olabildiğince değiştirmeden vermek, bu *Hamlet* çevirisinin amaçlarından biri olmuştur. "Olabildiğince" kelimesinin bu işin güçlüğünü yansıtmada çok hafif kaldığı kesin. Bu güçlük kısaca şöyle özetlenebilir: Anlatım basitleştirilmemeli; ama eğer kaynak metin anlaşılıyorsa, anlaşılmaz hale de getirilmemeli. Shakespeare'in dili eğer akıcıysa akıcılığını; eğer özel nedenlerle hantal, tutuk, kopuksa, bu niteliklerini yitirmemeli. Çeviren belki aynı akıcılığı sağlayamaz, ama kolay okunur, sahnede kolay konuşulur bir dil tutturabilir.

Kaynak metin yer yer anlaşılmıyorsa, yapılacak şey nedir? Belki de anlaşılmazlığı olduğu gibi aktarmak; okurun ve seyircinin haklarını kullanmamak. Çünkü, özellikle Shakespeare'de, oyun metni elimize bozuk ulaşmış olsa bile, çoğu anlaşılmaz yerlerde kimi ipuçları, çağrışımlar, bulanık izler ve bağlantılar olduğu görülür. Bu gibi yerlere çevirenin kendinden anlam katması ya da bunları yorumlaması yanıltıcı olacaktır. Bu *Hamlet* çevirisinde de yukarıdaki amacın tümüyle gerçekleştirilememiş olması, belki de anlamsızlığın anlamsızlık olarak çevrilmesinin ne denli güç olduğunun bir kanıtı sayılabilir.

Shakespeare, bir tiyatro yazarı ve şair olduğu kadar, bir oyuncu, ti-

yatro kumpanyası ortağı ve bugünkü terimlerle, bir yönetmen, yapımcı ve senaryo yazarıydı: Yani, tam anlamıyla bir "alaylı," bir profesyonel. Kimi rolleri zamanın belli oyuncuları için yazdığı, ya da kişilere göre yeni değişiklikler ve düzenlemeler yaptığı biliniyor.

Shakespeare'in bu yönünün çeviren için önemine gelince: Oyunu çevirecek kişi her ne kadar senaryo yazarının görevini üstlenmeyecekse de, elindeki metinin bir şiir, bir düşünsel yapıt, ya da bir roman olmadığını gözden ırak tutamaz. Çevrilecek metin her şeyden önce konuşmalardan oluşmuştur. Çeviri de yalnızca göze hitap eden ve yalnızca okunarak algılanabilecek ve anlaşılabilecek bir metin olmamalıdır. *Hamlet*'in bu çevirisinde metinin bir tiyatro oyunu olduğu göz önünde tutulmuş ve kimi bölümlerin gözü tırmalaması pahasına, okura bir uzun şiir ya da roman okuduğu izlenimi verilmemeye çalışılmıştır.

Özetle, bu çeviride, bir şiir ya da roman okurundan çok, seyirci gibi okuyan kişi düşünülmüştür. Bilinmesi gereken, kâğıt üzerindeki satırların, gerçek kimliğini ve gücünü oyuncunun dilinde, yüzünde, hareketlerinde bulabileceği gerçeğidir. Oyuncu dilediğinde hızlanabilir, yavaşlayabilir, vurgulayabilir, bağırabilir, fısıldayabilir. Her oyun okuru, oyunu bir ölçüde hayalinde sahneye koymak zorundadır. Örneğin, bir oyuncu konuşmasının ortasında, o ana kadar hitap ettiği kişiyi bırakıp bir başkasına seslenebilir. Okurun, kimin, neyi, ne zaman, kime söylediğini iyi izlemesi, oyunun değerlendirilmesinde yardımcı olacağı gibi, anlaşılmaz gibi görünen bazı bölümlerin anlaşılır hale gelmesini de sağlayabilecektir.

Tiyatro oyunu her ne kadar "seyreder gibi" okunmalıysa da, konuşma diliyle yazı dili arasındaki yer yer bağdaşmaz ayrılıklar, özellikle kimi ünlemlerin, deyişlerin, cümle kuruluşlarının kâğıt üzerine geçirilmesini, şimdilik, önlüyor. Söz gelimi, Türkçe'nin son derece önemli, yararlı ve konuşmada hiç yadırganmayan sesleri, ünlemleri var: "Yoo!" ("Bakkala gittin mi?", "Yoo, gitmem mi gerekiyordu?"), "peki" ("pekiyi") ("Peki karısı ne demiş?"); Oo, Aa, Yaa, v.b. Bu ünlemlerin bir bölümünün "yazılış" biçimleri var, "yok," "pekiyi" gibi. Ama bunlar zaman zaman aynı anlamı vermiyor ve yazı dili böylelikle dile bir "dolgunluk" katan, somut örneklerle kolay açıklanamasa bile, büyük bir boşluk dolduran bu kelimelerden yoksun kalıyor. Herhangi bir Shakespeare oyununun sahneye konmadan önce gözden geçirilmesi

ve bu gibi kelimelerle "donatılması" kesinlikle gerekli. Belki yer yer "seyirci-okur" da bunu zihninden yapabilir.

Shakespeare'in öteki oyunlarında ve çağın hemen bütün oyunlarında olduğu gibi, *Hamlet*'de de yer yer kesiklikler, kopukluklar, bitmemiş gibi görünen bölümler, bir önceki bölüme bağlanmayan ani başlangıçlar ve çeşitli, anlamı karanlık kesitler ve tutarsızlıklar görülür. Bunların nedenleri arasında, Shakespeare'in kendine özgü üslubu, oyunun zamanımıza üç ayrı – ve yer yer birbirini tutmayan ve kimi zaman güvenilirliği tartışma götürür – kaynaktan gelmiş olması ve özellikle, *Hamlet*'in de okur için değil sahne için yazılmış olması gösterilebilir. Bu gibi bölümlerin yorumlanmasını Shakespeare büyük bir olasılıkla sahneye – oyuncuya "yapımcıya," "yönetmene"– bırakmıştır. Bu çeviride de oyunun yukarıda sözü edilen özelliklerine dokunulmamış, okur için, çok anlamsız ve saçma gelebilecek bir iki yerin dışında, bir düzenleme, derleme toplamaya, tutarlılık sağlamaya gidilmemiştir.

Bu çeviride ayrıca, Shakespeare'in sözleri, deyişleri, terimleri, imgeleri; eğer Türkçe'de anlaşılıyorsa, gözü ve kulağı aşırı derecede tırmalamıyorsa, dilin akışını bozmuyorsa, olduğu gibi verilmiştir. Kimi çapraşık deyişler Türkçe'de de aynen korunmuş, gerekli açıklamalar yer yer dipnotlarında verilmiştir. Bu konuda birkaç örnek verilebilir: Birinci perdenin ikinci sahnesinde Kraliçe, Hamlet'e şöyle diyor:

> Sevgili Hamlet, at üstünden şu karanlık geceyi,
> Bırak, gözlerin dostça baksın Danimarka'ya.
>
> (Good Hamlet, cast thy nighted colour off,
> And let thine eye look like a friend on Denmark)
> (1.2.68)

Bu iki dize başka türlü de çevrilebilirdi. Kraliçe, Hamlet'e, "Bırak kara kara düşünüp huysuzlanmayı; çevrene biraz daha dostça davran," diyor. Shakespeare'in söylediklerinden çıkan bu, ama söyleyiş biçimi uymuyor. Çünkü Shakespeare, buna daha yakın bir üslupla söyleyebileceği halde öyle yapmamış.

Aslına bakılırsa bu iki dize için bu çeviride benimsenen karşılık da Shakespeare'in söylediklerini tam yansıtmıyor. İşte burada, yeniden, iki dili birbirinden ayıran temel özelliklere değinmek gerekiyor. Bir

dilden bir başka dile yapılan her aktarma bir değiştirmedir. Kaynak metine biraz daha az ya da çok benzerlik söz konusu olabilir. Ama "aynı" diye bir şey düşünülemez. Bir şey bir başka şeye "daha çok benzeyebilir"; bir başka şeyin "daha aynı" olamaz. Her şeyin aynı, yalnız kendisidir. Benzerliği bir sınırdan öteye zorladığımızda temel, hatta gülünç yanılgılara, yanlışlara düştüğümüzü, apayrı kaynaklardan gelip ayrı kültürler içinde yoğrularak bugüne ulaşmış kavramları gösteren işaretlere, bu işaretlerin sıralanmasına, tınısına, v.b. karşılıklar bulmaya kalkıştığımızı görürüz. Şöyle bir "çeviri" çıkabilir sonunda karşımıza:

İyi Hamlet, at senin gecelenmiş rengini üstünden,
Ve bırak senin gözün baksın bir dost gibi Danimarka'ya.

Ana dili İngilizce olsun olmasın, günümüz okur ve seyircisinin Shakespeare'de en çok yadırgadığı ögelerden biri sık kullanılan alışılmadık kuruluştaki imgeler, benzetme, kıyaslama ve karşıtlıklar. Hamlet "Var olmak ya da olmamak" diye başlayan konuşmasının sonunda, özetle, "... çok düşünmek insanı zaman zaman büyük atılımlar yapmaktan alıkoyar," diyor ve özellikle birbiriyle çatışan iki kavramı vurguluyor: Kararlılık ve düşünce. Aşağıdaki dizelerin anlamı ("çevirisi"): "Düşünmeye (endişelenmeye, duraksamaya) başladığınız anda, kararlılığınız (azminiz) da sarsılmaya başlar":

Ve işte böyle, kararlılığın doğal rengi
Endişenin soluk gölgesiyle bozuluyor.

(And thus the native hue of resolution
Is sicklied o'er with the pale cast of thought)
(III.1.84)

Eğer bu iki dizenin anlamını, "endişenin girişimleri önlemesi" olarak özetlersek, imgeyi olduğu gibi yok etmiş; etkileyici, çarpıcı ve kolay kolay akıldan çıkmayacak bir deyişi hiçe indirgemiş olabiliriz.

Yine de şunu eklemek gerekir ki, bu çeviride zaman zaman, birkaç yoruma birden açık kimi yerlere tek yorum getirmek, anlaşılmayan kimi yerleri anlaşılır kılmak zorunlu olmuştur. Bu arada eğer anlaşılır yerler de anlaşılmaz hale gelmişse, suç Shakespeare'de olmasa gerek!

Türkçe'nin, görünüşe bakılırsa oldukça uzun sürecek, bir geçiş döneminde olması, dilin sözlü ve yazılı olarak kullanımında seçimler yapılmasını zorunlu kılıyor. Bu çeviride, yer yer tutarsızlığa düşmek pahasına, esnek bir orta yol izlenmiş, büyük bir okur-seyirci çoğunluğunu yadırgatabilecek ölçüde, dilin, ardındaki düşünceyi maskelememesine çaba gösterilmiştir. Ayrıca, Shakespeare'in kullandığı dilin zenginliği, kelime oyunlarına ve her türlü dil cambazlığına olan düşkünlüğü, Türkçe'nin tüm olanaklarından yararlanmayı gerektiriyor. Sonuç olarak, bu çeviride tekdüzelikten kaçmak, deyiş alanını sınırlamamak, dile kıvraklık ve esneklik kazandırmak için eski yeni hemen her deyim, terim ve kelime (geçiş döneminin kurbanları, artık ne "sözcük"le rahat, ne de "kelime"yle!) kullanılmıştır.

Hamlet'te şiirsel dilin ustalıklı kullanımı önemli yer tutar. Shakespeare'in söylediklerinin önemini ve değerini yeterince kavrayamayanlar, genellikle söyleyiş biçimine dikkat etmeyen ya da, dil engeli yüzünden, edemeyenler olmuştur. Yazık ki, Shakespeare'in bu özelliği (İngilizce'yi kullanışındaki olağanüstü hüner, yaratıcılık, şiirindeki müzik) oyun ve şiirlerinin herhangi bir dile yapılan çevirisinde kaybolmak zorunda.

Bu çeviride satırların bir şiir düzeni içinde alt alta verilmesi, Shakespeare'le kıyaslanabilecek bir şiirsellik iddiası taşımıyor. Amaç, Shakespeare'in düzyazı değil şiir yazdığının sezilmesini sağlamak; kaynak metindeki anlam ve deyiş birimlerini korumak; belli bir "yapaylığın" görünür olmasına yardımcı olmak ve metinin okunmasını kolaylaştırmak.

SAHNE TARİHÇESİ

Hamlet'i sahneye koymak kolay değil. Bu oyunu Shakespeare'in öteki oyunlarından ayıran iki büyük özellik, bu girişimi yapacak kişinin karşısına ürkütücü birer engel olarak dikiliyor. Bu engellerin ikisini de henüz kimse tam anlamıyla aşamamış. Belki de "ideal" *Hamlet* yalnızca kâğıt üzerinde.

Hamlet Shakespeare'in en uzun oyunlarından biri. Oyunun tümünü oynamak altı yedi saat alabilir. En büyük güçlük de neyi bırakıp neyi atmaya karar verebilmede. Eğer kesintiler dikkatli, tutarlı ve oyunun bütünlüğüne zarar vermeyecek biçimde yapılırsa, üç saat içerisine iyi bir oyun sığmaması için neden yok gibi görünür. *Hamlet* şimdiye dek (büyük olasılıkla, Shakespeare'in zamanında bile) amatör ve akademik denemeler dışında hemen hiç kesintisiz oynanmamış. Oynananlar da başarılı olmamış.

Sahneye koyacak kişinin önündeki ikinci büyük engel, oyunun ve özellikle baş kişi Hamlet'in çok yönlülüğü. Her sahneye koyuş ister istemez yorumlama ve her yorum çoğu zaman bir basite indirgeme olmak zorunda. Bu nedenle de, *Hamlet*'in sahneleniş tarihçesine bakarsak, hemen hiçbir yorumun bu açıdan eleştiriden kurtulamadığını görürüz.

İngiltere ve Amerika'da pek çok ünlü aktör ününü Hamlet rolüne borçludur. Aşağıda, bu aktörlerden önde gelen birkaçının Hamlet yorumları üzerinde kısaca durulmuştur.

Shakespeare'in *Hamlet*'i yazarken baş rol için, çağın en büyük oyuncularından Richard Burbage'i düşündüğü ve Hamlet'e biçim verirken biraz da bu aktörün yeteneklerini göz önünde tuttuğu sanılıyor. Ancak sözü geçen oyuncunun Hamlet'i nasıl oynadığına ilişkin bir kayıt yok.

17. yüzyılın ikinci yarısındaki en ünlü Hamlet oyuncusu Thomas Betterton. Betterton yaklaşık 50 yıl süreyle Hamlet'i oynamış. Samuel Pepys, Betterton'un Hamlet'ini "akıllar durduran" olarak nitelemiş,

ama ne demek istediğini somut olarak açıklamamış. Yalnız Betterton'un Hamlet'ten çok etkilendiği ve oyun sırasında nerdeyse kendinden geçtiği söyleniyor. Betterton'un kırmızı, kanlı canlı yüzü, hayalet sahnesinde şaşkınlık, dehşet ve acıdan bembeyaz kesiliyor, vücudu titremeye başlıyormuş. Betterton'un oyunu, seyircinin de neredeyse kanını donduracak ölçüde etkiliymiş. (Gamini Salgado, *Eyewitnesses of Shakespeare: First Hand Accounts of Performances 1590-1890*, London, 1975, s. 255)

18. yüzyılda David Garrick otuz beş yıl (1741-1776) Hamlet rolüne çıkmış ve "kendine çıldırmış süsü veren aklı başında adam" rolüyle ün yapmış. Daha sonra Garrick oyunda büyük değişikliklere gitmiş. Her ne kadar bu değişiklikler eleştirmenlerce onaylanmamışsa da, seyircisinin eksilmediği anlaşılıyor. Örneğin, mezarcılar sahnesini ("kötü komedi" diye), Hamlet ve Laertes'in, Ophelia'nın mezarı başında çatışmasını ("barbarca" diye) ve cenaze sahnesini atmış. Oyunun sonunu değiştirmiş: Garrick'in uyarlamasında, Kraliçe sahnede zehirlenmiyor. Sahneden dışarı çıkıyor ve seyirciye, Kraliçe'nin suçluluk duygusuyla aklını kaçırdığı belirtiliyor. Yine bu uyarlamada Kral, Hamlet'e karşı kendini kılıcıyla savunuyor ve düelloda ölüyor.

Garrick'i Hamlet rolünde seyreden Arthur Murphy'ye göre, bu oyuncu kendi kişiliğinden sıyrılıp Hamlet'e bürünmesini bilmiş; derin derin düşünüyor, gözleri dalıyor, bakışları sabitleşiyor ve düşünürken aklından geçenler yüzünden okunabiliyormuş. Konuştuğu zaman ses tonu da düşüncelerini olduğu gibi yansıtıyormuş. Üzüntüsü, endişesi, kararsızlığı çok belirginmiş. Annesinin, amcasıyla evlenişinden dolayı kızgın, üzgün ve zaman zaman nefret dolu olduğu görülüyormuş. Hayalet'le ilk karşılaştığında, şaşkınlıktan sanki dili tutulmuş. Gittikçe rengi sararıyormuş. Konuşmaya başladığında sesi titriyormuş, sorularını güçlükle sorabilmiş. (Salgado, s. 238)

1883 yılında John Kemble da ünlü Hamlet'ler arasına giriyor. Kemble, üzerinde siyah kadifeden bir saraylı giysisiyle çıkmış bu role. Deli taklidi yaptığı sahnelerde saçı darmadağınıkmış. Hayalet'e "baba" derken dizüstü çökmüş ve Hayalet çıktıktan sonra da bu hareketi tekrarlamış. Kemble, aşağı yukarı yüzyılın sonuna dek Hamlet'i oynamayı sürdürmüş.

Kemble da oyunun kimi bölümlerini çıkarmış, kimi bölümlerini

değiştirmiş. Çıkardığı kişiler arasında, Fortinbras, Elçiler ve Reynaldo; bölümler arasında, "sözsüz oyun," Kral'ın duası, Hamlet'in bu dua üzerine söyledikleri, ve Polonius'un Laertes'e öğütleri de yer alıyor.

18. yüzyılın sonunda, Hamlet'i oynayanlar arasına, Sarah Siddons, Mrs. William Powell gibi kadın oyuncular da katılmış.

Hamlet'i oynayan "romantik" aktörlerden ilki Edmund Kean. Kean'ın yorumunun tutarsız olduğunu, etkileyici ve parlak anlarıyla göz alıcı olmakla birlikte, Hamlet'i bir bütün olarak yansıtmaktan uzak kaldığını anlıyoruz. Kean'ın, Hamlet'in kişiliğini yanlış yorumladığı, abartmalı hareketleriyle Hamlet'in içe dönüklüğünü sildiği söyleniyor. Bununla birlikte, bu oyuncunun kimi yorumları daha sonra başka oyuncularca örnek alınmış. Bunlar arasında, Ophelia ile Hamlet arasındaki "manastır" konuşmasının sonunda Hamlet'in, geleneksel hoyratlık ve kabalığı benimsemeyerek, Ophelia'nın elini öpmesi, ve Hayalet'le ilk buluşmadan sonra onun sözlerini tartışmasız kabul etmesi, sayılabilir.

Macready de Kean gibi, Hayalet'le karşılaşmasında aşırı dehşet unsuru yerine derin bir hayret duygusunu yeğlemiş. Macready, bu rolü oynadığı on altı yıllık süre (1821-1837) içerisinde Hamlet'in, özellikle babasının ölümüyle ilgili gerçeği öğrenmeden önceki, duyarlı, dürüst kişiliğini yansıtmış; onu sıcakkanlı, cana yakın bir genç olarak yorumlamış. Macready de yorumlarında genellikle Fortinbras'ı, Elçileri, "sözsüz oyunu" atmış ve oyunu, "Sonrası sessizlik" ("The rest is silence"), cümlesiyle bitirmiş.

19. yüzyılın ikinci yarısında en ünlü Hamlet oyuncularından biri de, Henry Irving. 1874 yılında sahneye konan bir *Hamlet* iki yüz kere oynanmış. Irving'i Hamlet rolünde seyreden biri, onun aynı anda birkaç kişi birden olabildiğini; en çılgınca sözlerinde bile olağanüstü akıllı; en aklı başında göründüğü zaman, deliliğe tehlikeli ölçüde yakın olduğunu söylüyor. Kibar, esprili, tez canlı bir Hamlet'miş Irwing. (Robert Speaight, *Shakespeare on the Stage*, London, 1973, s. 59)

1878 yılında ise Irving ve Ophelia rolünde Ellen Terry, *Hamlet*'i 108 kere oynamışlar. Ellen Terry'nin Ophelia'sının unutulmaz olduğunda tiyatro tarihçileri ve eleştirmenler birleşiyor.

1892 yılında Beerbohm Tree de *Hamlet*'te önemli kesintiler yapmış. Bu yorumda, Hamlet, yaşamın baskısıyla, istemediği şeyler yap-

maya zorlanan bir düşünen adam, bir filozofmuş. Bu Hamlet, Ophelia'yı her zaman seven ve aklı hep başında olan bir Hamlet'miş. Forbes-Robertson'un yorumunun, özellikle şiirsel güzelliğiyle, başka aktörlerce de örnek alındığını görüyoruz. Forbes-Robertson da oyunda artık geleneksel hale gelen kesintileri uygulamış.

Bernard Shaw, Forbes-Robertson'un Hamlet'i için şunları söylüyor: "Gidin, görün, Forbes-Robertson nasıl oynuyor Hamlet'i: İntikamdan, aşktan ve öteki dertlerden kaçmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyor; Rosencrantz ile Guildenstern odaya girdikleri anda hemen felsefeye döküyor işi; Horatio'yla kırda gezerken durup mezarcılarla oyalanıyor; heyecanlandığında konuşması şiire dönüşüyor; Ophelia'nın ölüm haberiyle sarsıldıktan hemen sonra, Laertes'in abartmalı yakınmasını eleştiriyor ve bir saat sonra da, Laertes tarafından yaralandığında, onu mertçe kucaklayarak kin tutmadığını gösteriyor." (Salgado, s. 255)

John Gielgud, 1930'larda yirminci yüzyılın ilk unutulmaz Hamlet'lerinden biri olarak tiyatro tarihine geçiyor. Gielgud ayrıca, Hamlet'i zaman zaman kesintisiz oynayan ilk ünlü oyuncular arasında.

1937 yılında Laurence Olivier bu oyuna son derece özel (Freud'dan esinlenen) bir bakış açısı getirmiş. Hamlet'i, "Oedipus Kompleksi"ne (erkek çocuğun annesine cinsel yakınlık duyması ve babasını rakip olarak görmesi) kapılmış bir kişi olarak yorumlamış. Laurence Olivier, dinamik, güçlü oyunuyla seyircilerin gözlerini kamaştırmış.

1944'de John Gielgud yeni bir Hamlet yorumuyla dikkatleri yeniden üzerine çekmiş. Tiyatro tarihçileri bu yorumda özellikle Gielgud'un dile hakimiyetini, ses tonunu ustalıkla kullanışını, öfke, acı ve isyan duygularını canlandırışını vurguluyor. Bu yorumda Ophelia rolünü de ünlü kadın oyuncu Peggy Ashcroft oynamış.

1950'lerin önde gelen bir Hamlet'i Paul Scofield. Scofield'in Hamlet'i, yerinde duramayan, acı ve üzüntüyle kendi kendini yiyen bir Hamlet. Hem kendini hem de öteki kişileri çok iyi tanıyor bu Hamlet; ne olduklarını, ne olmadıklarını biliyor ve sonunda kurtuluşu ölüme sığınmakta buluyor.

Michael Redgrave 1950'de Hamlet rolünde, duyarlı bir soylu kişiyi canlandırmış. Redgrave'in Hamlet'i keskin ve kıvrak zekâlı, kişiliğindeki deliliği sürekli bastırmaya çalışan, ama bunda her zaman başarılı olamayan bir Hamlet.

Amerika'da Hamlet rolüyle dikkati çekmiş oyuncular arasında aşağıdakiler önde geliyor: W. A. Conway 1824'te son derece duyarlı ve içine düştüğü yoğun melankolinin etkisinden kurtulamayan bir kişi; Edwin Booth 1853-1891 yılları arasında, ölen babasına derin bir sevgi duyan, günahkar annesine düşkün, acı içinde kıvranan, onurlu bir prens olarak görmüş ve göstermiş Hamlet'i.

John Barrymore 1920-30'larda, düşünceli, duyarlı, ince davranışlı, zeki ve dinamik bir Hamlet canlandırmakla kalmamış, Shakespeare'in dizelerinin şiirsel güzelliğini de başarıyla yansıtmış.

Yukarıda sözü edilen oyuncuların büyük bir bölümünün hem Amerika'da hem de İngiltere'de sahneye çıktıklarını, zaman zaman yönetmenlik ve yapımcılık görevlerini de üstlendiklerini ve değişik aralarla Hamlet'e burada belirtilenlerden başka yorumlar da getirdiklerini belirtmek gerekiyor.

Kaynaklar

Campbell, O. J., and Quinn, E. G. (eds), *A Shakespeare Encyclopedia* (London, 1966).

Odell, George C. D., *Shakespeare – from Betterton to Irving*, 2 vols. (London, 1920; repr. New York, 1963).

Salgado, G., *Eyewitnesses of Shakespeare: First Hand Accounts of Performances* 1590-1890 (London, 1975).

Speaight, R., *Shakespeare on the Stage* (London, 1973).

KONUNUN ÖZETİ

Hamlet, yalın ve evrensel bir motiften – intikam motifinden – giderek, karmaşık ve çok yönlü bir duygu, düşünce ve davranış örgüsünde gelişir. Shakespeare'in çoğu oyununda olduğu gibi, olaylar dizisinin ana çizgileri aldatıcı bir basitlik görünümü verir. Oyun başladığında, kısa bir süre önce ölmüş olan Danimarka Kralı'nın (ölen Kral'ın adı da Hamlet'tir) Hayalet'i Hamlet'e görünür ve kendisini kardeşinin öldürdüğünü, sonra da Kraliçe'yle evlendiğini söyler; Hamlet'ten intikam almasını ister. Hamlet, yeni Kral'ın suçlu olup olmadığını, Hayalet'in doğruyu söyleyip söylemediğini, bu işi yapmasının doğru olup olmadığını, ne zaman yapması gerektiğini araştırırken, Kral durumu anlar ve karşı hazırlıklara girişir. Oyunun sonunda Hamlet ve Kral'la birlikte başkaları da ölür.

Danimarka Prensi Hamlet, babası Danimarka Kralı'nın ölümünden sonra derin bir üzüntüye, "melankoli"ye kapılmıştır. Babasının kardeşi, şimdiki Kral Claudius tahta geçmiş ve Kral'ın ölümü üzerinden daha iki ay geçmeden, Hamlet'in annesi Gertrude'la evlenmiştir.

Babasının Hayalet'i, Hamlet'e görünerek kendisini öldürenin Claudius olduğunu söyler ve öcünü almasını ister:

> Eğer babayla oğulun doğal bağını unutmadıysan,
> Bunu onun yanına bırakmazsın.

Hamlet, amacını gizlemek için deli taklidi yapmaya karar verir. Kral'ın adamlarından Polonius, Hamlet'in, kızı Ophelia'ya olan aşkına karşılık bulamadığı için çıldırdığına inanır.

Hamlet bir türlü harekete geçemez ve zaman zaman Hayalet'in sözlerinden şüphe etmeye başlar:

> Gördüğüm hayalet bir şeytan olabilir:
> Şeytanın, istediği biçime girme gücü olduğuna göre.

Bu arada, bir gezici tiyatro kumpanyası oyuncularından, Kral Claudius'un önünde, babasının ölümünü oynamalarını ister.

> Evet, oyunda bitiyor her şey,
> Kral'ın içini okumanın yolu oyundan geçiyor.

Kral'ın oyun sırasında heyecanlanması ve aşırı etkilenmesi, Hamlet'i onun suçlu olduğuna inandırır. Daha sonra Hamlet, annesiyle konuşurken, gizlice kendilerini dinleyen Polonius'u, Kral sanarak öldürür:

> Zavallı kendini bilmez, meraklı budala, elveda,
> Seni ustanla karıştırdım. Senin de bahtın buymuş.

Kral bu cinayeti gerekçe göstererek Hamlet'i İngiltere'ye gönderir; onunla birlikte giden Rosencrantz ile Guildenstern'e de bir mektup verir. Bu mektupta, İngiltere Kralı'ndan, Hamlet'i öldürmesi istenmektedir. Hamlet tuzağı öğrenir ve Danimarka'ya geri dönmeyi başarır.

Bu arada Ophelia çıldırır ve bir nehirde boğularak ölür:

> Eğilen dallara çelenklerini asmak için tırmanırken,
> Kötü ruhlu bir dal kırılıvermiş.
> O da, çiçekten andaçlarıyla birlikte
> Gözyaşları içinde ağlayan dereye kapılmış.

Ophelia'nın kardeşi Laertes, öğrenim gördüğü Paris'ten babasının cenazesi için gelir ve intikam almaya yemin eder. Kral da Laertes'i kışkırtır ve Hamlet'le Laertes arasında bir düello düzenler. Bu düelloda Laertes zehirli bir kılıç kullanacaktır. Kral, Hamlet'in ölümünü sağlama bağlamak için bir kupa zehirli içki hazırlar. Düello sırasında Laertes, Hamlet'i zehirli kılıçla yaralar; Kraliçe yanlışlıkla zehirli içkiyi içer ve ölür; dövüşün kızıştığı bir anda zehirli kılıcı eline geçiren Hamlet ölmeden önce hem Laertes'i hem de Kral Claudius'u öldürür.

Bu olaylardan sonra Norveç Prensi Fortinbras Danimarka'ya gelir ve tahta geçerek ülkeye yeniden düzen ve dirlik getirmeyi üstlenir.

Hamlet'in yakın arkadaşı ve sırdaşı Horatio ise geride kalanlara olan biteni anlatacak ve gerekli açıklamaları yapacaktır.

OYUNDAKİ KİŞİLER

HAYALET, Önceki Danimarka Kralı Hamlet'in Hayaleti
KRAL, Claudius. Ölen Kral'ın kardeşi. Şimdiki Danimarka Kral'ı
KRALİÇE, Gertrude. Danimarka Kraliçesi. Ölen Kral'ın dul eşi, şimdiki Kral Claudius'un karısı
HAMLET, Ölen Kral Hamlet ve Kraliçe Gertrude'un oğlu, şimdiki Kral'ın yeğeni
POLONIUS, Kral'ın danışmanı
LAERTES, Polonius'un oğlu
OPHELIA, Polonius'un kızı
REYNALDO, Polonius'un hizmetkârı
HORATIO, Prens Hamlet'in yakın arkadaşı

Saraylılar
VOLTEMAND
CORNELIUS
ROSENCRANTZ
GUILDENSTERN
OSRICK
LORD
SOYLULAR – KRAL'IN ADAMLARI

Askerler
FRANCISCO
BARNARDO
MARCELLUS

İKİ HABERCİ
GEMİCİ
İKİ SOYTARI, Mezarcı ve arkadaşı
RAHİP
FORTINBRAS, Norveç Prensi
YÜZBAŞI, Norveçli
İNGİLİZ ELÇİLERİ

1. OYUNCU, Kumpanyanın yöneticisi. "Oyun İçinde Oyun"da Kral rolünü oynuyor.

2. OYUNCU, Kraliçe rolünü oynuyor.

3. OYUNCU, Kral'ın yeğeni Lucianus rolünü oynuyor.

4. OYUNCU, Önsözü konuşuyor.

Lord'lar, görevliler, oyuncular, muhafızlar, askerler, Laertes'in adamları, gemiciler.

KİŞİ ADLARININ OKUNUŞU

Bu oyunda yer alan kişi adlarının büyük bir bölümü, İngilizce ve Türkçe yazılış ve okunuş açısından Türk okurunca fazla yadırganacak ayrılıklar göstermez. Bu tür adlarda yalnızca vurgunun hangi hecede olduğu (vurgulu hecenin altı çizilerek) belirtilmiştir. Yazılışı ve okunuşu arasında önemli ayrılıklar bulunan adlarda ise Türkçe okunuşlar yaklaşık olarak verilmiş ve vurgu yine belirtilmiştir. Yaklaşık okunuşlar verilirken hem Türkçe'nin gerekleri ve kendine özgü niteliği hem de bugünün İngilizcesiyle doğru okunuşlar göz önünde tutulmuştur. (Kaynak: Helge Kökeritz, *Shakespeare's Names: A Pronouncing Dictionary*, New Haven: Yale U. P., 1959.)

KİŞİLER	OKUNUŞ
HAMLET	—
CLAUDIUS (Kral)	KLODYUS
GERTRUDE (Kraliçe)	GERTRUD
POLONIUS	POLONYUS
LAERTES	LEARTES
OPHELIA	OFELYA
REYNALDO	—
HORATIO	HOREŞİYO
VOLTEMAND	
CORNELIUS	KORNELYUS
ROSENCRANTZ	ROZENKRANTZ
GUILDENSTERN	GİLDENSTERN
OSRICK	OZRİK
FRANCISCO	FRANSİSKO
BARNARDO	
MARCELLUS	MARSELUS
FORTINBRAS	FORTİNBRAS
LUCIANUS	LUSİYANUS
YORICK (Önceki Kral'ın Soytarısı. Oyunda mezarcı mezardan bu soytarının kafatasını çıkarır.)	YORİK

HAMLET

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Danimarka'da Elsinore [Helsingör] kenti. Kronberg kalesi surları. İki nöbetçi: Barnardo ile Francisco.)

BARNARDO
Kim var orda?

FRANCISCO
Dur yaklaşma. Söyle kimsin.

BARNARDO
Yaşasın Kral.

FRANCISCO
Barnardo?

BARNARDO
Benim.

FRANCISCO
Tam saatinde geldin.

BARNARDO
Saat on ikiyi vurdu. Hadi sen yatağına, Francisco.

FRANCISCO
Sağ ol beni kurtardığın için. Burası buz gibi ayaz. Üstelik hiç iyi değilim. Yüreğim katılıyor.

BARNARDO
Nöbetin sakin geçti mi?

FRANCISCO
Fare kıpırdamadı.

BARNARDO
Hadi iyi geceler. Horatio'yla Marcellus'u görürsen söyle geç kalmasınlar. Bu saatte onlar da nöbetçi.

(Horatio'yla Marcellus girer.)

FRANCISCO
Galiba geliyorlar. Hey, dur! Kim var orda?

HORATIO
Bu toprağın dostları.

MARCELLUS
Danimarka Kralı'nın sadık kulları.

FRANCISCO
Sizlere iyi geceler.

MARCELLUS
Güle güle şerefli asker. Nöbeti kim aldı senden?

FRANCISCO
Barnardo aldı. İyi geceler.

(Çıkar.)

MARCELLUS
Hey, Barnardo!

BARNARDO
Kim o? Horatio sen misin?

HORATIO
Yarı yarıya.

BARNARDO
Selam Horatio. Selam aziz Marcellus.

MARCELLUS
Söylesene, o şey bu gece yine göründü mü?

BARNARDO
Ben bir şey görmedim.

MARCELLUS
Horatio'ya göre, biz hayal görmüşüz.
Bu korkunç şeyi iki defa gördüğümüze inanmıyor.
Bu yüzden getirdim onu. Bu gece o da beklesin bizimle.
Hayalet yine ortaya çıkarsa,
Gördüğümüzü o da görsün ve onunla konuşsun.

HORATIO
Hadi canım! Göreceksiniz, çıkmayacak ortaya.

BARNARDO
Hele biraz otur bakalım.
Kale gibi surlarla çevirdiğin kulakların
İki gecedir anlattıklarımıza dayanıyor.
Bırak da bu gece bir daha saldıralım.

HORATIO
Öyle olsun, oturalım da dinleyelim bakalım Barnardo ne diyor bu konuda.

BARNARDO
Daha dün gece,
Kuzey kutbunun batısındaki şu yıldız yine,
Gökte dolanıp gelmiş, şimdi yandığı yeri ışıtıyordu.
Marcellus'la ben de, saat tam biri çalarken...
(Hayalet girer.)

MARCELLUS
Şşş. Dur. Susun... bakın, işte geliyor yine.

BARNARDO
Aynı ölen Kral'a benziyor.

MARCELLUS
Horatio, sen okumuş adamsın. Hadi konuş onunla.

BARNARDO
Kral'a benzemiyor mu? İyi bak Horatio.

HORATIO
Hem de çok. Korkudan... şaşkınlıktan ne diyeceğimi bilemiyorum.

BARNARDO
Bak, konuşalım istiyor.

MARCELLUS
Konuş onunla Horatio.

HORATIO
Kimsin? Ne arıyorsun gecenin bu saatinde burda?
Şimdi toprak altında yatan majeste Danimarka Kralı'nın
Sağlığında yaptığı gibi, savaş kılığında,
Ne dolaşıyorsun burda?
Tanrı adına, emrediyorum sana, konuş!

MARCELLUS
Kızdı.

BARNARDO
Bakın, çekiliyor, gidiyor.

HORATIO
Dur, konuş, konuş diyorum sana, konuş!

(Hayalet çıkar.)

MARCELLUS
Konuşmuyor. Gitti.

BARNARDO
Ne oldu Horatio. Titriyorsun. Rengin solmuş.
Bizim kurduğumuz bir hayalden öte bir şey yok mu burda?
Ha? Sen ne diyorsun?

HORATIO
Tanrı bilir ya,
Gözlerimle görmesem, inanmazdım.

MARCELLUS
Kral'a benzemiyor mu?

HORATIO
Senin kendine benzediğin kadar.
Gözü dönmüş Norveç Kralı'yla savaşırken
Bu zırh vardı Kral'ın üzerinde.
Bir ateşkes görüşmesinde,
Savaş baltasını öfkeyle buzun üstüne indirdiğinde,
Kaşlarını böyle çatmıştı.
Acayip.

MARCELLUS
İşte daha önce de, iki defa, tam bu saatte,
Bizim nöbetimizde aynı asker tavrıyla buraya geldi gitti.

HORATIO
Bu işe aklım ermedi,
Ama bana öyle geliyor ki,
Büyük bir felaket dolaşıyor ülkemizin üstünde.

MARCELLUS
Pekâlâ, o zaman otur bakalım,
Şimdi sana bir sorum var:
Sen biliyorsundur, söylesene,
Her gece niye çektiriyorlar bu eziyeti bize?
Hepimize, göz kırpmadan, böyle sıkı nöbet tutturmak niye?
Her gün tunçtan dökülen bu toplar ne oluyor?
Ne demeye dışardan bu kadar çok silah alıyoruz?
Pazar gününü bile haftaya katıp,
Bunca gemi işçisini zorla çalıştırmanın amacı ne?
Gece gündüz demeden kan ter içinde nereye koşturuyoruz?
Ne var, ne oluyor, bilen yok mu?

HORATIO
Ben varım...
Eri azından kulağıma geleni anlatayım.

Biraz önce hayali bize görünen, ölen Kral'ımız,
Bildiğin gibi, kendini onunla bir tutan, onu çekemeyen
Norveç Kralı Fortinbras tarafından kışkırtılmıştı.
Yiğit Kral'ımız – bu yarıkürede bilinen adıyla, Hamlet – de
Yaptıkları çarpışmada onu öldürmüştü.
Yasa ve kurallara göre yapılan anlaşmayla,
Fortinbras canını vermekle kalmamış,
Ele geçirdiği tüm topraklar da
Çarpışmanın galibine kalmıştı. Tabii, Kral'ımız da
Eş büyüklükte bir toprak parçası koymuştu ortaya.
Eğer Fortinbras üst gelseydi, bu toprak ona kalacaktı.
Gelelim bugüne: Ölen Norveç Kralı'nın deli dolu,
Kabına sığmaz oğlu Fortinbras,
Norveç sınırında, ordan burdan,
Bir sürü gözü kara, başıbozuk toplamış,
Boğaz tokluğuna peşine takmış hepsini, ülkemize yürüyormuş.
Babasının kaybettiği toprakları
Bileğinin gücü, silahının zoruyla geri alacakmış;
Bana sorarsan, bizim hazırlıkların nedeni bu.
Tuttuğumuz nöbetin kaynağı,
Ülkedeki telaş ve kargaşanın açıklaması bu işte.

BARNARDO

Evet dediğin gibi, başka şey olamaz.
Ölümünden önce ve şimdi bu savaşların sorumlusu olan
Kral'a o kadar benzeyen bu ürkütücü hayaletin,
Silahlarını kuşanıp, nöbet saatinde
Burda neden dolaştığı şimdi anlaşılıyor.

HORATIO

Zihnin gözüne kaçmış bir toz zerresi bu.(1)
Ulu, palmiyeli Roma devletini düşün;(2)
Yücelerden yüce Sezar'ın düşüşünden hemen önce...
Mezarlar sahipsiz kalmış; ölülerse, kefene bürünmüş,
Roma sokaklarında çığlık çığlığa dolaşıyorlardı.

Gökte yıldızlar alevden kuyruklar takmış geziyor,
Gökyüzünden çiğ yerine kan yağıyordu;
Uğursuzluklar vardı güneşte...
Neptün'ün imparatorluğunu[3] etkileyen
Nemli yıldıza[4] gelince; önü kapanmış,
Sanki kıyamete kadar solmuştu rengi.
İşte şimdi yine, o gün gibi, yerle gök bir oldu,
Memleketimize ve vatandaşlarımıza,
Kader Tanrıçalarının[5] öncüleri gibi
Korkunç olayların işaretlerini gönderiyor,
Yaklaşan uğursuzluğun önsözünü gösteriyorlar.

(Hayalet girer.)

Durun durun, şuraya bakın. İşte geliyor yine.
Önüne çıkıyorum; isterse çarpsın beni.

(Horatio kollarını açar.)

Dur, ey hayal,
Dilin varsa, sesin varsa,
Konuş benimle.
Seni rahatlatacak, beni bağışlatacak
Bir iyilik istiyorsan,
Konuş benimle.
Ülkenin kaderini görüyorsan eğer,
Bize de söyle ki, kaçınalım ondan.
Ne olur, konuş!
Yoksa bir ömür boyu gaspettiğin
Hazineler mi gömdün toprağın karnına?
Dediklerine göre, siz ruhlar
Ölümden sonra bu yüzden yürürmüşsünüz.

(Horoz öter.)

Konuş. Dur gitme, konuş... Durdur onu Marcellus!

MARCELLUS
Kargımla vurayım mı?

HORATIO
Durmazsa vur.

BARNARDO
İşte burda!

HORATIO
Burda burda!

MARCELLUS
Gitti.

(Hayalet çıkar.)

Şiddet gösterisine kalkışmamalıydık.
Tıpkı hava gibi, yaralanmaz o da.
Boşu boşuna kılıç savurmamız
Kötü bir pandomimdi yalnızca.

BARNARDO
Horoz öttüğünde tam konuşmak üzereydi.

HORATIO
O anda birden irkildi.
Korkulu haber almış suçlu gibiydi sanki.
Horozu duydum. Sabah borusunu çalıyor,
Güçlü ve keskin sesiyle güneş tanrısını uyandırıyordu.
Dışarı uğramış ruhlar, bu uyarıyı duydukları anda,
İster denizde olsunlar ister ateşte,
Karada ya da havada, gerisin geri bölmelerine koşarlar.
İşte biraz önce giden hayalet de bunu doğruluyor.

MARCELLUS
Horozun ötüşüyle yok oldu gitti.
Dediklerine göre, her yıl, aynı dönemde,
Kurtarıcımızın doğum günü kutlanırken,
Bu şafak kuşu bütün gece ötermiş,

Ve o sırada hiçbir ruh yerinden kımıldayamazmış.
Geceler tekin olur, gezegenler çarpmazmış;
Periler insana ilişmez, büyücülerin büyüsü kalmazmış.
Öyle uğurlu, öyle kutsal bir vakit olurmuş bu.

HORATIO
Ben de öyle işittim ve biraz inanırım da.
Bakın bakın, sabah, kızıl mantosuna bürünmüş,
Doğudaki şu yüksek tepenin çiğleri üstünde sekiyor.
Bence nöbeti bırakalım
Ve bu gece gördüğümüzü genç Hamlet'e iletelim.
Çünkü, yemin ederim,
Bizim karşımızda dilsiz duran bu ruh onunla konuşur.
Siz ne dersiniz, Hamlet'e açalım bu konuyu değil mi?
Hem sevgimizin gereği bu, hem de ödevimiz.

MARCELLUS
Evet evet, hemen gidelim.
Hem bu sabah ben onu nerde bulacağımızı biliyorum.
Tam amacımıza uygun yer.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Danimarka Sarayı. Borazanlar. Danimarka Kralı Claudius, Kraliçe Gertrude, Hamlet, Polonius, Laertes, Lord'lar, Voltemand, Cornelius, Saraylılar.)

KRAL
Aslında sevgili kardeşimiz Hamlet'in ölümü
Daha dün gibi anılarda; bize düşen de,
Yüreğimizde acısını her an duymaktır;
Tüm krallığımızın alnı yasla kırışmalıdır.
Ancak bu arada, aklımız öylesine savaştı ki doğayla,

Bilgece bir hüzünle düşünüyoruz Hamlet'i artık.
Kendimizi de aklımızdan çıkarmadan.
Bu nedenle, önceki kardeşimizi – şimdiki Kraliçe'mizi –
Savaşın eşiğinde olan devletimizin ortak hükümdarını,
Kendimize eş seçerken, hüzünlü bir sevinç içindeydik;
Yaş dolu gözlerimizin içi gülüyordu;
Cenazede şenlik, düğünde ağıtla,
Sevinci bir kefeye koyduk, kederi ötekine.
Bütün bunlar olup biterken,
Sizlerin görüşünü de almayı ihmal etmedik.
Her şey için teşekkürler.
Şimdi söyleyeceklerimizi biliyorsunuz.
Genç Fortinbras, gücümüzü küçümseyerek,
Ya da, sevgili kardeşimizin ölümüyle,
Devletimizin çözüldüğü, dağıldığı inancıyla,
Bu durumdan çıkar sağlayabileceği hülyasına kapılmış,
Ve küstahça bir mesaj göndermiş bize.
Babasının kaybettiği, yasal anlaşmalar sonucu
Kahraman kardeşimizin eline geçen toprakları geri istiyor.
Gelelim bize ve bu toplantının nedenine.
Genç Fortinbras'ın amcası olan Norveç Kralı'na yazdık
Ve yapılan hazırlıkları durdurmasını istedik.
Çünkü, toplanan paralar, askere alınan insanlar,
Ve destek güçleri hep onun halkından çıkıyor.
Ancak, Norveç Kralı güçsüz ve yatalak,
Yeğeni neyin peşinde koşuyor, haberi yok.
İşte şimdi, siz aziz Cornelius ve siz Voltemand,
Şu mektupla yaşlı Kral'a selamımızı götüreceksiniz.
Burada belirtilen hususların dışına çıkmayacak,
Kişisel yetkinizi kullanıp Kral'la anlaşmaya girmeyeceksiniz.
Güle güle; göreyim sizi, hemen yola düşün.

VOLTEMAND ve CORNELIUS
Merak etmeyin, görev yerine gelecektir.

KRAL

Bundan şüphemiz yok. Kalbimiz sizinle; güle güle.

(Voltemand ile Cornelius çıkar.)

Evet, Laertes, sende ne haberler var?
Bir isteğim olacak diyordun. Neymiş Laertes?
Danimarka Kralı'na söylenecek
Akla yakın hiçbir söz boşa gitmez.
Senin isteyip de benim gönülden vermeyeceğim ne olabilir?
İnsanın kafasıyla yüreği birbirine ne kadar yakın,
Eli nasıl ağzının hizmetindeyse,
Danimarka tahtı da babana o kadar yakındır. Söyle Laertes.

LAERTES

Haşmetli Lord'um,
Fransa'ya dönmeme izin ve lütfunuzu diliyorum.
Gerçi Danimarka'ya kendi isteğimle gelmiştim;
Taç giyme töreninizde bulunmak benim için ödevdi.
Ama şimdi ödevim bitti ve doğrusunu isterseniz,
Düşünce ve duygularım yine Fransa'ya yöneldi.
Burdan ayrılmak için yüksek izninizi diliyorum.

KRAL

Babandan izin aldın mı? Polonius ne diyor?

POLONIUS

O kadar ısrar etti,
Beni öyle sıkıştırdı ki sayın Lord'um,
Sonunda izni koparmayı başardı;
İster istemez olur demek zorunda kaldım.
Ne olur, bırakın gitsin.

KRAL

Gençliğinin tadını çıkar, Laertes. Zaman senin;
Dilediğin gibi kullan onu. Erdemlerin sana yardımcı olsun.
Sana gelince, kuzenim ve oğlum Hamlet...

HAMLET *(ötekilere duyurmadan)*
Hısımdan yakınca, soydan uzakça!

KRAL
Bakıyorum, üzerindeki bulutlar dağılmamış daha.

HAMLET
Tam tersi Lord'um. Güneşte fazla kaldım.

KRALİÇE
Sevgili Hamlet, at üstünden şu karanlık geceyi,
Bırak, gözlerin dostça baksın Danimarka'ya.
Yere dönük gözlerinle,
Sonsuza dek toprakta arama soylu babanı.
Biliyorsun olağandır bu.
Yaşayan her şey bir gün ölür,
Doğadan sonsuzluğa geçer.

HAMLET
Doğru efendim, olağan.

KRALİÇE
Öyleyse, sana niye olağanüstü görünüyor?

HAMLET
"Görünüyor" ne demek?
"Görünmüyor" efendim. Gerçekten öyle.
Yalnızca şu kara palto değil, sevgili anne,
Benim içyüzümü gösteren;
Ne de yaslı günlerin sıradan siyah giysileri,
Ne de elde olmayan sesli iç çekişler,
Yok yok; ne de gözlerde dinmeyen ırmaklar,
Ne de yüzdeki perişan ifadeler, ya da
Acı belirten tavırlar, haller, pozlar,
İşte bunlar "görünür." Çünkü bu rolleri oynayabilir insan.
Benim içimde görünüşten öte bir şey var...
Bu saydıklarımsa acının süsleri, takıları yalnız.

KRAL

Babana karşı yas ödevini böyle yerine getirmen
Senin için güzel ve övgüye değer bir şey Hamlet.
Ama şunu bil ki, baban da babasını kaybetmişti.
Babası da kendi babasını ve sağ kalan için
Ölü kalktıktan sonra bir süre yas tutmak
Evlatlık görevi olmuştur hep.
Ama kederde inatla direnmek günahtır.
Erkeğe yakışmaz. Tanrıya karşı gelmek sayılır.
Zayıf yürekli, sabırdan yoksundur bunu yapan;
Dar görüşlü ve cahildir.
Başımıza gelen pek çok şeyden farkı olmayan
Sıradan bir olayı böyle dert edinmek niye?
Ayıp ayıp; bu hem Tanrı'ya saygısızlık, hem ölülere;
Doğaya aykırı, akla mantığa karşı bir tutum.
İnsan aklı bunu hep böyle bilmiştir; babalar ölür.
Tarihte ilk ölenden, bugün ölene dek
Haykırmıştır mantık, "Bu böyle olacak."
Sana rica ediyoruz boş yere üzülmeyi bırak artık,
Toprağa bırak kederini ve bizi baba olarak gör.
Çünkü, bütün dünya bilsin ki,
Tahtımıza en yakın kişi sensin.
Benim sana sunduğum soylu sevgi
En şefkatli babanın oğluna olan sevgisinden aşağı değil.
Wittenberg'de okula dönme niyetine gelince,
Bu kesinlikle bizim arzumuza karşı;
Rica ediyoruz; fikrini değiştir ve burada kal.
Sarayımızın en önde gelen varlığı,
Kuzenimiz, ve oğlumuz, yanımızda kalsın ki,
Gönlümüz şen, içimiz rahat olsun.

KRALİÇE

Ne olur, annenin duaları boşa gitmesin Hamlet,
Lütfen bizimle kal. Wittenberg'e gitme.

HAMLET
Sizi kırmamak için
Elimden geleni yapacağım bayan.

KRAL
İşte, sevgi dolu ve güzel bir cevap.
Biz neysek sen de osun Danimarka'da. Gelin bayan.
Hamlet'in bu nazik, uyumlu tavrı
İçimi açtı. Kutlayalım bunu,
Danimarka Kralı'nın kaldırdığı her kadehi
Top ateşiyle bulutlara iletelim,
Kral'ın içtiği her yudum şarap göklerde ses versin,
Yeryüzünün gümbürtüsü göklerde yankılansın.
Gidelim.

(Borazanlar, Hamlet dışında herkes çıkar.)

HAMLET
Ah, şu kaskatı beden eriyip çözülseydi,
Bir çiğ damlasına dönseydi keşke!
Ya da, o Ebedi Varlık,
Kendini öldürmeyi yasaklamamış olsaydı insana.
Ah Tanrım!
Öyle sıkıcı, yavan, boş ve yararsız
Geliyor ki her şey bana şu dünyada.
Yazık, ah, çok yazık!
Her yanını ot bürümüş bir bahçe,
Tohuma kaçmış baştan başa.
Doğada çürümüş, kokuşmuş ne varsa
Onlara kalmış her yer. Böyle mi olacaktı...
Öleli daha iki ay oldu; yok yok iki ay bile değil!
Ne mükemmel bir kraldı!
Bununla kıyaslandığında,
O bir Hyperion'du,[6] buysa bir Satir.[7]
Nasıl da severdi annemi!

Göksel rüzgârlar biraz hırçınlaşsa,
Annemin yüzüne uğramalarına izin vermezdi.
Ah, yer ve gök; niye gitmiyor aklımdan?
Tabii ya, öyle düşkündü ki babama,
Yedikçe iştahı kabaran insanlara benziyordu.
Oysa, daha bir ay geçmeden –
Atmalıyım bunu kafamdan.
"Zayıf" yerine "kadın" desek daha iyi –
Bir aycık geçmeden, ya da Niobe[8] gibi, gözyaşları içinde,
Zavallı babamın tabutunun peşinden giderken giydiği
O ayakkabılar daha eskimeden –
Evet o, aynı kadın – Ah Tanrım!
Düşünce yetisi olmayan bir hayvan bile
Ondan daha uzun süre yas tutardı – amcamla evlendi,
Babamın kardeşiyle; amcam ama,
Ben Herkül'e[9] ne kadar benziyorsam,
O da o kadar benziyor babama. Bir ay içinde,
O sahte gözyaşlarının tuzuyla yanan gözlerinin
Kırmızılığı bile gitmeden,
Evlendi. Ah, bu ne haince telaş,
Böyle hemen günah çarşaflarına koşuvermek!
Ne başında hayır var bu işin ne sonunda.
Ama, parçalan, ey yüreğim,
Dilimi tutmak zorundayım çünkü.

(Horatio, Marcellus ve Barnardo girer.)

HORATIO
Selam Sayın Lord'um!

HAMLET
Sizi iyi gördüğüme sevindim.[10]
Horatio, değil mi? Yanılıyorsam, kendimi de unuttum demek!

HORATIO
Ta kendisi, Lord'um, bendeniz sadık hizmetkârınız.

HAMLET
Ah, sevgili dost, öyle deme;
Her an yer değişmeye hazırım seninle.
Nedir seni Wittenberg'den ayıran Horatio?
Marcellus?

MARCELLUS
Sayın Lord'um!

HAMLET
Çok sevindim sizi gördüğüme.
(Barnardo'ya) İyi akşamlar bayım.
Gerçekten, Horatio, ne yapıyorsun buralarda,
Wittenberg'den uzakta?

HORATIO
Derslerden kaçıyorum sayın Lord'um.

HAMLET
Düşmanın bile söyleyemez bunu.
Onun için, boşuna kendine haksızlık edip,
Kulaklarıma inanmaya zorlama beni.
Senin aylaklık etmeyeceğini bilirim.
Ama Elsinore'da ne işin var?
Gitmeden önce, nasıl içilirmiş öğretiriz burda sana.

HORATIO
Babanızın cenazesine geldim Lord'um.

HAMLET
Hadi hadi, alay etme benimle öğrenci yoldaşım.
Bana kalırsa sen annemin düğününe geldin.

HORATIO
Evet, doğrusu ikisinin arası pek uzamadı.

HAMLET
Tasarruf, Horatio, tasarruf. Cenaze için pişen etler,
Biraz soğukça da olsa, düğün sofrasını donattı.

O günü görmektense Horatio,
Öbür dünyada can düşmanımla karşılaşmayı yeğlerdim.
Babam... babamı görüyorum galiba!

HORATIO
Hani nerede Lord'um?

HAMLET
Kafamın içinde, Horatio.

HORATIO
Bir kere görmüştüm onu. İyi bir kraldı.

HAMLET
Ne adamdı! Her yönüyle düşünüyorum da,
Eşine rastlayabileceğimi sanmıyorum.

HORATIO
Lord'um, sanırım dün gece gördüm onu.

HAMLET
Gördün mü!? Kimi?

HORATIO
Kral'ı Lord'um, babanızı.

HAMLET
Babam Kral'ı mı?!

HORATIO
Şaşırdınız, biliyorum, ama bekleyin,
Söyleyeceklerime dikkatle kulak verin.
Bu baylar da bu inanılmaz olayın tanığıdır.

HAMLET
Tanrı aşkına, anlatsana!

HORATIO
Bu baylar, Marcellus ve Barnardo,
Art arda iki gece birlikte nöbet tutarken,

Gecenin ortasında, zamanın durduğu yerde,
O çıkmış karşılarına, babanıza benzer bir hayal.
Baştan ayağa silahlıymış.
Önlerinde bitivermiş ve vakarla, heybetli adımlarla,
Yavaş yavaş yanlarından yürümüş geçmiş.
Korku, dehşet ve şaşkınlık dolu gözlerinin önünde,
Elindeki asanın boyu kadar mesafeden,
Bir aşağı bir yukarı üç defa yürümüş.
Marcellus ile Barnardo bu arada
Korkudan erimiş, pelteye dönmüşler.
Dilleri tutulmuş, bir şey söyleyememişler.
Bunları bana çok gizli olarak anlattılar.
Üçüncü gece onlarla birlikte ben de nöbet tuttum
Tam söyledikleri saatte ve şekilde, hayalet geldi.
Babanızı tanırdım;
Bu eller birbirine o kadar benzemiyor.(11)

HAMLET
Peki nerde oldu bu?

MARCELLUS
Nöbet tuttuğumuz yerde Lord'um.

HAMLET
Konuşmaya çalışmadınız mı onunla?

HORATIO
Ben çalıştım Lord'um,
Ama cevap vermedi. Yalnız, galiba,
Bir keresinde başını kaldırdı,
Ve konuşacakmış gibi bir hareket yaptı.
Ama tam o sırada tiz sesle bir horoz öttü.
Sesi duyunca birden irkilerek çekildi
Ve gözden kayboldu.

HAMLET
Çok tuhaf.

HORATIO
Yemin ederim hepsi doğru sayın Lord'um.
Bu konuyu size açmayı ödev bildik.

HAMLET
Tabii tabii, baylar.
Ama bu beni huzursuz etti.
Bu gece yine nöbetiniz var mı?

MARCELLUS ile BARNARDO
Evet Lord'um.

HAMLET
Silahlıydı, diyorsunuz.

MARCELLUS, BARNARDO, HORATIO
Silahlıydı Lord'um.

HAMLET
Tepeden tırnağa?

MARCELLUS, BARNARDO, HORATIO
Lord'um, baştan ayağa.

HAMLET
O zaman yüzünü görmediniz, öyle mi?

HORATIO
Gördük Lord'um. Siperini kaldırmıştı.

HAMLET
Nasıldı? Kaşları çatık mıydı?

HORATIO
Öfkeden çok, üzüntü ifadesi vardı yüzünde.

HAMLET
Soluk muydu yüzü, kırmızı mı?

HORATIO
Oo, sapsarıydı!

HAMLET
Ve gözlerini sana dikti, öyle mi?

HORATIO
Hiç oynatmadan.

HAMLET
Keşke orda olsaydım.

HORATIO
Aklınız başınızdan giderdi.

HAMLET
Mutlaka, mutlaka. Uzun kaldı mı?

HORATIO
Orta hızla, yüz sayana kadar.

MARCELLUS ile BARNARDO
Yok yok, daha uzundu.

HORATIO
Ben gördüğümde değil.

HAMLET
Ak sakallıydı, değil mi?

HORATIO
Tıpkı hayatta gördüğüm gibi,
Gümüşe çalar kırçıldı.

HAMLET
Ben de geliyorum bu gece nöbete.
Belki yine gelir.

HORATIO
Mutlaka gelir.

HAMLET
Eğer soylu babamın kimliğine bürünmüşse,
Cehennem ağzını açıp bana "Sus!" dese bile,

Konuşacağım onunla. Lütfen sizler de,
Şimdiye dek sakladıysanız bu işi,
Bundan sonra da kimseye açmayın,
Ve bu gece ne olursa olsun
Dikkatle izleyin, ama dile getirmeyin.
Sadakatinizin karşılığını göreceksiniz. Şimdi hoşça kalın.
Saat on bir-on iki arası nöbet yerine geleceğim.

HORATIO, MARCELLUS, BARNARDO
Sözünüz emirdir efendim.

HAMLET
Karşılıklı sevgi önemli benim için. Hoşça kalın.

(Hamlet dışında herkes çıkar.)

Babamın ruhu! Silahlı! Bir şeyler dönüyor.
Kötülük kokusu alıyorum. Ah, bir gece olsa!
O saate kadar sakin ol ruhum.
Tüm dünya birleşip örtmeye çalışsa da,
Gözden kaçmaz kötülükler, çıkar ortaya sonunda.

(Çıkar.)

Üçüncü Sahne

(Polonius'un evinde bir oda. Laertes ile Ophelia.)

LAERTES
Eşyalarım yüklendi. Elveda.
Kardeşim, rüzgâr uygun estikçe,
Burdan gemi kalktıkça, uykundan ol,
Ama beni mektupsuz bırakma.

OPHELIA
Bundan şüphen mi var?

LAERTES
Hamlet'e gelince, seninle gönül eğlendiriyor.
Delikanlılık ateşiyle hevesini senden alıyor.
Baharda bir menekşe bu sevgi, o kadar;
Erken açan, geçici, tatlı, ömrü kısa;
Esip geçen bir koku, bir anlık eğlence.

OPHELIA
O kadar mı sence?

LAERTES
Evet, hepsi bu.
Çünkü insan zaman içinde büyürken
Gelişen yalnızca kaslar ve sinirler değildir.
Beden geliştikçe, kafanın içindeki, ruhtaki
Görünmez unsurlar da genişler.
Şu anda seni seviyor olabilir.
Belki de henüz lekesizdir sana karşı duyguları,
Hesap kitap bulaşmamıştır onlara. Ama dikkat!
Bulunduğu mevkiye bakarsan anlarsın,
Kendi iradesine sahip değil;
Yapabilecekleri doğumuyla sınırlanmış.
Sıradan kişilerin yaptığı gibi,
Canının istediği parçayı kesip alamaz kendisine.
Çünkü bu devletin güvenliği, sağlığı onun seçimine bağlı.
Bedenle baş birbirinden ayrılmayacağına göre,
Başın yapacağı seçimler
Bedenin oluru ve onayıyla sınırlanacaktır.
Öyleyse, seni seviyorum dediğinde,
Akıllı bir kız olarak yapacağın iş,
Bulunduğu yeri göz önüne alarak, ancak,
Sözlerini davranışlarıyla desteklediği sürece
Ona inanmaktır; o sözler de, bir bütün olarak,
Danimarka'nın sesinden farklı olamaz.
O halde,

Söylediği şarkılara safça kulak verirsen,
Ya da gönlünü kaptırır, tertemiz hazineni
Onun azgın ve ısrarlı arzularına açarsan,
İffetinden neler kaybedeceğini iyi düşün.
Kork bundan Ophelia; sevgili kardeşim kork.
Duygularının geri hattında kalmaya bak,
Arzunun atış menzilinden, tehlikesinden uzak dur.
En temkinli genç kız bile
Güzelliğini açıp yalnız gökteki aya gösterse,
Yeterince tedbirsizlik etmiş sayılır.
Erdemin kendisi bile iftiranın elinden kaçamaz.
Çiçek kurdu, baharın körpe çocuklarını
Daha goncaları açılmadan yaralar;
Gençliğin sabahı bitmeden, çiğ taneleri uçmadan,
Yapar yapacağını hastalık, bir kere bulaşmışsa.
Öyleyse dikkatli ol. Güvenliğin ilk şartı korkudur.
Başka kimse bulamazsa, kendine başkaldırır gençlik.

OPHELIA

Gönlümün muhafızı olacak, bu güzel ders.
Ama ne olur sevgili kardeşim,
Bana cennetin sarp ve dikenli yolunu gösterirken
Kendi sözüne kendi kulak tıkayan,
Yiyip içen, eğlenen, dilediğini gönlünce yapan,
Tanrı'nın inayetinden kendileri yoksun rahipler gibi olma.

LAERTES

Sen hiç merak etme.
Artık çok oyalandım.

(Polonius girer.)

İşte babam da geliyor.
Çifte hayır dua, çifte uğur demek.
Kısmette iki veda varmış.

POLONIUS

Hâlâ burda mısın Laertes? Ne ayıp! Hadi gemiye, gemiye!
Rüzgâr omzuna yerleşti bile yelkenin,
Herkes seni bekliyor. İşte, hayır duam seninle olsun.
Şu sözlerimi de yaz aklının bir köşesine:
Her düşünceni dile dökme,
İyi tartmadığın düşünceyi de uygulamaya geçme.
Samimi ol, ama asla bayağılaşma.
Sınanmış dostlarını çelik halkalarla bağla ruhuna,
Ama her mert görünüşlü yeni yetmeye el uzatıp
Avucunu boş yere eskitme.
Kavgaya girmekten sakın; ama girmişsen bir kere,
Öyle vuruş ki, karşındaki senden sakınsın.
Herkese kulak ver, dilini seyrek kullan.
Herkesin görüşünü al, düşünceni kendine sakla.
Kesenin elverdiğince pahalı giyinmeye bak,
Ama gösterişe kaçma; zevkli giyin, züppece değil,
Çünkü kişi çoğu kez giyiminden belli olur.
Fransa'nın en seçkin ve ileri gelen kişileri
Özellikle bu konuda ince zevk sahibidirler.
Ne borçlu ol, ne alacaklı;
Borç verdin mi, paranı da kaybedersin, dostunu da.
Borç almaksa tutumluluğun baş düşmanıdır.
Her şeyden önce kendine karşı dürüst ol,
O zaman kimseyi aldatamazsın.
Geceyle gündüz nasıl peşpeşe giderse,
Bunlar da öyle ayrılmaz birbirinden.
Elveda. Öğütlerim kulağına küpe olsun.

LAERTES

Yüksek izninizle, sayın Lord'um, ayrılıyorum.

POLONIUS

Evet, vakit geldi. Hadi git, adamların bekliyor.

LAERTES
Elveda, Ophelia.
Sana söylediklerimi aklından çıkarma.

OPHELIA
Hepsi belleğimde kilitli.
Anahtarı da sende duracak.

LAERTES
Elveda.

(Çıkar.)

POLONIUS
Ne o, Ophelia? Ne demişti sana?

OPHELIA
Hiç efendim. Lord Hamlet'le ilgili bir şeyler.

POLONIUS
Hay Allah, iyi hatırlattın. Diyorlar ki,
Son zamanlarda çok vakit ayırıyormuş sana,
Sen de hiç ilgini esirgemiyormuşsun.
Eğer öyleyse – ki, öyle diyorlar ve uyarıyorlar beni –
Unutma, davranışların kızıma yaraşır,
Şerefiyle bağdaşır olmalı.
Ne var aranızda? Doğruyu söyle bana.

OPHELIA
Son zamanlarda sık sık bana tekliflerde bulundu,
Duygularını açtı.

POLONIUS
Duygu mu? Pöh! Toy kızlar gibi konuşuyorsun;
Bu tekliflerin eleğinden geçmemiş kızlar gibi.
Senin ifadenle, "tekliflerine" inanıyor musun?

OPHELIA
Ne düşüneceğimi bilemiyorum Lord'um.

POLONIUS

Bak, ben sana öğreteyim:
Kendini bir bebek gibi düşün,
Aslında hiçbir değeri olmayan bu boş teklifleri,
Gerçek sanan bir bebek.
Kendini daha pahalıya sat;
Yoksa, deyim biraz zorlama olacak ama,
Beni aleme rezil edersin.

OPHELIA

Lord'um, son derece dürüst görünüyordu.
Bana aşkından söz ederken.

POLONIUS

Evet, görünüyor olabilir,
Ama sen gerçeğe bak!

OPHELIA

Tavırları da sözlerine uyuyordu Lord'um.
Akla gelecek kutsal yeminlerin hepsini etti.

POLONIUS

Yaa, kekliği de böyle avlarlar işte!
Kanın ne zaman kızıştığını bilirim ben; bilirim,
Ruhun dile ödünç verdiği yeminlerde
Ne denli cömert olduğunu. Bu parlayışlar, kızım,
Isıdan çok ışık verir ve daha yanmaya başlamadan
Sönüp gider ikisi de;
Yanılıp ateş sanma onları. Bugünden başlayarak,
Biraz daha seyrek buluşmaya bak onunla;
Yumuşak sözlerle seni kazanmaya çalışır görünürken,
Kaleyi içten fethetmeye niyetli anlaşılan.
Her şeyden önce şuna inan:
Lord Hamlet çok genç, ve onu bağlayan ip
Seninkinden daha uzun.[12] Kısacası, Ophelia,
Yeminlerine inanma. Aracıdır bu gibiler,[13]

Giyim kuşamla göz boyarlar,
Karanlık davaların peşindedirler
Ve insanı daha iyi kandırmak için,
Kutsanmış, sofu muhabbet tellalı gibi konuşurlar. Özetle,
Açık söylemek gerekirse, bu andan itibaren
Boş vakitlerini kötüye kullanmanı istemiyorum;
Hamlet'le konuşarak harcama onları artık.
Sözümü dinle ve vazgeç bu işten.

OPHELIA
Nasıl isterseniz Lord'um.

(Çıkarlar.)

Dördüncü Sahne

(Kale surları. Hamlet, Horatio ve Marcellus.)

HAMLET
Hava içine işliyor insanın. Çok soğuk.

HORATIO
Çok keskin ayaz var.

HAMLET
Saat kaç oldu?

HORATIO
On ikiye geliyor sanırım.

MARCELLUS
Hayır, on ikiyi vurdu.

HORATIO
Öyle mi? Ben duymadım.
Öyleyse hayalin dolaşma vakti geldi.
(Borazanlar. İki pare top atışı.)
Bu ne demek Lord'um?

HAMLET
Kral uyumuyor bu gece, şölen yapıyor,
Kadeh tokuşturuyor, hoplayıp zıplayan dansçıları seyrediyor.
Ren şaraplarını art arda kafasına dikerken,
Davullarla borazanlar da
Devirdiği kupaların şerefine bağırıyor.

HORATIO
Bu bir gelenek mi?

HAMLET
Evet, öyle olmasına öyle;
Ama bana sorarsan, gerçi burda doğdum,
Ve alıştım bunlara, ama yine de bu geleneği bozmak,
Ona uymaktan daha onurlu bir davranış bence.
Memleketi doğudan batıya sardı
İnsanları sersem eden bu sefahat,
Ve bizi başka ülkelerin gözünde küçük düşürüyor.
Ayyaş diyorlar bize, domuzlarla kıyaslayıp,
Şerefli adımızı lekeliyorlar;
Ne kadar büyük olsa da,
Başarılarımıza gölge düşüyor;
Özü, iliği gidiyor hepsinin.
Öyle insanlar vardır ki,
Kimi yönleri alışılmışın ötesinde gelişir, göze batar.
Bu, doğal bir kusurdan olabilir, mesela doğuştan.
Seçme şansları olmadığından,
Burda bir suçları da yoktur tabii.
Ancak bu dengesiz gelişme sık sık tuhaf huylara yol açar,
Aklın çitlerini, kalelerini yıkar geçer;
Toplum içindeki davranışları ayarlarken
Mayasını fazla kaçırır ve bu insanlar
Tek bir özrün damgasını taşırlar hep;
Ya doğanın onlara uygun gördüğü bir giysi,

Ya da yıldızların çizdiği kaderdir bu damga.
Bu kişilerin öteki yönleri kusursuz olsa da,
İnsanda olabildiğince eksiksiz olsa da,
Onlar bu tek kusurla tanınırlar.
Bir damla kötülük öyle bir zehirdir ki...

(Hayalet girer.)

HORATIO
Bakın Lord'um, işte geliyor.

HAMLET
Ey Tanrı'nın melekleri, elçileri, bizi koruyun!
İster iyilik perisi ol, ister lanetli cin;
İster cennetin serin havasını getir,
İster cehennemin alevlerini;
İster kötü olsun niyetin, ister hayırlı;
Görünüşün öyle sorular getiriyor ki aklıma,
Konuşmalıyım seninle. "Hamlet" diyeceğim sana,
Kral, baba, soylu Danimarkalı. Ne olur, konuş!
Cevapsız bırakma beni. Söyle,
Kutsal törenle tabuta konan, toprağa gömülen kemiklerin
Neden yırtıp çıktı kefeni? Nasıl oldu da
Seni huzurla içinde yatar gördüğümüz mezar
O koskoca mermer çenelerini açıp
Dışarı bıraktı yine seni? Nedir bunun anlamı?
Sen, cansız bir beden,
Şimdi niye baştanbaşa çeliğe bürünmüş, ayışığında dolanıyor,
Böyle ürkütücü yapıyorsun geceyi?
Biz, doğanın zavallı şaşkınları da,
Dehşet içinde, aklımız karmakarışık,
Ruhumuzun erişemediği düşüncelerle doluyoruz.
Söylesene, neden, niçin bu? Ne yapmamız gerekiyor?

(Hayalet Hamlet'e işaret eder.)

HORATIO
Sizi çağırıyor. Onunla gitmenizi istiyor.
Sanki yalnız size söylemek istediği bir şey var.

MARCELLUS
Bakın, nasıl zarif bir hareketle
Sizi biraz öteye çağırıyor;
Ama gitmeyin onunla.

HORATIO
Hayır, sakın yapmayın.

HAMLET
Konuşmuyor. O halde peşinden gideceğim.

HORATIO
Yapmayın Lord'um.

HAMLET
Niye? Korkacak ne var ki?
Hayatımın bir iğne kadar değeri yok.
Ruhuma gelince; ne yapabilir ki ona,
Ruhum da onun kadar ölümsüz olduğuna göre?
Bak, el ediyor yine. Gidiyorum.

HORATIO
Ya sizi denize çekerse Lord'um?
Ya şu burundaki yarların, denize doğru sarkan
O korkunç tepesine götürürse,
Orda birden biçim değiştirip müthiş bir şey oluverirse?
Aklınızı kaybeder, çıldırabilirsiniz. İyi düşünün.
Kim bilir kaç kulaç altınızda denizi görüyorsunuz,
Aşağıda kükrediğini duyuyorsunuz.
Öyle bir yerde, yaşama isteği kaybolabilir,
Çaresizlik düşünceleri bir anda sarabilir insanı.

HAMLET
Hâlâ çağırıyor.

Sen git. Peşinden geleceğim.

MARCELLUS
Gidemezsiniz Lord'um.

HAMLET
Bırak beni.

HORATIO
Beni dinleyin, gidemezsiniz.

HAMLET
Kaderim beni çağırıyor,
Ve şu bedendeki en zayıf sinirin bile
Nemea Aslanı'nın[14] kasları kadar güçlendiğini hissediyorum.
Hâlâ çağırıyor. Bırakın beni baylar.
Tanrı hakkı için, engel olanı hayalete döndürürüm!
Çekilin diyorum! Hadi yürü, arkandan geliyorum.

(Hayalet ile Hamlet çıkar.)

HORATIO
Gördüğünün etkisiyle çılgına döndü.

MARCELLUS
Biz de gidelim. Bu durumda sözüne uymak olmaz.

HORATIO
Gidelim. Bu işin sonu ne olacak?

MARCELLUS
Danimarka'da bir şeyler kokuşmuş.

HORATIO
Bu iş Tanrı'ya kaldı.

MARCELLUS
Ama biz de gidelim peşinden.

(Çıkarlar.)

Beşinci Sahne

(Kale surları. Hayalet ile Hamlet)

HAMLET
Nereye götürüyorsun beni?
Konuş. Daha ileri gitmiyorum.

HAYALET
Dinle beni.

HAMLET
Dinliyorum.

HAYALET
Vaktim nerdeyse geldi.
Birazdan yine o kükürtlü, kavurucu alevlere
Bırakmalıyım kendimi.

HAMLET
Yazık sana! Zavallı hayalet!

HAYALET
Bana acıma,
Şimdi söyleyeceklerime dikkatle kulak ver yeter.

HAMLET
Konuş. Hazırım dinlemeye.

HAYALET
Dediklerimi duyduktan sonra,
İntikam almaya hazır ol.

HAMLET
Ne!

HAYALET
Ben babanın ruhuyum.

Doğal ömrüm süresince işlediğim suçlar
Yanıp temizleninceye kadar, bir süre
Geceleri dışarda dolaşmaya
Gündüzleriyse alevlerde çile doldurmaya mahkûmum.
Cezaevimin sırlarını söylemem yasak,
Ama öyle bir şey anlatacağım ki sana,
Her kelimesi ruhunu altüst edecek,
Körpe kanını donduracak,
İki gözünü birden,
Koruyucu kürelerinden fırlayan yıldızlar[15] gibi
Yerlerinden uğratacak;
Toplu, düzenli saçların dağılacak,
Taciz edilen kirpinin okları gibi,
Her tel dimdik olacak.
Ama sonsuzluğun sırları
Etten kemikten kulaklara açılamaz.
Dinle, dinle, ne olur, dinle!
Eğer aziz babanı biraz olsun sevdiysen...

HAMLET
Aman Tanrım!

HAYALET
Onu katledenden
Bu iğrenç ve doğaya aykırı cinayetin intikamını al.

HAMLET
Cinayet mi?

HAYALET
Cinayetlerin en iğrenci. Evet, her cinayet böyledir,
Ama bu en iğrenci, en acayibi ve doğaya aykırı olanı.

HAMLET
Hemen anlat bana. Anlat ki,
Düşünce hızıyla, aşk duyguları gibi kanatlanayım,
Fırlayıp gideyim öcünü almaya.

HAYALET

Görüyorum ki hazırsın,
Eğer bu söylediğim seni etkilemeseydi,
Lethe[16] kıyısında yayılıp kök salan miskin ottan
Daha uyuşuksun derdim. Şimdi dinle Hamlet:
Diyorlar ki, bahçemde uyurken yılan sokmuş beni.
İşte bu haince, uydurma masalla
Tüm Danimarka'nın kulağı ahlaksızca dolduruldu.
Ama sen, soylu genç, bil ki,
Babanı sokup canını alan yılan
Şimdi onun tacını taşıyor.

HAMLET

Ey benim kahin ruhum! Amcam mı?

HAYALET

Evet, akrabasıyla sevişen o ahlaksız canavar;
Zekâsını karımı büyülemek için kullanan,
Onu hediyelerle baştan çıkaran hain.
Ah o iğrenç zekâ ve iğrenç hediyeler!
Onu kandırmaya yetti güçleri.
Şehvetten gözleri dönmüş bu utanmaz, sonunda,
Görünüşte iffetli Kraliçe'min iradesini yendi.
Ah Hamlet, o ne düşüştü bilsen,
Benden sonra. Öyle yüce bir aşktı ki benimki,
Düğün yeminiyle el ele geldi bugüne dek;
Oysa şimdi, doğal meziyetleri benimkiler yanında hiç olan
O sefile kaldı Kraliçem.
Ama, edepsizlik cennetlik kılığına girse de,
Erdemi nasıl şaşırtamazsa yolundan;
Göksel yataktan bıkar şehvet,
Yanında yatan ışıl ışıl bir melek olsa da.
Bıkar ve leş aramaya çıkar sonunda.
Ama dur! Sabah kokusu geliyor burnuma.
Kısa keseyim. Bahçemde uyuyordum,

Her akşamüstü yaptığım gibi.
Bu tedbirsizliğimden yararlanan amcan,
Elinde o lanetli banotu zehiriyle dolu şişeyle
Gizlice yanıma sokuldu
Ve cüzamlı zehiri kulağımın içine akıttı.
Öyle bir zehirdir ki bu, kana karıştığı an
Cıva gibi bir anda bedeni dolaşır,
Doğal geçitlerinden, sokaklarından geçer
Ve sanki süte ekşi katmışsın gibi
Hemen etkisini gösterir,
O akışkan, sağlıklı kanı kaskatı keser.
İşte böyle kesti benim kanımı da
Ve birden her yanım kabardı, pul pul oldu,
Cüzam yarası gibi iğrenç bir kabuk bağladı
Pürüzsüz bedenim baştan başa.
İşte böyle, kardeş eli uykumda beni bir anda
Canımdan, tacımdan, Kraliçe'mden etti.
Kesti aldı beni günahlarımın doruğunda,
Kutsal törenle bağışlanmadan, hazırlıksız,
Yağlanıp kutsanmadan, günahlarımın dökümü çıkmadan,
Olanca kusurlarımla hesap vermeye gönderdi.
Korkunç bir şey bu; ah, ne kadar korkunç!
Eğer içinde biraz doğal duygu varsa,
Bunu sineye çekme.
Danimarka Kral'lık yatağının
Bir sefahat ve sapıklık döşeği olmasına göz yumma.
Sonrası sana kalmış ama, her ne yaparsan yap,
Sen kendi zihnini temiz tut,
Ve sakın annene bir şey yapmayı geçirme aklından;
Göklere bırak onu,
Bırak kendi bağrındaki dikenler
Dalasın, soksun ruhunu. Şimdi elveda.
Ateş böceğinin ışığı iyice zayıfladı, soldu;

Sabah yaklaştı anlaşılan.
Elveda, elveda, elveda. Beni unutma.
(Çıkar.)

HAMLET
Siz ey göktekiler! Ey yeryüzü!
Ne kaldı başka? Cehennemi de katayım mı?
Oh, hayır hayır! Dayan yüreğim, dayan!
Ve siz kaslarım, hemen soğumayın,
Dik tutun beni. Seni unutmak mı?
Asla, zavallı hayal; içi allak bullak olmuş şu kürede
Bellek denen şeye yer oldukça, asla! Unutmak mı seni?
Hiçbir zaman! Her şeyi sileceğim aklımdaki defterden:
Tüm budalaca notları, kitaplardan alınma deyişleri,
Tüm fikirleri, geçmişin izlenimlerini,
Gençlikte gözleyip kaydettiğim her şeyi.
Beynimde kaç cilt defter varsa hepsinde,
Adi maddeden arınmış olarak
Yalnız senin buyruğun kalacak; evet, Tanrı hakkı için!
Ah, azgın kadın!
Ah, alçak, alçak, yüze gülen, lanetli alçak!
Kayıtlarım – bunu yazmalı bir kenara:
Güler insanoğlu, hem güler, hem alçaklığını da yapar.
En azından Danimarka'da böyle bence.
(Yazar.)

Evet, amca, işte oldu. Gelelim sözüme,
Şöyleydi: "Elveda, elveda, beni unutma."
Yemin ettim.
(Horatio ile Marcellus girer.)

HORATIO
Lord'um, Lord'um!

MERCELLUS
Lord Hamlet!

HORATIO
Tanrı korusun!

HAMLET
Pekâlâ.

MARCELLUS
Lord'um, nerdesiniz? Huu, huu!

HAMLET
Huu, huu, burdayım. Gel kuşum gel.

MARCELLUS
Ne oldu Lord'um?

HORATIO
Nasıl gitti Lord'um?

HAMLET
Harika!

HORATIO
Ne olur Lord'um, anlatsanıza!

HAMLET
Olmaz. Açığa vurursunuz.

HORATIO
Ben vurmam Lord'um, yeminle.

MARCELLUS
Ben de Lord'um.

HAMLET
Şu işe bakın! Kimin aklına gelirdi bu!
Kimseye söylemek yok ama!

HORATIO ve MARCELLUS
Hayır Lord'um. Tanrı hakkı için.

HAMLET
Danimarka'nın hiçbir yerinde,

Bu kadar hain olup da
Aynı zamanda adi olmayan birini bulamazsınız.

HORATIO
Bunu söylemek için
Hayaletlerin mezardan çıkmasına gerek yok Lord'um.

HAMLET
Öyle ya, doğru, haklısın.
Eh, o zaman, sözü fazla uzatmadan
El sıkışıp ayrılalım, bana kalırsa. Haydi,
Siz, işiniz ve gönlünüz nerdeyse oraya...
Çünkü her insanın bir yerde işi ve gönlü vardır...
Zavallı bense, dua etmeye.

HORATIO
Ne diyorsunuz siz Lord'um?
Ne demek oluyor bu saçma, deli dolu sözler?

HAMLET
Sizi kırdımsa bağışlayın kusurumu;
Yürekten özür diliyorum, inanın.

HORATIO
Hayır Lord'um, kusur filan yok.

HAMLET
Var Horatio. Aziz Patrick adına, var.
Fazlasıyla var hem de. Şu görüntüye gelelim.
Gerçek bir hayalet o, burası kesin.
Aramızda ne geçtiğini bilmek istiyorsunuz;
Ama bence bastırın bu isteğinizi.
Ve şimdi, aziz dostlar
Madem ki dost, bilim adamı ve askersiniz,
Bana bir söz verin.

HORATIO
Ne sözü Lord'um? Veriyoruz.

HAMLET
Bu gece gördüğünüzü kimseye anlatmayacaksınız.

HORATIO ile MARCELLUS
Anlatmayız Lord'um.

HAMLET
Yemin edin.

HORATIO
Yemin ederim Lord'um.

MARCELLUS
Yemin ediyorum.

HAMLET
Kılıcım üstüne.

MARCELLUS
Yemin ettik ya Lord'um!

HAMLET
Hayır, kılıcım üstüne[17] yemin edin.
(Hayalet sahnenin altından seslenir.)

HAYALET
Yemin edin.

HAMLET
Ha, ha! Öyle mi diyorsun evlat!
Ordasın ha, saf altın!
İşte bakın, duydunuz değil mi mahzendeki adamı?
Hadi yemin edin o zaman.

HORATIO
Siz söyleyin Lord'um, ne diyelim?

HAMLET
Gördüğünüz şeyden kimseye söz etmek yok.
Kılıcımın üstüne yemin edin.

HAYALET *(yer altından)*
Yemin edin.

HAMLET
Burda, orda, her yerdesin ha!
O zaman biz de yer değiştiririz.[18]
Gelin baylar,
Kılıcımın üstüne koyun ellerinizi.
Kılıcım üstüne yemin edin,
Duyduğunuz şeyden kimseye söz etmeyeceksiniz.

HAYALET *(yer altından)*
Kılıcı üstüne yemin edin.

HAMLET
Güzel söyledin koca köstebek!
Yer altında bayağı hızlısın yani!
Ne madenci! Yer değişelim dostlar!

HORATIO
Vay canına! Bu iş çok garip.

HAMLET
Onun için sen de hoş karşıla bu garip hayaleti.
Daha öyle şeyler var ki, yerde gökte Horatio,
Rüyada bile göremez senin felsefen onları.
Ama bakın şimdi,
Tanrı aşkına, siz siz olun, bundan böyle
Davranışlarım ne kadar tuhaf olsa da –
Çünkü, belki de,
Olmadık tavırlara gireceğim –
Bu durumlarda, asla
Kollarınızı böyle kavuşturup,
Ya da başınızı böyle sallayıp,
Ya da, "Evet, evet, biliyoruz,"
"Hayır, söylenecek bir şey yok,"

"Ne desek acaba, aslında..."
Gibi imalı sözler söylemeyecek,
Bir şey bildiğinizi belli etmeyeceksiniz.
Yemin edin; eğer dara düştüğünüzde
Tanrı yardımcınız olsun, bağışlasın istiyorsanız,
Yemin edin.

HAYALET *(yer altından)*
Yemin edin.

HAMLET
Rahat ol, rahat ol, ey tedirgin ruh!
Pekâlâ sayın baylar,
Sizlere sevgim sonsuz, sağ olun.
Tanrı bilir ki, Hamlet gibi naçiz bir insan,
Size olan sevgi ve dostluğunu ifade etmek için
Elinden geleni asla esirgemeyecek.
Haydi hep beraber gidelim.
Ne olur parmaklarınız hep dudaklarınızın üstünde olsun.
Zaman zıvanadan çıkmış;
Ne kara talihim varmış ki,
Bana düşüyor onu düzeltmek.
Pekâlâ, haydi gidelim.

(Çıkarlar.)

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Polonius'un evinde bir oda. Polonius ile adamı Reynaldo.)

POLONIUS
Bu parayı ve şu mektupları ver ona Reynaldo.

REYNALDO
Olur Lord'um.

POLONIUS
Yanına gitmeden önce
Neler yaptığını sorup soruştursan çok akıllılık edersin.

REYNALDO
Ben de öyle düşünmüştüm Lord'um.

POLONIUS
Tamam güzel konuştun, çok güzel konuştun. Şimdi dinle:
Önce araştır bakalım, Paris'te başka Danimarkalı var mı,
Kimdirler, ne yapar, neyle geçinir, nerde kalırlar,
Kimlerin yanında ve kaça?
Yavaş yavaş ve dolaylı yoldan soruşturarak,
Oğlumu tanıyanları bulduktan sonra,
Konuya daha doğrudan yaklaşarak amacına ulaşabilirsin.
İnsanlarla konuşurken, onu sanki uzaktan tanıyormuş gibi yap;
Örneğin, "babasını ve arkadaşlarını,
Biraz da kendisini tanırım," diyebilirsin.
Burayı anladın değil mi Reynaldo?

REYNALDO
Çok iyi anladım Lord'um.

POLONIUS
"Biraz da kendisini tanırım," dedikten sonra
"Ama çok değil," diyebilirsin,
"Eğer o benim bildiğim adamsa,
Çok vahşi yaratılışlıdır, takıntılıdır, v.s."
Diye devam edebilirsin.
İstediğini uydur onun hakkında.
Aman dikkat et, şerefine leke sürecek bir şey olmasın;
İşte canım, şöyle uçarı, deli dolu, hovarda gençler
Genellikle ne işler çevirirse, onlardan söz et.

REYNALDO
Mesela oyun oynamak gibi Lord'um.

POLONIUS
Evet; ya da, içki, kılıç, ağız dalaşı, hırgür,
Kadın peşinde koşmak gibi. Buraya kadar izin sana.

REYNALDO
Lord'um, şerefini lekelemez mi bu?

POLONIUS
Yok canım, biraz hafiften alırsın suçlarken.
Ama sakın bu işlere düşkün olduğunu söyleyip
Adını rezalete filan bulaştırmayasın.
Bu değil benim demek istediğim.
Ama öyle söz et ki kusurlarından,
Özgür oluşuna versin herkes bu özürleri;
Ateşli bir mizacın parlamaları, kıvılcımları,
Kabına sığmayan bir delikanlının
Deli dolu davranışları olarak görsün.

REYNALDO
İyi de, sayın Lord'um...

POLONIUS
Niye mi yapacaksın bunu?

REYNALDO
Evet sayın Lord'um, bunu soracaktım.

POLONIUS
Bak bayım, kastım şu.
Haklı olduğumu göreceksin.
Sen oğluma bu önemsiz karaları çaldığında,
Ve onu iş görürken biraz kirlenen bir alete benzettiğinde,
Tamam mı,
Konuştuğun kimse, yani bunları kime söylüyorsan,
Sözünü ettiğin suçlardan
Suçladığın kimseyi tanıyabilir,
Sana açılabilir ve şöyle bir şey söyleyebilir:
"Ah, sayın bayım," ya da "dostum," ya da "beyefendi,"
Ya da o ülkenin adetlerine göre
Buna benzer bir biçimde konuşmaya başlayabilir.

REYNALDO
Evet sayın Lord'um.

POLONIUS
Ve sonra şöyle yapar, hımm –, şey, şey yapar –
Ne diyordum yahu? Hay Allah!
Tam bir şey söyleyecektim. Nerde kalmıştım?

REYNALDO
"Sana açılabilir"de, "dostum"da, "ya da"da,
"beyefendi"de.

POLONIUS
"Sana açılabilir"de – hah, tamam tamam!
Şöyle diyebilir: "Bu beyi tanıyorum.
Dün görmüştüm onu, ya da geçen gün,
Ya da şu zaman, ya da bu zaman,

Şununla ya da bununla, ve örneğin,
Bir oyun vardı; o sırada sarhoş olmuştu,
Tenis oynarken düşmüştü" ya da, belki,
"Kötü şöhretli bir eve girerken görmüştüm onu,"
Yani, geneleve; işte böyle şeyler. Bak şimdi;
Bu gerçek sazan senin yalancı yemini yutarsa,
Biz de aklımızı, zekâmızı çalıştırır,
Şöyle bir çevirme hareketiyle bir eğri çizer,
Dolaylı yönden doğru yönü buluruz.
İşte sen de oğlumu aynı yolla tanıyacaksın;
Benim ders ve öğütlerimle yani.
Oldu değil mi, tamam mı?

REYNALDO
Tamam Lord'um.

POLONIUS
Haydi güle güle, yolun açık olsun.

REYNALDO
Sağ olun Lord'um.

POLONIUS
Sen de gözlemeyi unutma onu.

REYNALDO
Gözlerim Lord'um.

POLONIUS
Bırak, hangi telden isterse çalsın.

REYNALDO
Olur Lord'um.

POLONIUS
Elveda.

(Reynaldo çıkar, Ophelia girer.)

Ne o Ophelia, ne oldu?

OPHELIA
Ah Lord'um, bilseniz öyle korktum ki!

POLONIUS
Aman Tanrım, neden korktun?

OPHELIA
Lord'um, odamda dikiş dikiyordum.
Lord Hamlet, ceketinin bağları çözülmüş, başı açık,
Tozluksuz, çorapları gevşeyip bileklerine düşmüş,
Yüzü gömleğinden beyaz, dizleri birbirine vurarak,
Ve yüzünde, sanki cehennemden kaçmış gibi,
Acıklı bir ifadeyle karşıma dikiliverdi
Ve dehşet verici şeyler anlattı.

POLONIUS
Senin aşkından çılgına mı dönmüş?

OPHELIA
Bilemiyorum Lord'um, ama korkarım öyle.

POLONIUS
Ne dedi?

OPHELIA
Bileğimi yakaladı ve sımsıkı tuttu,
Sonra kolunun boyunca geri gitti
Ve öteki elini böyle kaşlarının üstüne koydu;[1]
Öyle bir incelemeye başladı ki yüzümü,
Sanki resmimi yapacak sanırdınız.
Uzun süre öyle kaldı.
Sonunda kolumu hafifçe sarsarak,
Başını üç kere, böyle, aşağı yukarı salladıktan sonra,
Öyle derinden, öyle acıklı bir iç çekti ki,
Bedeni paramparça dağılacak,
Varlığı sona erecek sanırdınız. Sonra salıverdi beni
Ve yüzü bana dönük, geri geri uzaklaşmaya başladı,
Gözleri olmaksızın yolunu buluyor gibiydi;

Onların yardımı olmadan kapıdan çıktı çünkü
Ve sonuna kadar üzerimde tuttu onların ışığını.

POLONIUS

Yürü, gel benimle. Gidip Kral'ı bulalım.
Bu senin anlattığın tam bir aşk çılgınlığı.
Böyle şiddetlisi sonunda kendini yok eder
Ve bizleri derinden etkileyen her şiddetli duygu gibi
Kişiye umutsuzca, çılgınca işler yaptırır. Üzüldüm.
Peki son günlerde ağır söz söylemiş miydin ona?

OPHELIA

Hayır sayın Lord'um. Ama sizin buyruğunuzla,
Mektuplarını geri çevirmiş ve konuşmayı kesmiştim.

POLONIUS

Bu yüzden çıldırdı herhalde.
Keşke onu daha dikkatle gözlemiş olsaydım.
Ama seninle gönül eğlendirdiğinden,
Namusunu lekeleyip mahvedeceğinden korkmuştum.
Ne kadar ayıp etmişim bu şüpheciliğimle.
Tanrı hakkı için,
Gençlerin özelliği nasıl ihtiyatsızlıksa,
Bizim yaştakilerin özelliği de kuruntu.
Haydi, Kral'a gidelim. Bunu bilmesi gerek.
Bu aşktan söz etmekle Kral'ı sinirlendirebiliriz ama
Saklarsak daha acı sonuçları olabilir.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Toplantı salonu. Borazanlar. Kral, Kraliçe, Rosencrantz ile Guildenstern ve ötekiler.)

KRAL

Hoş geldiniz, aziz Rosencrantz ve Guildenstern.
Hem sizi çok özlemiştik,
Hem de bir iş için ihtiyacımız vardı sizlere;
Acele çağırtışımız bundan.
Kulağınıza bir şeyler gelmiştir herhalde
Hamlet'in "dönüşümüyle" ilgili – böyle demek gerekiyor,
Ne dışı ne içi eski Hamlet'e benzediğine göre.
Bir türlü bilemiyorum, babasının ölümü dışında,
Onu böylesine kendinden geçiren ne olabilir acaba?
İkinizden ricam: Küçük yaştan birlikte yetiştiğinize göre,
Onu tanır, davranışlarını anlayabilirsiniz.
Onun için sarayımızda bir süre kalıp dinlenin,
Hamlet'e yoldaşlık edin, eğlendirin onu,
Ve eğer fırsat çıkarsa, öğrenmeye çalışın bakalım,
Onu üzen, bizim bilmediğimiz bir şey mi var.
Anlayabilirsek, çaresini de bulabiliriz.

KRALİÇE

Sayın baylar, Hamlet sizden çok söz ederdi.
Kendine sizlerden yakın gördüğü
İki kişi daha yoktur sanırım.
Nezaketinize ve iyi niyetinize sığınarak
Sizden bir süre bizimle kalmanızı diliyoruz.
Umutlarımız da beslenip gelişir belki böylece.
Kral'ınız bu hizmetinizi unutmayacak
Ve ziyaretinize karşılık sizi hoşnut edecektir.

ROSENCRANTZ
Saygıdeğer majesteleri, sizler,
Biz kullarına, nazik dileklerini rica değil,
Buyruk olarak iletebilirlerdi.

GUILDENSTERN
Yine de "başüstüne" diyor
Ve kendimizi bu işe adıyoruz;
Hizmetimizi, dilediğinizce kullanmak üzere
Ayaklarınızın dibine seriyoruz.

KRAL
Teşekkürler Rosencrantz ve sayın Guildenstern.

KRALİÇE
Teşekkürler Guildenstern ve sayın Rosencrantz.
Sizden rica ediyorum, lütfen hemen,
Tanınmaz halde değişen oğlumu görmeye gidin...
Haydi, birkaçınız
Bu bayları Hamlet'in yanına götürsün.

GUILDENSTERN
Tanrı, ziyaretimizi ve yapacaklarımızı
Ona yardımcı ve yararlı kılsın.

KRALİÇE
Amin, amin.

(Rosencrantz, Guildenstern ve beraberindekiler çıkar. Polonius girer.)

POLONIUS
Norveç'e gönderdiğimiz elçiler sayın Lord'um,
Sevinçle döndüler.

KRAL
Sen her zaman iyi haber verirsin bana.

POLONIUS
Öyle mi Lord'um? İnanın ki efendim,

Hem Tanrıma, hem de lütufkâr Kral'ıma karşı ödevimi
Canım kadar değerli bilirim.
Ve sanıyorum – ki eğer yanılıyorsam,
Kafamın içindeki şu beyin, araştırıp iz sürmede
Eski ustalığını yitirmiş demektir –
Hamlet'in deliliğinin kaynağını buldum.

KRAL
Neymiş, anlatsana! Çok merak ediyorum.

POLONIUS
Önce elçileri kabul edin.
Vereceğim haber o büyük şölenin meyvesi olacak.

KRAL
Onları huzura getirme şerefi senin olsun.

(Polonius çıkar.)

Sevgili Gertrude, Polonius diyor ki,
Oğlunun dengesizliğinin[2] nedenini ve kaynağını bulmuş.

KRALİÇE
Herhalde bildiğimiz temel neden olmalı:
Babasının ölümü ve bizim aceleye gelen evliliğimiz.

KRAL
Dur bakalım, Polonius'u iyice bir yoklarız.

(Elçiler, Voltemand ile Cornelius, Polonius'la birlikte girerler.)

Hoş geldiniz sevgili dostlarım.
Söyle bakalım Voltemand,
Ne haber var kardeşimiz Norveç Kralı'ndan?

VOLTEMAND
Coşkulu selamlar ve iyi dilekler.
İlk isteğimizle ilgili olarak,
Yeğenini durdurması için adam gönderdi.

Polonya'ya karşı saldırı hazırlığı sanıyormuş bu işi.
Ama iyice araştırınca anladı ki,
Hazırlıklar aslında siz majestelerine karşıymış.
Hastalığının, yaşının ve güçsüzlüğünün
Böyle kötüye kullanılmasına öyle üzüldü ki,
Fortinbras'a adam gönderdi
Ve bu işten vazgeçmesini istedi.
Kısaca, Fortinbras, Kral'ın buyruğunu dinledi
Ve onun tarafından paylandıktan sonra,
Siz majestelerine karşı
Bir daha askeri harekata girişmeyeceğine
Amcasının önünde yemin etti.
Yaşlı Kral bunu duyunca öyle sevindi ki,
Yılda üç bin altın bağladı ona
Ve daha önce Polonya'ya karşı toplanmış olan askerlerin
O amaçla kalmasına izin ve emir verdi.
Sizden de, şurada belirtildiği gibi bir ricası var:

(Kral'a bir kâğıt uzatır.)

Askerlerin, bu harekât için topraklarınızdan
Sükûnetle ve güvenlik içinde geçmelerine
Yüksek izinlerinizi diliyor.

KRAL

Bu haber hoşumuza gitti.
Uygun bir vakitte bu mesajı okuruz.
Cevaplarız ve konuyu düşünürüz.
Bu arada görevinizi başarıyla yaptığınız için
Size teşekkür ediyoruz. Şimdi gidin ve dinlenin.
Bu gece birlikte eğleneceğiz. Vatana hoş geldiniz!

(Elçiler çıkar.)

POLONIUS

Bu iş iyi sonuçlandı.
Majesteleri ve Kraliçem, büyüklük nerden gelir,

Ödev nedir, gündüz neden gündüzdür,
Neden gecedir gece, zaman zamandır,
Gibi şeyler üzerinde uzun uzadıya konuşmak;
Geceyi, gündüzü ve zamanı boşa harcamak olur.
Bu nedenle, madem ki zekânın ruhu kısa sözde yatar;
Uzun laf ise, kol, bacak ve dış görünüştür;
Ben de kısa keseceğim. Soylu oğlunuz deli.
Deli diyorum. Çünkü, gerçek deliliği anlatmaya çalışmak
Deliliğin ta kendisi değil de nedir?
Ama, bırakalım bunu.

KRALİÇE

Şunun özünü bol, sanatını kıt tutsan?

POLONIUS

Bayan, yemin ederim ki hiç sanat kullanmıyorum.
Deli olduğu gerçek. Gerçekten yazık.
Ama yazık ki gerçek – aptalca bir sanat!
Ama ona da elveda; sanat kullanmayacağım.
O halde, kabul edelim ki deli. Şimdi kalan,
Bu sonucun nedenini bulmak –
Daha doğrusu bu sapışın nedenini bulmak,
Çünkü bu sonuç bizi nedenden saptırıyor.
İşte bu kalıyor ve kalan da bu.
Iyi düşünelim.
Benim bir kızım var – benim olduğu sürece var –
Ödevi ve görevi gereği bana, işte bakın,
Şunu verdi. Şimdi buyurun bakalım.

(Mektubu okur.)

Göksel, ruhumun tapınağı ve güzellerden en güzelleşmiş
Ophelia'ya... Bu ne biçim, ne biçimsiz laf.
"Güzelleşmiş" biçimsiz bir laf. Ama dinleyin bakın:

(Okur.)

Muhteşem beyaz bağrında, bunlar, vesaire ...

KRALİÇE
Hamlet'ten mi gelmiş bu ona?

POLONIUS
Bir dakika bayan; aynen okuyorum:

(Okur.)

Yıldızlar ateştir deseler de, inanma,
Güneş gökte yürür deseler de, inanma,
Gerçek yalancıdır deseler de, inanma,
Ama aşkımdan asla kuşkulanma.
Ah sevgili Ophelia, bu gibi dizelerde hünerli değilim.
İniltilerimi dile dökme sanatı yok bende, ama seni her şeyden çok sevdiğime, her şeyden en çok sevdiğime inan.
Elveda.

Bu makine[3] kendisinde kaldıkça,
Ey müstesna bayan,
Her zaman senin olan.

HAMLET
İşte, kızım sözümü dinleyerek bunu gösterdi bana,
Ve ayrıca, ne zaman, nasıl ve nerde
Hamlet'in ona kur yaptığını da kulağıma duyurdu.

KRAL
Peki, Ophelia nasıl karşılık vermiş Hamlet'in aşkına?

POLONIUS
Beni nasıl tanırsınız?

KRAL
Sadık ve şerefli bir insan olarak.

POLONIUS
Bunu kanıtlamak en büyük dileğimdir.
Ancak, bilmem ne düşünürdünüz...
Yani, bu ateşli aşkı kanatlanmış gördüğümde...
Şunu da belirteyim ki,

Kızım bana söylemeden gördüğümden söz ediyorum...
Siz, ya da sayın majeste Kraliçe ne düşünürdü,
Bir çalışma masasından veya şiir defterinden farksız davransaydım;
Yüreğim sağır dilsiz olsaydı, aldırmasaydı,
Ya da şöyle bir bakıp geçseydim bu aşka,
Ne düşünürdünüz? Ama ben derhal işe karıştım
Ve şöyle dedim genç hanım kızıma:
"Lord Hamlet bir prens. Sizin yıldızlarınız ayrı.
Bu iş olamaz." Sonra ona sıkı sıkıya tembihledim:
Hamlet'e kapı açmak yok,
Haberci kabul etmek yok, hediye almak yok.
Tabii bunları yapınca, öğütlerimin meyvesini aldı
Hamlet'se, karşılık göremeyince, uzun lafın kısası,
Kedere düştü, yemeden içmeden kesildi;
Uykuları kaçtı, dermanı tükendi,
Sonra saflaştı biraz ve bu düşüşün sonunda
Bugünkü çılgınlığa erişti ve sapıttı.
Bize de üzüntü kaynağı oluyor.

KRAL
Hepsi bu mu dersin?

KRALİÇE
Olabilir; çok akla yakın.

POLONIUS
Ben kesinlikle "Evet, öyle," dedikten sonra
Başka türlü olduğu ortaya çıktı mı hiç,
Çok bilmek isterdim?

KRAL
Bildiğim kadarıyla çıkmadı.

POLONIUS
Dediğim çıkmazsa, alın bunu burdan[4]

Şartlar uygun olursa, gerçeği saklandığı yerde bulacağım,
Dünyanın merkezinde bile gizlenmiş olsa.

KRAL
Başka ne yapabiliriz?

POLONIUS
Biliyorsunuz, zaman zaman,
Buradaki salonda dört saat gezinir.

KRALİÇE
Evet, çok doğru.

POLONIUS
İşte bunu yaptığı sırada, ben kızımı salıveririm yanına,
Biz de sizinle duvar örtüsünün ardına gizleniriz.
Bakalım ne olacak karşılaştıklarında. Eğer onu sevmiyorsa,
Ve aklını bu yüzden kaçırmamışsa,
Ben de devlet hizmetinde çalışmayı bırakır,
Çiftçilik yapar, atlarla arabalarla uğraşırım.

KRAL
Deneyelim bunu.
(Hamlet girer.)

KRALİÇE
Zavallı, bakın nasıl da ciddi ciddi okuyarak geliyor.

POLONIUS
Uzaklaşın, haydi lütfen, gidin burdan.
Hemen yanaşıyorum ona. İzninizle.
(Kral ile Kraliçe çıkar.)
Sayın Lord Hamlet nasıllar?

HAMLET
İyiler, Tanrı'ya şükür.

POLONIUS
Beni tanıyor musunuz Lord'um?

HAMLET
Çok iyi. Balık işindesin değil mi?

POLONIUS
Hayır, değilim Lord'um.

HAMLET
O zaman namuslu biri misin bari?

POLONIUS
Namuslu mu Lord'um?

HAMLET
Evet bayım. Bu dünyada namuslu olmak
On binde bir olmaktır.

POLONIUS
Çok doğru Lord'um.

HAMLET
Malum, güneş köpek leşini öptüğünde
Kurt ürediğine göre... bir kızın var mı senin?

POLONIUS
Var Lord'um.

HAMLET
Söyle ona güneşte dolaşmasın. Gebelik nimettir,
Ama, kızın gebe kalmasın istiyorsan,
Gözünü aç dostum.

POLONIUS *(Kendi kendine)*
Buna ne demeli? Aklı hep kızımda. Ama ilk anda beni tanımadı. Balık işindeymişim. Çok ilerlemiş bu iş, çok. Doğrusu gençliğimde ben de çok çektim aşk yüzünden; buna çok yakındı. Yine konuşayım bakalım şununla. Ne okuyorsunuz Lord'um?

HAMLET
Laf, laf, laf.

POLONIUS
Mesele nedir Lord'um?

HAMLET
Kimle kim arasında?

POLONIUS
Yani, okuduğunuz mesele, demek istedim Lord'um.

HAMLET
İftira bayım. Bu alaycı sefilin dediğine göre, insan ihtiyarlayınca, sakal kır, yüz kırışık olurmuş. Gözler, macun gibi amber ve erik ağacı sakızı salgılarmış. Akıl yoksunluğu bol, dermansız diz çok olurmuş yaşlılarda. Bunların hepsine yürekten ve tüm kalbimle inanıyorum bayım, ama böyle buraya yazılmasını uygun bulmuyorum. Çünkü, siz de bayım, benim gibi yaşlanacaksınız, yani, yengeç gibi geri geri gidebilirseniz.

POLONIUS *(Kendi kendine)*
Delilik olsa bile, bir düzen var içinde...
Açık havadan kaçar mısınız Lord'um?

HAMLET
Mezarıma mı?

POLONIUS
Doğru ya, orda da hava yok. *(Kendi kendine)*
Zaman zaman nasıl da gebe cevapları! Delilerden sık çıkan bu cevherleri akıllı ve sağlıklı düşünce ne kadar uğraşsa bulamaz. Şimdi gidip hemen kızımla onu buluşturmaya bakayım.
Saygıdeğer Lord'um, naçizane izninizi istiyorum.

HAMLET
Siz benden isteyeceksiniz de,
Ben seve seve vermeyeceğim!
Böyle bir şey olamaz bayım.
Canım hariç, canım hariç, canım hariç.

POLONIUS
Hoşça kalın Lord'um.

HAMLET
Bıktım bu ihtiyar budalalardan!
(Guildenstern ile Rosencrantz girer.)

POLONIUS
Lord Hamlet'i arıyorsanız işte orda.

ROSENCRANTZ *(Polonius'a)*
Tanrı sizi korusun efendim.
(Polonius çıkar.)

GUILDENSTERN
Şerefli Lord'um!

HAMLET
Benim harika, iyi dostlarım!
Nasılsın Guildenstern? Ah, Rosencrantz!
Sevgili çocuklar, nasılsınız?

ROSENCRANTZ
Bu toprağın orta karar çocukları nasıl olabilirse.

GUILDENSTERN
Mutluyuz... yani, aşırı mutlu değiliz.
Talihin külahının ponponu sayılmayız.

HAMLET
Ne de pabucunun tabanı ama?

ROSENCRANTZ
Evet Lord'um, o da değiliz.

HAMLET
Beline yakın bir yerlerde yaşıyorsunuz öyleyse,
En gözde yerinde.

GUILDENSTERN
Vallahi, mahrem görevdeyiz.

HAMLET
Talihin en kuytu köşelerinde! Ah değil mi ya!
Sürtüğün biridir o. Ne haber?

ROSENCRANTZ
Hiç, Lord'um, dünya namuslu olmuş, o kadar.

HAMLET
Kıyamet yakın desene. Ama haberiniz doğru değil. Biraz açayım sorumu. Ne yaptınız da aziz dostlar, Talih size bu hapishaneyi layık gördü?

GUILDENSTERN
Hapishane mi Lord'um?

HAMLET
Danimarka bir hapishane.

ROSENCRANTZ
Öyleyse dünya da öyle.

HAMLET
Hem de nasıl: sayısız koğuşları, hücreleri, zindanları var; Danimarka bunların en kötülerinden biri.

ROSENCRANTZ
Bize öyle gelmiyor Lord'um.

HAMLET
Sizin için hapishane değil o zaman. İyi ya da kötü diye bir şey yok çünkü; düşünce, her şeyi öyle yapan. Bana göre Danimarka bir hapishane.

ROSENCRANTZ
İhtiraslısınız da ondan. Size dar geliyor.

HAMLET

Oh, Tanrım, kötü rüyalar görmeyecek olsam, bir fındık kabuğuna bile sığar ve yine de kendimi sonsuz uzayın kralı sayabilirim.

GUILDENSTERN

Ki, o rüyalar da ihtiras işte. İhtirasın özü rüyanın sadece gölgesidir.

HAMLET

Rüyanın kendisi de bir gölge ama.

ROSENCRANTZ

Doğru; ama bence ihtiras öyle hafif, öyle havamsı bir şey ki, gölgenin gölgesi denebilir ona.

HAMLET

O zaman, sokaktaki dilenciler birer cisim, krallarla kendilerini aşan kahramanlarsa, dilencilerin gölgeleri.
Saraya gidelim mi? Çünkü dinim hakkı için, ben tartışamıyorum.

ROSENCRANTZ ile GUILDENSTERN

Emrinizdeyiz.

HAMLET

Öyle demeyin. Öteki hizmetkârlarımla bir tutamam sizi. Çünkü açıkça söylemek gerekirse, berbat bir hizmet bana verilen. Şimdi, sınanmış dostluğumuz adına söyleyin bakalım Elsinore'da ne işiniz var?

ROSENCRANTZ

Sizi görmeye geldik Lord'um. Başka işimiz yok.

HAMLET

Öyle yoksul bir garibim ki, teşekkürüm bile yok. Yine de teşekkür ederim size. Ancak, sevgili dostlarım, teşekkürlerim biraz pahalıdır. Sizi çağıran olmadı, öyle mi? Aklınıza esti yani, ha? Gönüllü mü geldiniz? Hadi, hadi, doğru söyleyin. Hadi, konuşsanıza!

GUILDENSTERN
Ne diyelim Lord'um?

HAMLET
Sadede gelmeyin de, ne derseniz deyin. Çağrıldınız, değil mi? Bakışlarınızdan itiraf okuyorum. Utanç duygunuz bu itirafı boyayıp gizlemeye yeterli değil. Sizi aziz Kral ve Kraliçe'mizin çağırdığını biliyorum.

ROSENCRANTZ
Hangi amaçla Lord'um?

HAMLET
Bunu siz söyleyeceksiniz. Ama isterseniz ben cinci olup sorayım: Arkadaşlık haklarımız adına, birlikte geçirdiğimiz gençlik hatırına, eskimeyen sevgimiz adına ve benden daha iyi bir sorgucunun aklına gelebilecek, gözünüzde daha değerli ne varsa onun adına, dosdoğru ve açıkça bana söyleyin: Çağrıldınız mı, çağrılmadınız mı?

ROSENCRANTZ *(Hamlet'e duyurmadan, Guildenstern'e)*
Ne diyorsun?

HAMLET *(Kendi kendine)*
Evet, gözüm sizde...
Beni seviyorsanız, bir şey saklamayın.

GUILDENSTERN
Çağrılmıştık Lord'um.

HAMLET
Nedenini ben söyleyeyim. Böylelikle, siz bir şey açığa vurmadan ben tahminimi yaparım. Siz de Kral ile Kraliçe'ye verdiğiniz gizlilik sözünden dönmemiş olursunuz. Son zamanlarda – neden bilmem – tüm neşem kaçtı, her türlü sporu bıraktım. Öyle bir kasvet çöktü ki üstüme; şu heybetli düzen, şu yeryüzü, çorak bir yarımada gibi görünüyor bana. Üzerimizdeki şu muhte-

şem örtü, şu hava, tepemizde asılı şu harika gök kubbe, sırmadan ateşlerle bezenmiş şu haşmetli çatı... bunların hepsi bana çevremi sarmış iğrenç ve hastalıklı dumanlar gibi geliyor yalnızca. Nasıl bir şaheser şu insan! Ne kadar soylu akıldan yana, melekeleri ne kadar sınırsız; endamıyla, hareketiyle ne kadar kusursuz ve göz alıcı; davranışlarında bir melek sanki, kavrayışında nerdeyse bir tanrı: En güzel yaratığı dünyanın, canlıların üstün örneği! Oysa, benim için tek bir toz zerresi! Hoşlanmıyorum bu adamlardan artık... kadınlardan da, gülüşünle bunu ima ediyorsan eğer.

ROSENCRANTZ

Aklımdan böyle bir şey geçmemişti Lord'um.

HAMLET

"Bu adamlardan hoşlanmıyorum," dediğimde neden güldün öyleyse?

ROSENCRANTZ

İnsandan hoşlanmadığınıza göre Lord'um, yolda karşılaştığımız oyuncuları kim bilir nasıl ağırlayacağınızı düşündüm de... Hizmetlerini sunmak için buraya geliyorlar.

HAMLET

Kral olan iyi ağırlanacak. Majesteleri haracını alacak benden, maceracı şövalye kılıcını ve kalkanını kullanacak; âşık boşa iç çekmeyecek; huysuz adam, rolünün bitişinde huzura kavuşacak, soytarı, akciğeri kolay gıdıklananları güldürecek; hanımefendi de, vezin filan gözetmeden, dilediğini rahatça söyleyecek. Hangi oyuncular bunlar?

ROSENCRANTZ

Hani şu sizin çok beğendiğiniz, şehir oyuncuları.

HAMLET

Nasıl olmuş da turneye çıkmışlar? Şimdiki yerleri, hem şöhretleri için, hem gelir açısından çok uygundu.

ROSENCRANTZ

Sanırım şu son günlerin modası yüzünden bırakmışlar orayı.

HAMLET

Ben şehirdeyken çok beğeniliyorlardı. Aynı seyirci var mı hâlâ?

ROSENCRANTZ

Hayır, hiç de var sayılmaz.

HAMLET

Niye acaba? Paslanıyorlar mı dersin?

ROSENCRANTZ

Ondan değil. Çabalarında bir azalma olmadı. Ancak, bir avuç çocuk çıktı ortaya. Şahin yavruları. Avaz avaz bağırıyor ve çılgınca alkış topluyorlar. Şimdi bunlar gözde. Kendi deyişleriyle "sıradan tiyatrolara" öyle bir veriştiriyorlar ki, kılıçsız gezmeyenler kaz tüyünden korkar oldu; bunların yanına yanaşamıyorlar.(5)

HAMLET

Ne! Çocuk bunlar öyle mi? Nerede kalıyorlar? Paraları nasıl ödeniyor? Sesleri kartlaşınca mesleği sürdürebilecekler mi? Sonunda kendileri de sıradan birer oyuncu olup çıkınca – ki, başka kazançları yoksa, böyle olması çok akla yakın – suçu yazarlara yükleyip, mesleği küçümser sözler söylemeyecekler mi?

ROSENCRANTZ

Vallahi, her iki tarafta da epey kızıştı durumlar. Halk da onları kışkırtıp birbirine düşürmekten geri durmuyor. Öyle ki, bir ara, yazarla oyuncu birbirinin boğazına sarılmadıkça hiçbir oyun para getirmez olmuştu.

HAMLET

Ne diyorsun!

GUILDENSTERN

Oo, büyük ağız dalaşları oldu.

HAMLET
Nasıl, çocuklar kaldırabiliyor mu bu işi?

ROSENCRANTZ
Hem de nasıl Lord'um. Herkül'ün yükünü[6] bile kaldırır onlar.

HAMLET
Pek de şaşırtıcı sayılmaz bu. Amcam şimdi Danimarka Kralı. Babamın sağlığında amcamı gördüklerinde surat edenler, şimdi onun bir minyatürü için yirmi, kırk, elli, yüz altın veriyorlar. Tanrı aşkına, bilim bunu araştırsa, doğal olmadığı ortaya çıkar.

(Borazanlar)

GUILDENSTERN
İşte oyuncular geldi.

HAMLET
Baylar, Elsinore'a hoş geldiniz. Verin ellerinizi.[7] Haydi gelin. Konuk ağırlamanın yolu yordamı, merasimi var. Gelin buna uyalım. Yoksa, sanki oyunculara sizden daha çok değer veriyormuşum, onları daha gösterişli karşılıyormuşum gibi olur. Hoş geldiniz. Ama, amcam-babam ve yengem-annem aldandılar.

GUILDENSTERN
Nerde, Lord'um?

HAMLET
Ben yalnızca kuzey-kuzeybatıda kaçığım. Rüzgâr güneyden estiğinde, atmacayı balıkçıldan iyi ayırırım.[8]

(Polonius girer.)

POLONIUS
İyi günler baylar.

HAMLET
Dikkat Guildenstern – sen de – iki kulağınızı da açın. Şu gördüğünüz koca bebek henüz kundağından çıkmış değil.

ROSENCRANTZ

Belki de ikinci kez sarılmıştır ona. İhtiyarlık ikinci çocukluktur demezler mi!

HAMLET

Mutlaka oyunculardan söz etmeye gelmiştir. Göreceksiniz... Çok doğru, bayım,[9] Pazartesi sabahıydı, evet evet, o gündü.

POLONIUS

Lord'um, size haberlerim var.

HAMLET

Lord'um, size haberlerim var. Roscius Roma'da oyuncuyken...

POLONIUS

Oyuncular geldi Lord'um.

HAMLET

Vızz, vızz.

POLONIUS

Şerefim üzerine...

HAMLET

Sonra oyuncuların her biri kıç üstü oturuverdi.

POLONIUS

Dünyanın en iyi oyuncuları. Tragedya, komedya, tarihsel oyun, pastoral, pastoral-komik, tarihsel-pastoral, trajik-tarihsel, trajik-komik-tarihsel-pastoral, değişmez sahne ya da kuralsız oyun; hepsini oynayabilirler. Onlara ne Seneca fazla ağır gelir, ne de Plautus fazla hafif. İster kurallı olsun oyunlar, ister kuralsız, bunlardan iyisi bulunmaz.

HAMLET

Ey büyük Yefta,[10] İsrail'in yargıcı, ne hazine varmış sende meğer!

POLONIUS

Ne hazine varmış onda Lord'um?

HAMLET
Ne mi?
"Biricik güzel kızı varmış,
Öyle sevilen bir kız ki, hem de!
Adamcağız kızına taparmış."

POLONIUS *(Kendi kendine)*
Hep kızımda aklı.

HAMLET
Yanılıyor muyum ihtiyar Yefta?

POLONIUS
Mademki bana Yefta diyorsunuz Lord'um, evet, çok sevdiğim bir kızım var.

HAMLET
Hayır hayır, öyle değil devamı.

POLONIUS
Peki nasıl Lord'um?

HAMLET
Nasıl mı,
"Ama gel gör ki, Tanrı'nın işi,"
Sonra da bildiğin gibi,
"Kadersiz doğmuştu kişi."
Fazlası dinsel şarkının ilk kıtasında;
Hah, işte sözümü kısa kesecek adamlar geldi.

(Oyuncular girer.)

Hoş geldiniz efendiler; hepiniz hoş geldiniz. ... Sizleri iyi gördüğüme sevindim. ... Hoş geldiniz aziz dostlar. Oo, ihtiyar dostum, bakıyorum yüzünde bir kenar şeridi bitmiş, seni son gördüğümden bu yana. Sakalınla bana nisbet yapmaya mı geldin Danimarka'ya? Ah, sayın genç bayan ve hanımefendi! Kutsal anamız hakkı için, sayın bayan onu son gördüğümden beri gök

kubbeye iki topuk boyu daha yaklaşmışlar. Tanrı'ya dua edelim de sesiniz kırılmasın;[11] yoksa, çatlağı iç halkasına işleyen altın[12] gibi geçmez olur ... Efendiler, hepiniz hoş geldiniz. Haydi Fransa'daki şahinciler gibi yapalım: Gördüğümüz her şeyin üzerine salalım kuşumuzu. Önce, hemen bir tirad dinleyelim. Haydi, gösterin hünerinizi. Haydi, ateşli bir tirad.

BİRİNCİ OYUNCU

Nasıl bir tirad Lord'um?

HAMLET

Hani bir zamanlar dinletmiştin bana, ama o oyun ya hiç oynanmamıştı, ya da bir kez oynanmıştı. Aklımda kaldığına göre, milyonların beğendiği bir oyun sayılmazdı. Havyar gibi gelmişti çoğunluğa. Ama bana göre ve bu konularda yargıları benimkinden üstün olanların görüşüne bakılırsa, çok güzel bir oyundu. Derli toplu, düzenliydi sahneler. Ölçülü ve ustalıklı bir dille yazılmıştı. Yanılmıyorsam biri şöyle demişti bu oyun hakkında: "Satırlar arasına fazla baharat konarak, oyuna tat verme yoluna gidilmemiş; üslupta gösterişe kaçılmamış; yalın bir düzen göze çarpıyor; tatlı ve doyurucu. Fazla ince ayrıntılara girilmeden bütünün güzelliği vurgulanmış." Ben özellikle bir konuşmayı çok beğenmiştim. Hani, Aeneas'ın Dido'ya anlattığı masal[13] var ya – Özellikle de, Priamos'un katlinden söz ettiği bölüm. Eğer ezberindeyse şu dizeyle başla – nasıldı, nasıldı
– "Hyrcania canavarı[14] gibi, tüylü Pyrrhus ..."
Yok yok, böyle değildi. Pyrrhus'la başlıyordu.
"Tüylü, simsiyah kolları
Düşünceleri kadar karanlık, tıpkı gece gibi.
O kader atının[15] içinde gizlenmiş otururken,
Korkunç ve kapkara yüzüne
Bir felaket arması sıvanmıştı sanki.
Baştan ayağa kana boyanmış, kıpkızıl şimdi;
Babaların, anaların, kızların, oğulların,
Üstüne sıvaşan kanı, pişmiş ve kurumuş teninde,

Sıcaktan kavrulan sokaklardan yürürken; o sokaklar ki,
Zalim ve lanetli bir ışık[16] tutuyordu
Efendilerinin katiline. Gazap ve ateşle yanıp tutuşan,
Her yanı pıhtılaşmış irine bulanmış,
Gözleri birer yakut damlası Pyrrhus,
Sanki cehennemin kendisi
Kocamış Priamos'u arıyordu."
Haydi gerisini sen getir.

POLONIUS

Tanrı adına Lord'um, iyi okudunuz doğrusu, hakkını verdiniz.

BİRİNCİ OYUNCU

Çok geçmeden buldu onu.
Yunanlılara saldırırken kısa düşüyordu Priamos'un hamleleri.
Köhne kılıcı, koluna isyan ediyor,
İndiği yerde kalıyor, buyruk dinlemiyordu.
Denk değildi güçler, ve Pyrrhus saldırdı,
Hırsla savurduğu kılıç sıyırdı geçti Priamos'u,
Ama gaddar kılıcın rüzgâr dalgası,
Gücü tükenmiş babayı devirdi. O anda,
İlion, duygulardan yoksun olsa da,
Sanki hissetmiş gibi bu darbeyi,
Tepesi alev alev, temellerine eğildi,
Ve tüyler ürperten bir çatırtıyla,
Pyrrhus'un kulağını tutsak aldı.[17] O da ne!
İhtiyar Priamos'un süt beyaz başına inmekte olan kılıç
Havada takılıp kaldı sanki!
Ve bir zorba tablosu gibi öyle dondu Pyrrhus;
İradesini ve ödevini umursamaz bir halde
Durakaldı.
Ama hani, fırtınadan önce hep
Bir sessizlik kaplar ya gökleri,
Bulutlar öyle asılı kalır,
Azgın rüzgârların dili tutulur;

Aşağıdaki yerküre
Ölüm sessizliğine bürünür ve ansızın
Müthiş bir gümbürtü kopar ve ikiye ayırıverir toprağı.
İşte Pyrrhus da, bir an durakladıktan sonra,
İntikam duyguları bilenmiş olarak davrandı;
Ucundan kan damlayan kılıcını
Priamos'un tepesine öyle amansızca indirdi ki,
Kiklops bile, Mars'a yaptığı zırhı döver,
Ve kılıç işlemez hale getirirken,
Böylesine hırsla vurmamıştı çekiciyle.[18]
Uzaklaş! Çekil git artık, Talih denen sürtük!
Ey tanrılar toplanın, gücünü alın elinden şunun!
Kırın çarkının çubuklarını, çıtalarını;
Yuvarlayın gitsin boş çemberi göklerin bayırından,
Bırakın zebanilerin yanına kadar insin.

POLONIUS
Fazla uzun kaçtı bu...

HAMLET
Berbere gitmesi gerek, senin sakalınla birlikte...
Haydi devam etsene. Ona bakma; dans veya açık saçık hikâye dışında her şey uyutur onu. Devam, devam, Hekuba'ya[19] gel.

BİRİNCİ OYUNCU
Ama heyhat kim görse o sıra o peçeli kraliçeyi...

HAMLET
"Peçeli kraliçe?"

POLONIUS
Bu güzel işte. "Peçeli kraliçe" güzel!

BİRİNCİ OYUNCU
Çıplak ayaklarıyla sağa sola koşarken,
Gözlerinden dökülen yaşlarla
Alevleri söndürmeye çalışırken sanki,
Daha dün taç taşıyan başı örtülü;

İncecik ve doğurmaktan yıpranmış kasıklarında
Giysi yerine, korkuyla dışarı uğrarken
Alelacele buluşturulmuş bir battaniye sarılı –
Kim görse bunu, zehire banılmış dille,
"Bu Talih'e karşı ayaklanma farz oldu," derdi.
Pyrrhus, Hekuba'nın kocasını acımasızca aşağılar,
Bedenini parça parça doğrarken, kadıncağızın acı çığlıkları
(Ölümlülerin yaşamı tanrıları biraz olsun ilgilendiriyorsa)
Göklerin yanan gözlerini[20] bile yaşartır,
Tanrıları duygulandırmaya yeterdi.

POLONIUS

Bakın, rengi attı, gözleri yaşardı. Lütfen bıraksın artık.

HAMLET

Haydi, yeter. Gerisini sonra getirirsin...
Sayın Lord'um, oyuncuların iyi ağırlanmasını sağlarsınız değil mi? Duydunuz mu? İyi bakılsın onlara. Çünkü çağın kısa ve özlü tarihçesidir onlar. Mezar yazıtın kötü olsa da olur, yeter ki bu oyuncular kötü konuşmasın hakkında.

POLONIUS

Lord'um, layık oldukları muameleyi göreceklerdir benden.

HAMLET

Hey ulu Tanrım! Çok daha iyisini göstereceksin be adam! Her insana hak ettiği muameleyi yaparsan, kırbaçtan kim kurtulur sanıyorsun! Sen kendi şeref ve mevkine göre davran onlara. Ne kadar az hak ederlerse, senin cömertliğinin değeri o kadar yükselir. İçeri götür onları.

POLONIUS

Gelin efendiler.

HAMLET

Onunla gidin dostlar. Yarın bir oyun dinleyelim sizden. *(Ötekilere duyurmadan, birinci oyuncuya)* Bana bak ihtiyar dostum, "Gonzago'nun Katli"ni oynayabilir misiniz?

BİRİNCİ OYUNCU
Oynarız Lord'um.

HAMLET
Yarın geceye onu hazırlayın. Gerektiğinde, bir düzine ya da on altı dizelik bir konuşmayı ezberleyip araya sokabilirsiniz değil mi? Bu bölümü ben yazacağım.

BİRİNCİ OYUNCU
Olur Lord'um.

HAMLET
Çok güzel... Şu Lord'u izleyin, ama onu taklit filan edip eğlenmeye kalkmayın.

(Polonius ve oyuncular çıkar.)

HAMLET
Sevgili dostlar, akşama kadar sizden ayrılıyorum. Elsinore'a hoş geldiniz.

ROSENCRANTZ
Peki Lord'um.

HAMLET
Haydi öyleyse, Tanrı sizinle olsun.

(Rosencrantz ile Guildenstern çıkar.)

Şimdi yalnızım artık.
Ah, ne düzenbaz, ne ruhsuz bir alçağım ben!
Akıl almaz şey değil mi şu oyuncunun yaptığı:
Yalnızca bir masalda, bir tutkular rüyasında,
Hayal gücüyle zihnine ve bedenine böyle hâkim olması;
Yüzünün rengini soldurup, gözlerini yaşartması,
Sesini kısarak, kaptırıp gitmesi kendini;
Hayalin buyruğuna bedenin tüm ifade gücüyle uyması,
Ne müthiş! Ve hepsi bir hiç için.
Hekuba için!

Hekuba'dan ona ne, ya da ondan Hekuba'ya,
Ki Hekuba için gözyaşı döksün! Ne yapardı acaba,
Coşkuya kapılmak için bendeki gerekçe
Onda olsaydı? Sahneyi gözyaşlarına boğardı,
Konuşmasının dehşetinden herkesin kulakları çatlardı.
Suçluları çıldırtır, suçsuzların rengini sarartır,
Aradaki habersizlerin kafasını allak bullak ederdi.
Gözlerle kulakların işlevini şaşırtırdı.
Oysa ben, uyuşuk, miskin bir sefil,
Hayalcinin biriyim.
Haklı gerekçem bile kımıldatamıyor beni;
Hiçbir söz çıkmıyor ağzımdan,
Malı, canı, her şeyi alınan, haince yok edilen
Bir kral için bile. Korkak mıyım ben?
Hani, bana alçak diyen yok mu?
Yok mu kafamı kıracak?
Sakalımı yolup suratıma geri üfleyecek?
Burnumu kıstırıp buracak? Gırtlağımdan içeri,
Ciğerlerime kadar, "Yalancı!" diye bağıracak?
Kimse yok mu bunu yapacak bana?
Ha? Allah kahretsin!
Ciğerim güvercin ciğeri, safra salgılamıyor;
Kinlenip karşı çıkamıyorum haksızlığa. Oysa,
Gökte uçan çaylakları
Bu sefilin barsaklarıyla çoktan semirtmeliydim.
Eli kanlı, sapık alçak!
Vicdansız, hain, ahlaksız, insanlık dışı alçak!
Oh intikam!
Şu işe bakın, ne eşeğim! Bu çok güzel işte!
Ben, katledilmiş sevgili bir babanın oğlu,
Hem cennet hem cehennem "öcünü al," derken,
Kalbimi kahpeler gibi lafla ortaya seriyorum,
Sonra sövüp saymaya başlıyorum; bir sokak kadını,

Bir sürtük gibi. Ayıp ayıp,
Haydi beynim, iş başına. Hmm... Duydum ki,
Suçlu kişiler oyun seyrederken,
Kimi sahnelerin oynanışındaki ustalıktan
Öylesine derinden çarpılırlarmış ki, o anda
İçlerindeki kötülüğü açığa vururlarmış.
Çünkü cinayet, dili olmasa da,
Mucizelerde ele verir kendini.
Şu oyunculardan, amcamın önünde,
Babamın öldürülüşü gibi bir şey oynamalarını isteyeceğim.
Amcamın tepkisini gözleyip,
Acıyı duyana kadar yarasını yoklayacağım.
Eğer irkilirse ne yapacağımı biliyorum.
Gördüğüm hayalet şeytan olabilir;
Şeytan, göze hoş gelen kalıplara girebildiğine göre!
Evet, belki de zayıflığımdan ve melankolimden[21] yararlanıyor.
Bu gibileri kolay etkisi altına aldığından,
Beni aldatarak cehennemlik etmek istiyor.
Daha geçerli kanıtlar bulmalıyım. Her şey oyunda bitiyor.
Kral'ın vicdanını ele geçirmenin yolu oyundan geçiyor.

(Çıkar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Sarayda bir salon. Kral ile Kraliçe, Polonius, Ophelia, Rosencrantz, Guildenstern, Lord'lar.)

KRAL

Konuşma arasında öğrenemediniz mi,
Niye takınıyormuş bu tuhaf tavırları;
Bu taşkın ve tehlikeli çılgınlıkla,
Huzurlu günlerini zehir ediyormuş kendine?

ROSENCRANTZ

Kafasının karışık olduğunu kabul ediyor,
Ama nedenini kesinlikle açıklamıyor.

GUILDENSTERN

Sorgulanmaya gelmiyor,
Gerçekten ne düşündüğünü öğrenmek istediğimizde,
Hemen ustalıkla çılgınlığa döküyor işi
Ve konuyu geçiştiriyor.

KRALİÇE

Sizi iyi karşıladı mı?

ROSENCRANTZ

Çok efendice.

GUILDENSTERN

Ama, kendini epeyce zorladığı belliydi.

ROSENCRANTZ
Soru sormakta cimri,
Sorularımıza cevap vermekte çok cömertti.

KRALİÇE
Onu biraz eğlenmeye kandırabildiniz mi?

ROSENCRANTZ
Bayan, buraya gelirken, yolda oyunculara rastlamıştık;
Onlardan söz ettik. Bunu duyunca birden,
Bir sevinç ışığı parladı sanki içinde.
Oyuncular şimdi burda, sarayda ve sanırım bu gece
Hamlet'e bir oyun sunmaları kararlaştırıldı.

POLONIUS
Çok doğru. Siz majesteleri de gelsin,
Konuyu duysun ve görsün diliyor.

KRAL
Tüm kalbimle.
Onu böyle görmek beni ayrıca çok sevindirdi.
Sayın baylar, biraz daha teşvik edin onu,
Bu gibi eğlencelere katılmasını sağlayın.

ROSENCRANTZ
Olur Lord'um.

(Rosencrantz, Guildenstern ve Lord'lar çıkar.)

KRAL
Sevgili Gertrude, sen de bizi yalnız bırak.
Hamlet'in buraya gelmesini ayarladık.
Sanki tesadüfen olmuş gibi,
Ophelia'yla karşılaşsın diye.
Ophelia'nın babasıyla ben,
Şartlar gereği casusluk yapmak için,
Görülmeden görebilecek bir yere gizleneceğiz,

Bakışmalarını açıkça değerlendirmeye çalışacağız.
Bakalım Hamlet'in tavırlarından anlayabilecek miyiz,
Aşk yüzünden mi düştü bu duruma,
Yoksa başka nedenle mi?

KRALİÇE
Nasıl isterseniz.
Sana gelince Ophelia,[1] dilerim,
Hamlet'in çılgınlığının kaynağı
Senin tatlı güzelliklerin olsun.
Belki böylelikle, senin erdemlerin
Onu yine eski haline getirir
Ve ikiniz için de hayırlı olur sonu.

OPHELIA
İnşallah öyle olur efendim.
(Kraliçe çıkar.)

POLONIUS
Ophelia, şuraya gel... Efendim buyrun,
Böyle gizlenelim biz de. *(Ophelia'ya)* Şu kitabı oku,
Bu uğraş, buradaki yalnızlığını da açıklar.
Tecrübeyle sabit ki,
İmanlı bir yüz ve dindar davranışlarla,
Şeytanın üzerine bile bir kat şeker çekmek mümkün.

KRAL
Ah, ne kadar doğru!
(Kendi kendine)
Nasıl da kırbaç gibi şakladı bu sözler vicdanımda!
Şu boyalı sözlerimle, yaptığım işleri kıyaslıyorum da,
Yosmanın boyayla güzelleşmiş yüzü bile,
O kadar çirkin olamaz gibi geliyor bana.
Ah, ne ağır bir yük bu!

POLONIUS
Sesini duydum. Geliyor. Çekilelim Lord'um.

(Kral ile Polonius çıkar. Hamlet girer.)

HAMLET
Var olmak ya da olmamak, mesele bu.
Gözü dönmüş talihin sapanına, oklarına,
İçin için katlanmak mı daha soylu,
Yoksa, bir dertler denizine karşı silaha sarılıp
Son vermek mi onlara? Ölmek, uyumak...
Hepsi bu... ve bir uykuyla
Yürek sızısına ve bedeni bekleyen
Binlerce doğal darbeye son verdik diyebilmek.
Hangi insan gönülden istemezdi bu bitişi!
Ölmek, uyumak... uyumak, belki rüya görmek.
Ha! İş burda. Çünkü o ölüm uykusunda,
Şu fani bedenden sıyrılıp çıktığımızda,
Göreceğimiz rüyalar bizi duraksatır ister istemez.
İşte felaketi onca uzun ömürlü kılan da bu
Kim katlanırdı yoksa zamanın kırbaçlarına, küfürlerine,
Zorbanın haksızlığına, kibirli adamın hakaretine?
Hor görülen aşkın acılarına, adaletin gecikmesine,
Devlet görevlisinin kendini bilmezliğine;
Sabırla bekleyen erdemli kişinin,
Değersiz insanlardan gördüğü muameleye,
İnsan yalın bir hançer darbesiyle hesabı kesebilecekken?
Kim katlanırdı, bu yorgun yaşamın yükü altında
Homurdanıp terlemeye,
Ölümden sonraki bir şeyin korkusu olmasaydı?
Sınırlarını bir geçenin bir daha dönmediği
O bilinmeyen ülkenin korkusu kafamızı karıştırıp
Bizleri, tanınadığımız dertlere koşup gitmektense,
Başımızdakilere katlanmak zorunda bırakmasaydı?
İşte bunları düşündükçe

Ödlek olup çıkıyoruz hepimiz,
Ve işte böyle kararlılığın doğal rengi,
Endişenin soluk gölgesiyle bozuluyor;
Bulutları hedef alan büyük ve iddialı atılımlar
Bu yüzden yörüngesinden sapıyor
Ve bir girişim olmaktan çıkıyor adları.
Hey, o da kim? Güzel Ophelia!...
Peri kızı, dualarında benim günahlarımı da unutma.

OPHELIA
Sayın Lord'um nasıllar bugünlerde?

HAMLET
Naçizane teşekkür ederim size, iyi, iyi, iyi.

OPHELIA
Lord'um, size uzun zamandır iade etmek istediğim
Yadigarlarınız var bende,
Lütfen şimdi alır mısınız onları?

HAMLET
Ben mi? Hayır alamam;
Ben size hiçbir şey vermedim ki.

OPHELIA
Lord'um, verdiğinizi çok iyi biliyorsunuz.
Üstelik öyle tatlı sözler de çıkmıştı ki ağzınızdan,
Çok daha değerli kılmıştı onları.
Güzel kokuları gitti artık,
Alın bunları geri. Çünkü soylu kişi için,
Armağanı veren artık sevmiyorsa,
Değerli armağanın değeri kalmaz.
Buyrun Lord'um.

HAMLET
Ha, ha! Sen iffetli misin?

OPHELIA
Efendim Lord'um?

HAMLET
Güzel misin sen?

OPHELIA
Sayın Lord'um ne demek istiyor acaba?

HAMLET
Yani sen iffetli ve güzelsen, namusun güzelliğinle konuşmamalı.

OPHELIA
Güzellik iffetten iyisini bulabilir mi Lord'um, görüşmek için?

HAMLET
Ah, tabii! Öyle güçlüdür ki güzellik, iffet onu kendine benzetemeden, o iffeti çöpçatana döndürüverir. Eskiden bu bir paradokstu, ama artık kanıtlandı. Bir zamanlar sevmiştim seni.

OPHELIA
Gerçekten Lord'um, inandırmıştınız beni buna.

HAMLET
Bana inanmayacaktın. Eski ağaca ne denli doğruluk aşılansa da, kendi hamurundan kalır biraz.[2] Seni sevmemiştim.

OPHELIA
Daha çok aldanmışım öyleyse.

HAMLET
Git manastıra kapan. Kalıp da günahkar yetiştirmenin ne gereği var? Orta dürüstlükte biriyim ben, ama öyle şeylerle suçlayabilirim ki kendimi, anam beni doğurmamış olsaydı daha iyi olurdu diyorum. Mağrurum, kinciyim, ihtiraslıyım, ve daha öyle suçlar var ki içimde, ne düşünce yeter onları anlatmaya, ne hayal onlara biçim vermeye, ne de zaman onları işlemeye. Benim gibilerin yerle gök arasında sürünüp durmalarının ne anlamı var? Sıradan sefilleriz hepimiz. Hiçbirimize inanma. Sen manastırın yolunu tut. Baban nerde?

OPHELIA
Evde Lord'um.

HAMLET

Kapıları kapatın üstüne de sadece evinde oynasın soytarı rolünü. Elveda.

OPHELIA

Oh, sevgili Tanrım ona yardımcı ol!

HAMLET

Eğer bir gün evlenirsen şu beddua benden sana çeyiz olsun: Buz kadar el değmemiş, kar gibi temiz olsan da, iftiranın elinden kaçamayacaksın. Manastıra at kendini. Haydi elveda. İlle de evleneceksen, bir budalayla evlen. Çünkü aklı başında erkekler sizin onları nasıl maskaraya[3] çevirdiğinizi çok iyi bilir. Manastıra, haydi çabuk ol. Elveda.

OPHELIA

Ey göksel güçler, aklını verin ona!

HAMLET

Boyalarını filan da duymadım sanma. Tanrı size bir yüz vermiş, siz bir başkasını yapıyorsunuz kendinize. Çalkalıyor, kırıtıyor, havalı konuşuyorsunuz. Tanrının yarattıklarına adlar takıyor, hoppalık edip cahilliğe vuruyorsunuz. Hadi hadi, karnım tok artık bunlara. Bu yüzden gitti aklım başımdan. Evlilik filan yok bundan sonra. Önceden evlenmiş olanlar, biri dışında, yaşayacak. Gerisi olduğu gibi kalacak. Manastıra, haydi.

(Çıkar.)

OPHELIA

Ah, o soylu akıl nasıl çökmüş!
Saraylının, askerin, bilginin gözü, dili, kılıcı;
Yüce devletin umudu, gülü,
Örnek davranış aynası, insanlık modeli,
Gözleyenlerin gözlem hedefi, yıkılmış bitmiş!
Ve ben, şimdi kadınların en bedbaht ve perişanı,
Yeminlerinin bal tadındaki müziğini tatmış olan ben,

Şimdi bakıyorum, o soylu ve erişilmez akıl
Çıngırak gibi çıngırdıyor, ahenksiz ve kulak tırmalayıcı.
Körpe gençliğin o eşsiz görünümü, edası,
Cinnette kavrulmuş. Ah, ne acı,
Gördüklerimi gördükten sonra, bir de şimdiyi görmek!

(Kral ve Polonius girer.)

KRAL

Aşkmış! Hiç o yönde değil duyguları.
Konuşması da, belki biraz tutarsız ama,
Deli konuşmasına benzemiyor.
Bir şey var ruhunda, her neyse,
Melankolisi bunun üstüne kuluçkaya oturmuş,
Korkarım kabuk yarılınca tehlike çıkabilir içinden.
Bunu önlemek için çabuk davranmak gerekiyor.
Kararımı verdim: Derhal İngiltere'ye gidecek;
Uzun süredir aksayan vergimizi isteyecek onlardan.
Belki de, denizlerin, değişik ülkelerin, çeşitli şeylerin yardımıyla,
Yüreğine yerleşmiş, beynini durmadan dövüp
Onu kendinden geçiren dert neyse,
Söküp atabilir içinden. Ne dersin?

POLONIUS

İyi olur. Ama, yine de, bana kalırsa,
Bu derdin kaynağı ve başlangıcı
Karşılıksız aşkta yatıyor. – Ne haber Ophelia?
Lord Hamlet'in ne dediğini bize anlatmana gerek yok.
Hepsini duyduk. – Lord'um, yine siz bilirsiniz ama,
Uygun görürseniz, oyundan sonra,
Bırakın annesi Kraliçe onunla yalnız konuşsun,
Derdini anlamaya çalışsın. Açık konuşsun onunla.
Dilerseniz, ben de
Onları duyabileceğim bir yerde durayım.

Eğer o da durumu anlamayı başaramazsa,
O zaman İngiltere'ye gönderin Hamlet'i, ya da,
Uygun gördüğünüz bir yere kapatın.

KRAL
Öyle olsun,
Büyük insanlarda delilik gözden uzak tutmaya gelmez.
(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Bir oda. Hamlet ve oyuncular.)

HAMLET
Dediğim gibi, dikkat edin, konuşma kaysın gitsin dilinizin ucundan. Ama, çoğu oyuncunun yaptığı gibi ağzınızı fazla oynatacaksanız, dizelerimi kasaba çığırtkanı okusun daha iyi. Ellerinizle de durmadan havayı, böyle, testereyle keser gibi kesmeyin. Ölçülü olun her şeyde. Coşkunuz seller gibi akıyor, fırtınalar estiriyor, diyelim ki, hortumlar çeviriyor bile olsa, zorlama olmamalı konuşmanız ve tavrınız. Bakıyorsunuz kafası peruklu, patırtıcı biri bir konuşmayı lime lime doğrayıp paçavraya döndürmüş; avludaki ayak takımı seyircinin kulaklarını patlatmış – ki bu insanlar, anlamsız sessiz oyunlarla şamata dışında bir şeyden etkilenmez. Böyle şeyler ruhumu öyle sızlatıyor ki, sormayın. Termagant'ı[4] bile bastıran böylelerini kırbaçlatmak geliyor içimden. Herod'dan[5], Herodcu bunlar. Ne olur, bunu yapmayın.

BİRİNCİ OYUNCU
Bize güvenin efendim.

HAMLET
Çok da uysal olmayın. İçinizden gelen sese kulak verin. Hare-

keti söze, sözü harekete uydurun; ancak, doğal ölçüyü kaçırmamak şartıyla. Aşırılık, oyun denen şeyin özüne aykırıdır. Başlangıçta olduğu gibi bugün de tiyatronun amacı, bir anlamda doğaya ayna tutmaktır;(6) erdeme kendi yüzünü, kusura, camdaki hayalini ve tümüyle çağın toplumuna kendi biçim ve kalıbını göstermektir. Eğer bunu abartır ya da beceremezseniz cahilleri güldürebilirsiniz ama, bu işten anlayanların canını sıkarsınız, ki bunlardan bir tanesinin düşüncesi, tiyatro dolusu öteki seyircinin görüşünden önemlidir. Ne oyuncular gördüm ben, ne yersiz övgüler duydum bunlar hakkında; büyük, nerdeyse saygısızca övgüler. Ne Hıristiyan gibi konuşuyor, ne Hıristiyan gibi yürüyordu bu oyuncular; ne de pagan veya insan gibi. Öyle çalımlı dolanıyor, öyle böğürüyorlardı ki, Doğa değil de yamakları yaratmıştı sanki bunları ve pek de iyi yaratmamıştı. Öylesine beceriksizce taklit ediyorlardı insanlığı!

BİRİNCİ OYUNCU

Umarım biz bu hataları epeyce düzelttik efendim.

HAMLET

Tamamen düzeltin! Soytarı rolünü oynayanlar kendilerine ayrılan satırların dışına çıkmasın. Öyleleri var ki, aklı kıt birkaç seyirciyi güldürecekler diye önce kendileri gülmeye başlarlar. Oysa tam o sırada önemli bir yer gelmiştir. Aptalca bir şey bu; bu yola başvuran soytarının da acınacak derecede hırslı olduğunu gösterir. Bazılarının da, tek bir takım elbisesi olan adam gibi, bir takım esprisi vardır. Kimi seyirciler daha oyuna gelmeden defterlerine yazarlar bu esprileri. Örneğin, "Şu lapamı bitirene kadar oturun lütfen," "Sizden bir maaş alacağım var," "Ceketimde bir madalya eksik," "Biranız ekşi," gibi. Sonra soytarı alı al mor mor komiklik yapmaya çalışırken bunlar da dudaklarını ona uydurup aynı anda konuşmaya başlarlar. Bu arada soytarı, körün tavşan tutması gibi, kazara bir espri yakalayabilirse ne âlâ! Efendiler soytarınıza anlatın bunları.

BİRİNCİ OYUNCU
Anlatırız, Lord'um.

HAMLET
Haydi öyleyse gidip hazırlanın.

(Oyuncular çıkar. Polonius, Rosencrantz ve Guildenstern girer.)

Nasılsınız Lord'um? Kral bu şaheseri dinleyecek mi?

POLONIUS
Kraliçe de dinleyecek, üstelik hemen.

HAMLET
Söyleyin oyunculara acele etsinler.

(Polonius çıkar.)

Siz ikiniz onlara yardım edin de, ellerini çabuk tutsunlar lütfen.

ROSENCRANTZ
Tabii Lord'um.

(Rosencrantz ile Guildenstern çıkar.)

HAMLET
Hey, Horatio!

(Horatio girer.)

HORATIO
Burdayım sevgili Lord'um, emrinizdeyim.

HAMLET
Horatio, hayatımda senin kadar doğru bir insan tanımadım.

HORATIO
Oo, sayın Lord'um...

HAMLET
Yok yok pohpohluyorum sanma.
Senden ne çıkar bekleyebilirim ki?
Varın yoğun, neşen ve güler yüzün.

Besinin de o, giyimin de. Yoksul kişi niye övülsün?
Tatlı dil dediğin, ancak şatafat gördü mü açılır;
Çıkarı kimdeyse, ona yaranır;
Yalnızca o zaman diz kırar.[7] Anlıyor musun?
Sevgili ruhum kendi seçiminin efendisi olduğuna,
Ve kimin kim olduğunu iyi bildiğine göre,
Seni mühürleyip kendine ayırdı. Çünkü sen,
Her acıyı çektin ama hiç göstermedin;
Talihin yumruğunu da ödülünü de teşekkürle aldın.
Kimi insanın duygularıyla aklı öyle dengeli karışmıştır ki,
Talih hiçbir zaman o kişiyle kaval çalar gibi oynayamaz.
İşte o kişi Tanrı'nın sevgili kuludur.
Bana duygularının kölesi olmayan kişiyi ver,
Yüreğimde, yüreğimin yüreğinde taşırım onu,
Seni taşıdığım gibi... Neyse, fazla uzattım.
Bugün Kral'ın huzurunda bir oyun oynanacak.
Bir sahnesi, sana önce de söylediğim gibi,
Babamın ölümünü çağrıştırıyor.
Senden ricam: Bu sahne oynanırken
Tüm varlığınla dikkat kesil, amcamı gözle.
Eğer gizli suçu tiradların birinde,
Saklandığı kovuktan çıkmazsa,
Lanetli bir hayalmiş demek gördüğümüz.
Benim kuruntularım da,
Volkan'ın örsü kadar iğrençmiş.[8]
Kral'a dikkat et.
Ben de gözlerimi yüzünden ayırmayacağım;
Sonunda düşüncelerimizi birleştirir,
Değerlendirmemizi yaparız.

HORATIO
Olur Lord'um.
Oyun sırasında, herhangi bir şeyi saklar,
Ve yakalanmamayı başarırsa, hesabını benden sorun.

HAMLET
Oyuncular geliyor.
Aklım yerinde değilmiş gibi görünmeliyim. Yerini al.

(Danimarka marşı. Borazanlar ve davullar.
Kral ve Kraliçe, Polonius, Ophelia,
Rosencrantz, Guildenstern, öteki Lord'lar,
Meşale taşıyan muhafızlar girer.)

KRAL
Yeğenimiz Hamlet nasıl?

HAMLET
Harika vallahi! Bukalemun yiyeceğinden.
Hava yiyorum, verilmiş sözlerle tıka basa dolu.[9]
Yemeklik horozlar bile böyle beslenmemiştir.

KRAL
Bir şey anlayamadım bu cevaptan Hamlet.
Bana değil herhalde bu sözler.

HAMLET
Yoo, benden de çıktı artık. *(Polonius'a)* Lord'um, üniversitede bir oyunda oynamıştınız, değil mi?

POLONIUS
Evet Lord'um ve iyi bir oyuncu sayılıyordum.

HAMLET
Kimi oynamıştınız?

POLONIUS
Jül Sezar'ı. Kapitol'de öldürülmüştüm.
Brutus öldürmüştü beni.

HAMLET
Ne kalpsiz bir kurtmuş ki, böyle koca bir ineğe kıymış! Oyuncular hazır mı?

ROSENCRANTZ
Evet Lord'um. Başlamak için izninizi bekliyorlar.

KRALİÇE
Gel benim sevgili Hamlet'im, yanıma otur.

HAMLET
Hayır anne, burada daha cazip bir maden var.

POLONIUS *(Kral'a)*
Oo, duydunuz mu!

HAMLET
Bayan, kucağınıza uzanabilir miyim?

OPHELIA
Hayır Lord'um.

HAMLET
Yani başımı koyabilir miyim demek istedim.

OPHELIA
Olur Lord'um.

HAMLET
Aşna fişne sandınız değil mi, köylüler gibi yani? Ha, ne sandınız?

OPHELIA
Hiç Lord'um.

HAMLET
Bu güzel işte; bir "hiç" demek ki kadınların bacakları arasında yatan; sıfır yani!

OPHELIA
Ne sıfır Lord'um?

HAMLET
Hiç.

OPHELIA
Neşelisiniz Lord'um.

HAMLET

Kim, ben mi?

OPHELIA

Evet Lord'um.

HAMLET

Oh Tanrım; şaklabanlık benim işim. Eğlenmekten başka yapılacak ne var şu dünyada! Baksana annem ne kadar keyifli! Oysa babam öleli daha iki saat olmadı.

OPHELIA

Yok hayır Lord'um. İki kere iki ayı geçti.

HAMLET

O kadar oldu mu? Eh öyleyse şeytan giysin siyahları; ben bir kürklü elbise yaptıracağım. Tanrım! İki ay önce öl de hâlâ unutulma! Umut var demek; yani büyük bir adamın anısı ömründen yarım yıl fazla yaşayabilecek. O halde, kutsal anamız hakkı için, kiliseler yaptırmalı, yoksa unutulup gidecek, oyuncak atlar gibi. Neydi mezar yazıtı: "Hani nerde, nerde onlar; unutuldu gitti tahta atlar!"[10]

(Borazanlar)

Sözsüz oyun sunulur: Çok sevistikleri anlaşılan Kral ile Kraliçe girer. Kraliçe Kral'ı, Kral da Kraliçe'yi kucaklar. Kraliçe diz çöker ve coşkuyla Kral'a aşk sözleri söyler. Kral onu kaldırır ve başını gerdanına yaslar. Sonra, nehir kenarına, çiçeklerin arasına uzanır. Kraliçe, onun uyuduğunu görünce, uzaklaşır. Hemen sonra başka bir adam gelir; Kral'ın tacını başından alır, öper; sonra uyuyan Kral'ın kulağına zehir akıtır ve ayrılır. Kraliçe döner, Kral'ın öldüğünü görür, ah vah eder. Zehiri akıtan, yanında birkaç kişiyle yeniden gelir, Kraliçe'nin acısını paylaşıyor gibi yapar. Ölü kaldırılıp götürülür. Kral'ı zehirleyen kişi, Kraliçe'ye hediyeler yağdırarak ona kur yapar. Bir süre hırçın ve sert görünür Kraliçe, ama sonunda adamın aşkını kabul eder.

(Sözsüz oyun göstericileri çıkar.)

OPHELIA

Bu ne demek Lord'um?

HAMLET

Bu mu? Bu mızmız mızamız, yani, muzırlık demek.

OPHELIA

Herhalde bu gösteri oyunun konusunu özetliyordu.

(4. oyuncu, "Önsöz" olarak girer.)

HAMLET

Bakalım, şimdi şu adamdan anlarız. Oyuncular sır tutamaz. Her şeyi söylerler.

OPHELIA

Biraz önceki gösterinin anlamını söyleyecek mi?

HAMLET

Evet, ona göstereceğin her gösterinin anlamını söyler. Sen göstermekten utanmadıkça, o da ne demek olduğunu söylemekten utanmaz.

OPHELIA

Çok yaramazsınız, çok. Oyunu seyredeyim bari.

4. OYUNCU *(Önsöz rolünde)*

İşte bizler ve tragedyamız,
Önünüzde eğiliyoruz, bizi hoşgörünüz,
Ve dileğimiz, bizi sabırla dinleyiniz.

(Çıkar.)

HAMLET

Bu önsöz mü, yoksa yüzüğün içine kazınmış mani mi?

OPHELIA

Evet, kısa sürdü Lord'um.

HAMLET

Kadın aşkı gibi.

(Kral ve Kraliçe rolünde iki oyuncu girer.)

1. OYUNCU *(Kral)*

Otuz kez dolandı Apollo'nun[11] arabası
Neptün'ün tuzlu sularını ve Tellus'un[12] yuvarlak topunu;
Otuz düzine ay, ödünç aldıkları ışıkla,
Otuz çarpı on iki kez döndü dünya etrafında.
Aşk yüreklerimizi, Hymen[13] ellerimizi
Kutsal bağla birleştirdiği o günden bu yana.

2. OYUNCU *(Kraliçe)*

Dilerim aşkımız sona ermesin; aynı süre
Güneşle ay gezmeden göklerde!
Ama heyhat, iyi değilsin son günlerde sen,
Neşen kaçtı, uzaksın eski halinden.
Yine de kaygılarım seni huzursuz etmesin.
Kadın hem çok sever, hem korkar, bilirsin;
Denktir birbirine onun korkusuyla aşkı;
Ya ikisi de yoktur, ya ikisi de aşırı.
Aşkım neymiş gördün artık kanıtıyla;
O aşkın ölçüsü neyse, tıpkı öyle korkum da.
Aşk büyük olunca, korkuya döner küçük kuşkular;
Küçük korkular büyüyorsa, bil ki orda büyük aşk var.

1. OYUNCU *(Kral)*

Ah, sevdiğim benim, ayrılmama artık az kaldı,
Yaşamsal güçlerim görevini yapamaz oldu.
Ama sen yaşamaya devam edeceksin bu dünyada;
Belki de, değerini benim kadar bilen bir kocayla,
Gene sayılacak ve sevilecek...

2. OYUNCU *(Kraliçe)*

Oh, dur! Gerisini getirme sakın!
Bağrımda ihanete yer var mı sandın?
Lanet olsun bana, başka koca geçerse aklımdan;
İlk kocayı öldürmüştür mutlaka, ikinciyi alan.

HAMLET *(Kendi kendine)*
Pelin otu bu.[14]

2. OYUNCU *(Kraliçe)*
Çıkar kaygısıdır hep ikinci evliliği yaptıran,
Aşk olmamıştır hiçbir zaman.
İkinci kocam yatakta öptüğü anda beni,
İkinci kez öldürmüşüm demektir öleni.

1. OYUNCU *(Kral)*
İçten konuştuğuna inanıyorum şu anda;
Ama kesin görünen düşünceler değişebilir zamanla.
Belleğin kölesidir ileriye dönük kararlar;
Heyecanla doğar, ama sonra zayıflarlar.
Ham meyve gibi dalına yapışır görünürler;
Olgunlaşınca, ağaç sallanmadan düşüverirler.
Borçlu da biz, alacaklı da biz olunca,
Kolay olmaz sadık kalmak borcuna.
Kendimize heyecanla verdiğimiz sözler,
Heyecanımız dindiğinde anlamını yitirirler.
Öyle şiddetli duygulardır ki üzüntü de sevinç de,
Uygulamaya koymak onları aynı şeydir yok etmekle.
Sevinç çok eğleniyor, keder çok yakınıyorsa,
Keder sevinecek, sevinç kederlenecektir yakında.[15]
Bu dünya elbette sonsuz değil, o halde,
Ne olmuş aşkımız da değişirse talihimizle birlikte!
Bilen çıkmamış çünkü bugüne kadar,
Aşk mı talihin, talih mi aşkın yolunu açar.
Büyük adam düşmeyegörsün, gözdesi de uçar gider;
Yoksul adam kalkındı mı, düşmanları dosta döner.
İşte böyle, aşk talihe yön verir zamanında,
Dosta ihtiyacı olmayan dostsuz kalmaz da,
Dara düşüp kof dostunu deneyen,
Bir de bakar, düşmana döndürmüş onu hemen.
Neyse toparlayıp başlangıca döneyim en iyisi:

Niyetimizle kaderimiz öyle ters yönde koşar ki,
Birbiri ardına yıkılır gider hayallerimiz.
Düşüncelerimiz bizimdir, sonuçlarını ise bilemeyiz.
Sen ne kadar, ikinci kocaya varmam diye düşünsen de,
Düşüncen de ölür, ilk eşin öldüğünde.

2. OYUNCU *(Kraliçe)*
Toprak yiyeceğini, gökyüzü ışığını esirgesin benden,
Gece gündüz, ne eğlence, ne rahat yüzü görsün şu beden;
Güvencem, umutlarım çaresizliğe dönsün;
Münzeviler gibi hücrede çilem dolsun.
Neşeli bir yüzü karartan her ne varsa,
Sevindiğimde haram etsin sevincimi bana.
Bugün de yarın da beni bulsun tüm dertler;
Bir kere dul kalır da bir daha eş olursam eğer.

HAMLET *(Kendi kendine)*
Ya bu yeminden dönerse!

1. OYUNCU *(Kral)*
Büyük yemin bu. Sevgilim, biraz yalnız bırak beni.
Bir ağırlık çöktü üstüme. Yorucu bir gündü, şimdi,
Biraz uyuyup dinlenmek istiyorum.

2. OYUNCU *(Kraliçe)*
Uyku beşik olsun zihnine,
Kem talih uğramasın evimize.

(Oyuncu-Kral uyur. Oyuncu-Kraliçe çıkar.)

HAMLET
Nasıl buldunuz bu oyunu bayan?

KRALİÇE
Yemini fazla uzattı, bana kalırsa.

HAMLET
Oo, ama sözünü tutacak.

KRAL *(Polonius'a)*
Konuyu dinlediniz mi? İçinde muzırlık yok değil mi?

HAMLET
Yok yok, hepsi göstermelik, oyun hepsi; zehir de oyun. Muzırlık filan yok içinde.

KRAL
Adı ne bu oyunun?

HAMLET
Fare Kapanı. Ha, neden mi? Mecazi anlamda. Bu oyun Viyana'da işlenmiş bir cinayeti yansıtıyor. Dükün adı Gonzago, karısının Baptista. Birazdan göreceksiniz. Haince bir iş. Her neyse. Majestelerinin ve bizlerin vicdanı temiz olduğuna göre, bize ne bundan. Yarası olan at gocunsun. Bizim yaramız beremiz yok.

(3. Oyuncu Lucianus rolünde, girer.)

Bu Lucianus, Kral'ın yeğeni.

OPHELIA
Bu işte koro kadar ustasınız Lord'um.

HAMLET
Kuklaları cilveleşirken göreyim yeter,
Âşığınızla aranızdaki konuşmaları ben ekleyiveririm hemen.

OPHELIA
Zekânız çok keskin Lord'um, çok keskin.

HAMLET
Beni köreltmek epey bir iniltiye mal olurdu sana.

OPHELIA
Gittikçe daha iyi ve daha beter[16].

HAMLET
Herkes kocasına, haydi... Başla katil! Şu Allahın belası suratlarınızı bırakıp başlayın, haydi. İntikam diye yırtınıyor karga.

3. OYUNCU (*Lucianus*)

Düşünceler kara, eller usta, zehirler kıvamında,
Vakit uygun, beni görecek kimse yok ortada;
Ey gece yarısı toplanmış otlardan karılıp yapılmış,
Hekate'nin[17] lanetiyle üç kez lanetlenip üç kat ağulanmış
İğrenç iksir, haydi o doğal tılsımınla,
Müthiş etkinle al şu canı, son ver varlığına!

(Zehiri Kral'ın kulağına akıtır.)

HAMLET

Krallığını ele geçirmek için bahçede zehirliyor. Adı Gonzago. Hikâye bugüne gelmiş ve seçkin bir İtalyanca'yla yazılmış. Şimdi katil, Gonzago'nun karısının aşkını nasıl kazanıyor göreceksiniz.

OPHELIA

Kral kalkıyor.

HAMLET

Ne o, kuru sıkı atıştan mı korktu yoksa?

KRALİÇE

Ne oldu Lord'um?

POLONIUS

Oyunu burda kesin.

KRAL

Işık bulun bana! Haydi!

POLONIUS

Işık, ışık, ışık!

(Hamlet ve Horatio dışında herkes çıkar.)

HAMLET

Yaralı geyik ağlasa da hiç durmadan,
Oynaşır eşi öte yanda, aldırmadan.
Kimi uyurken bu dünyada, kimi uyanık gezer,

Böyle gelmiş bu iş, böyle gider.
Şu dizeler ve tüylerden bir orman... diyelim ki malım mülküm döneklik edip Türk'e kaçtı... ve işlemeli pabucumun üstünde bir çift gül, bir oyuncular kumpanyasına beni de ortak etmeye yeter mi dersiniz bayım?[18]

HORATIO
Yalnızca yarım hisseyle.

HAMLET
Tam isterim.
Ah aziz Damon,[19] sen de biliyorsun ya,
Jüpiter[20] kendisi yaşarken bu topraklarda;
Çekip aldılar onu tahtından sonsuza dek
Ve şimdi tam bir tavus kuşu yerinde oturan.

HORATIO
Kafiyeyi tuttursaydınız bari.[21]

HAMLET
Ah, sevgili Horatio, Hayaletin sözünü bin pounda değişmem...
Gördün değil mi?

HORATIO
Evet Lord'um, çok iyi.

HAMLET
Tam zehirden söz edildiği sırada.

HORATIO
Çok dikkatimi çekti.

HAMLET
Aha! Haydi, müzik gelsin! Nerde flütler!
Kral komediden hoşlanmadı herhalde;
Kim bilir komedi sevmiyordur belki de.
Haydi müzik duyalım biraz!

(Rosencrantz ile Guildenstern girer.)

GUILDENSTERN
Sayın Lord'um, bir kelime konuşabilir miyiz sizinle?

HAMLET
İstersen tarih anlat bayım.

GUILDENSTERN
Kral efendim...

HAMLET
Evet bayım, ne olmuş ona?

GUILDENSTERN
Burdan ayrıldıktan sonra rahatsız oldu.

HAMLET
İçkiden mi?

GUILDENSTERN
Hayır efendim, öfkeden.

HAMLET
Bunu bana değil doktora söylersen daha akıllıca olur o zaman. Çünkü Kral'ı ben hacamat etmeye kalkarsam daha da artabilir öfkesi.

GUILDENSTERN
Sayın Lord'um, lütfen konuşmanıza çeki düzen verin ve böyle ürkmeyin söylediklerimden.

HAMLET
Uslandım bayım, devam.

GUILDENSTERN
Anneniz Kraliçe üzüntüden perişan halde, beni size gönderdi.

HAMLET
Hoş geldin.

GUILDENSTERN
Lütfen sayın Lord'um, bu tür nezaket değil sizden beklediğim.

Eğer bana ciddi cevap verecekseniz, annenizin buyruğunu yerine getireceğim. Vermeyecekseniz, beni bağışlayın ve bu iş burada bitsin.

HAMLET

Bayım, veremem.

ROSENCRANTZ

Ne veremezsiniz Lord'um?

HAMLET

Ciddi cevap. Aklım hastalıklı çünkü. Ama vereceğim cevabı siz buyurup alacaksınız; ya da, daha doğrusu, sizin de dediğiniz gibi, annem alacak. Bu nedenle, kısa kesip konuya gelelim. Diyorsunuz ki annem...

ROSENCRANTZ

Diyor ki, davranışınız onu hayret ve şaşkınlığa düşürmüş.

HAMLET

Ey annesini böylesine şaşırtabilen muhteşem oğul, ne oğulmuşsun sen! İyi ama, bu şaşkınlığın gerisi nerde? Anlatsanıza.

ROSENCRANTZ

Yatmadan önce sizinle odasında konuşmak istiyor.

HAMLET

On kat annemiz olsa da, dinleyeceğiz sözünü. Başka alışverişiniz var mıydı bizimle?

ROSENCRANTZ

Lord'um, bir zamanlar beni severdiniz.

HAMLET

Şu çalıp çırpıcıların hakkı için,[22] şimdi de severim.

ROSENCRANTZ

Sayın Lord'um, neden bu kadar huysuzsunuz? Dertlerinizi dostlarınıza açmamakla, kurtuluşa giden kapıyı sürgülemiş olmuyor musunuz?

HAMLET
İlerleyemiyorum bayım.

ROSENCRANTZ
Nasıl olur? Danimarka tahtının varisi olduğunuzu Kral kendi ağzıyla söylemedi mi?

HAMLET
Evet bayım, ama "Ot büyür..."[23] bu atasözü biraz bayatça.

(Elinde flütlerle bir Oyuncu girer.)

Oo, flütler! Ver bakayım birini... Şöyle biraz açılalım seninle... Beni niye rüzgâr altına alıp duruyorsunuz, sanki bir ağın içine çekmek ister gibi?

GUILDENSTERN
Eğer biraz kendini bilmezlik ettiysem bu size olan sevgimden aldığım cesaretten Lord'um.

HAMLET
Bunu pek anlayamadım. Şu kavalı çalar mısın?

GUILDENSTERN
Çalamam Lord'um.

HAMLET
Lütfen.

GUILDENSTERN
İnanın yapamam.

HAMLET
Ama rica ediyorum.

GUILDENSTERN
Nasıl tutulur, onu bile bilmiyorum Lord'um.

HAMLET
Yalan söylemek kadar kolay. Şu delikleri parmaklarınla idare

edeceksin; ağzınla da üfleyeceksin ve en âlâsından müzik çalacak sana. İşte bak şunlar da anahtarlar.

GUILDENSTERN

Ama, uyumlu ses çıkaramam ki bunları yapmakla. Hiçbir bilgim yok bu konuda.

HAMLET

Yaa, demek öyle! Şimdi anladın mı beni nasıl küçümsediğini? Benim tellerimi kurcaladın durdun. Görünüşe göre anahtarlarımı tanıyordun. İçimdeki esrarın özünü seslendireceğini sandın. En tizinden en pesine dek ne kadar ses varsa çıkarmaya kalkıştın benden. Oysa şu küçücük aletten çok iyi müzik, eşsiz ses çıkar. Ama sen onu bile konuşturamıyorsun. Be Allahın belası adam, beni çalmak kaval çalmaktan daha mı kolay yani? Hangi çalgıyım, bilemem. Bildiğim şu, beni istediğin kadar kurcala, çalamazsın.

(Polonius girer.)

Hay Allah bu ne telaş, bayım!

POLONIUS

Lord'um, Kraliçe sizinle konuşmak istiyor, hem de derhal.

HAMLET

Şu buluta bak, deveye benzemiyor mu biraz?

POLONIUS

Vay canına, tıpkı deve gerçekten!

HAMLET

Bence sansara benziyor.

POLONIUS

Evet, sırtı, sansar sırtı.

HAMLET

Yoksa balina mı?

POLONIUS
Çok benziyor balinaya.

HAMLET
Öyleyse hemen geliyorum annemin yanına. *(Kendi kendine)* – Budala yerine koyuyorlar beni. Koparıncaya dek zorlayacaklar... Hemen geliyorum.

POLONIUS
Gidip haber vereyim.

HAMLET
"Hemen" demekten kolay ne var!

(Polonius çıkar.)

Beni yalnız bırakın dostlarım.

(Hamlet dışında herkes çıkar.)

Cadıların kol gezdiği vakti gecenin;
Kilise avluları uyandı, esniyorlar şimdi;
Cehennem, dünyaya bela soluyor.
Şimdi sıcak sıcak kan içebilirim işte;
Öyle kötü şeyler yapasım var ki,
Gün ışığı titremeden bakamaz onlara.
Dur bakalım, şimdi anneme gitmeli.
Ey yüreğim, doğal dürtünü yitirme sakın,
Bu kararlı göğsüne, Neron'un[24] ruhunu sokma.
Acımasız olmalıyım, doğallığı unutmadan.
Sözlerim hançer gibi saplanacak,
Ama elim değmeyecek hançere.
Dilim ve ruhum ikiyüzlü olmalı bu işte:
Sözlerim ne denli vursa da utancını yüzüne,
Ruhum basmamalı mührünü bu sözlere.

(Çıkar.)

Üçüncü Sahne

(Sarayda bir oda, Kral, Rosencrantz, Guildenstern.)

KRAL

Hoşuma gitmiyor bu tavrı;
Çılgınlığın böyle başıboş dolaşması da
Bizim için güvenli değil. Bu nedenle hazırlanın.
Talimatınızı kısa zamanda alacaksınız.
O da sizinle birlikte İngiltere'ye gidecek.
Devleti yönetmekle sorumluyuz biz;
Böyle bir tehlikenin bu kadar yakınımızda
Her saat büyümesini hoş göremeyiz.

GUILDENSTERN

Gereken hazırlıkları yapacağız.
Sizin sayenizde yaşayıp beslenen onca kişinin
Güvenliğini sağlamak kutsal ve ilahi bir ödevdir.

ROSENCRANTZ

Her birey, gücü yettiğince, aklı erdiğince
Kendi canını koruyacaktır elbet.
Ama çoğunluğun yaşamı
Bir kişinin sağlığına bağlıysa eğer,
Her şeyden önce onun canı korunmalıdır.
Kraliyetin varlığı sona ererse,
Yalnız bir kişi olmaz ölecek;
Çevresinde ne varsa, girdap gibi,
İçine çeker bu ölüm.
O, ulu bir dağın doruğuna dikili,
Çubuklarına on binlerce küçük varlık bağlı,
Muazzam bir çarka benzer.

O çark düşecek olursa,
Ona bağlı en küçük, en önemsiz nesne de,
Bu gümbürtülü düşüş sonucu yok olacaktır;
Kral iç çekti mi, halk inler.

KRAL
Haydi hazırlanıp bir an önce yola çıkın.
Fazla başıboş dolaşan şu korkuya
Artık bir köstek vurmak istiyoruz.

ROSENCRANTZ
Çabuk olacağız.

(Rosencrantz ile Guildenstern çıkar. Polonius girer.)

POLONIUS
Lord'um, Hamlet annesinin odasına gidiyor.
Ben duvar örtüsünün arkasına saklanıp onları dinleyeceğim.
Hamlet'i iyice bir paylayacak herhalde,
Ve sizin de dediğiniz ve isabet buyurduğunuz gibi,
Doğa, anneleri taraf tutmaya zorladığından,
Başka birinin de orda hazır bulunup
Konuşmaya kulak misafiri olması uygundur.
Hoşça kalın Lord'um.
Siz yatmadan uğrar bildiklerimi anlatırım.

KRAL
Teşekkürler sayın Lord'um.

(Polonius çıkar.)

Oh, öyle iğrenç ki işlediğim suç,
Kokusu göklere ulaşıyor.
İnsanlığın en eski laneti var üstümde;
Kardeş katiliyim. Dua edemiyorum;
Yalnız irademle değil, içtenlikle istiyorum,
Ama olmuyor; güçlü isteğim,

Ondan daha güçlü suçluluk duyguma yenik düşüyor.
Aynı anda iki işi birden olan biri gibi,
Önce hangisinden başlasam diye bocalarken,
İkisini de yapamaz oluyorum. Bu lanetli el
Kardeş kanıyla kalınlaştıysa ne olmuş!
Şu güzelim göklerdeki yağmur
Onu yıkayıp kar gibi aklamaya yetmez mi?
Bağışlama denen şeyin anlamı ne,
Günahın karşısında dikilmeyecekse?
Duanın yararı ne, çifte görev yapmıyorsa;
Hem düşmemizi engellemiyor,
Hem de düştüğümüzde kaldırmıyorsa bizi?
Evet, yukarı çevirmeliyim başımı.
Geride kaldı suçum. Ama nasıl bir dua
İşime yarar ki şimdi? "İğrenç cinayetimi bağışla" mı desem?
Olamaz. Çünkü bu cinayeti ne uğruna işlediysem,
Tacım, ihtirasım, Kraliçem, hepsi bende duruyor.
Kazandığından vazgeçmeden bağışlanabilir mi insan?
Şu dünyanın kokuşmuş akıntılarında
Suçlunun yaldızlı eli adaleti bir yana itebilir;
Kötülüğün ödülüyle de
Yasaların satın alındığı çok görülmüştür.
Ama yukarda öyle değil bu işler. Düzenbazlık yok.
Yapılan iş gerçek niteliğiyle ölçülür orda,
Ve bizler işlediğimiz suçların önünde,
Kendimize karşı tanıklık etmek zorundayız.
Peki, sonra ne olacak?
Pişmanlığın elinden geleni denedik diyelim;
Ya gelmeyen? Ya pişmanlık duyamıyorsak?
Ne korkunç bir durum! Ah, ölüm gibi kara bağrım!
Oh, ökseye yakalanmış ruhum! Çırpındıkça
Daha sıkı tutuluyorsun! Yardım edin, ey melekler!
Haydi, gayret. Bükülün inatçı dizler;

Yüreğimin çelik telleri, yumuşayın,
Yeni doğmuş bebeğin kasları gibi.
Her şey düzelebilir.

(Kral diz çöker. Hamlet girer.)

HAMLET
İşte şimdi tam sırası. Dua ederken.
Şimdi yapacağım bu işi. O da cennete gidecek,
Ve öcüm alınmış olacak. Bunu düşünelim.
Bir alçak babamı öldürüyor ve karşılığında,
Ben, tek oğlu, aynı alçağı cennete gönderiyorum.
İntikam değil ki bu, hizmetin ücretini ödemek.
Nedamet getirmesine bile fırsat vermemişti babamın;
Bütün suçları, Mayıs çiçeği gibi, açılmış ortadayken...
Tanrı bilir neler vardı günah hesabında.
Ama bizlerin buradan görebildiği kadarıyla,
Ağır bir yük götürdü yanında.
Öcüm alınmış olur mu öyleyse?
Şimdi Kral tam ruhunu arıtırken,
Geçiş için hazırlamışken kendini, canını alırsam?
Hayır.
Çıkacaksın kınından kılıcım,
Ama daha müthiş bir intikam anında.
İçkiyle sızmışken, ya da gazaba gelmişken,
Kardeşinin karısıyla sevişirken yatağında;
Kumar oynarken, sövüp sayarken, ya da,
Selametine yardımı olmayacak bir iş yaparken...
O zaman takmalı çelmeyi ki, topukları göğe vursun;
Ruhu gideceği cehennem gibi lanetlensin ve kararsın.
Annem bekliyor.
Şu aldığın ilaç,[25]
Hastalıklı günlerini uzatacak yalnızca.

(Çıkar.)

KRAL *(Doğrulur.)*

Sözlerim yukarı uçuyor, ama düşüncelerim aşağıda;
Düşünce taşımayan sözler göğe ulaşamaz asla.

(Çıkar.)

Dördüncü Sahne

(Sarayda bir oda. Kraliçe, Polonius.)

POLONIUS

Hemen geliyor. Sert konuşmayı unutmayın.
Davranışlarında çok ileri gittiğini söyleyin.
Siz majestelerinin şimdiye dek hep araya girip
Kral'ın öfkesini yatıştırdığınızı söyleyin.
Benim diyeceğim bu kadar.
Lütfen açık açık konuşun onunla.

HAMLET *(Dışardan)*

Anne, anne, anne!

KRALİÇE

Bana güvenin. Merak etmeyin. Haydi, saklanın.
Geliyor.

(Polonius örtünün arkasına gizlenir. Hamlet girer.)

HAMLET

Evet anne, ne vardı?

KRALİÇE

Hamlet, babanı çok gücendirdin.

HAMLET

Anne, babamı çok gücendirdin.

KRALİÇE

Haydi haydi, bırak bu aptalca cevapları.

HAMLET
Haydi haydi, bırak bu haince soruları.

KRALİÇE
Ne var, ne oluyor Hamlet?

HAMLET
Ne var, ne olmuş?

KRALİÇE
Beni unuttun mu yoksa?

HAMLET
Hayır, İsa hakkı için unutmadım.
Kraliçe'sin sen, kocanın kardeşinin karısı
Ve keşke olmasaydın, annemsin sen benim.

KRALİÇE
Pekâlâ, seninle konuşabilecek birilerini çağırayım en iyisi.

HAMLET
Dur dur. Otur şuraya ve yerinden kımıldama.
Karşına bir ayna tutup en derinlerine kadar
Sana içini göstermeden gidemezsin.

KRALİÇE
Niyetin ne? Beni öldürmek mi yoksa?
İmdat, yetişin!

POLONIUS *(Gizlendiği yerden)*
Hey, o ne! İmdat!

HAMLET *(Kılıcını çeker)*
Vay canına! Fare galiba!
Öldürdüm! Biri altına bahse girerim, öldürdüm!

(Örtünün arkasından kılıcını dürterek Polonius'u öldürür.)

POLONIUS
Ah, öldüm!

KRALİÇE
Aman Tanrım, ne yaptın!

HAMLET
Bilmiyorum. Kral mıydı?

KRALİÇE
Ah, ne kadar aptalca, canavarca bir şey bu!

HAMLET
Canavarca... evet, sevgili anne,
Nerdeyse bir kralı öldürüp
Kardeşiyle evlenmek kadar kötü bir şey.

KRALİÇE
Kralı öldürmek mi?

HAMLET
Evet bayan. Aynen öyle dedim.

(Polonius'u görür.)

Zavallı kendini bilmez, meraklı budala, elveda,
Seni ustanla karıştırdım. Senin de bahtın buymuş.
Gördüğün gibi, fazla işgüzar olmak tekin değil...
Bırakın ellerinizi ovuşturup sıkmayı.
Oturun, sakin olun.
İzin verin, ben yüreğinizi sıkayım. Niyetim de bu.
Yani, eğer yumuşak maddeden yapılmışsa;
Lanet olası alışkanlık onu katılaştırıp,
Doğal duygulara karşı sertleştirilmemişse.

KRALİÇE
Ne var, ne yaptım ki ben, bana böyle dil uzatıp,
Bağıra çağıra, kaba saba konuşuyorsun?

HAMLET
Öyle bir iş ki,
Utancın al rengini ve zarifliğini örter,

İffete, ikiyüzlü, der; masum aşkın ak alnından
Çeker alır gülü ve yerine kızgın bir damga basar;
Evlilik yeminini barbutçuların palavrasına döndürür.
Ah, öyle bir iş ki, özünü koparıp alır evlilik bağından
Ve o kutsal töreni boş sözlerden bir ezgiye çevirir.
Gök kubbenin yüzü kızarır; şu kaskatı kaynaşmış kütle,
Kıyamet günü eşikteymiş gibi yüzü hüzünle yanarken,
Dehşetten hasta düşer.

KRALİÇE
Aman Tanrım, nasıl bir iş ki bu,
Daha başta böylesine gümbürdüyor?

HAMLET
Şu resme bak şimdi, bir de şuna,
İki kardeşin kopyesi çıkmış işte bunlarda.
Bak nasıl bir incelik yerleşmiş şu yüze:
Hyperion'un kıvırcık saçları, Jüpiter'in alnı;
Mars'ın[26] emreden, meydan okuyan gözleri,
Gök kubbeyi öpen bir tepeye yeni konmuş
Haberci Merküri'nin[27] duruşu...
Öyle dengeli karışım, öyle bir biçim ki,
Sanki her tanrı mühürünü basmış,
Evet, işte bir erkek, demiş dünyaya.
Bu senin kocandı. Bir de şuna bak.
Bu da senin şimdiki kocan:
Başağın üstünde küflü bir darı,
Yanındaki sapasağlam kardeşini yok etmiş.
Gözlerin var mı senin?
Nasıl oldu da şu güzelim yaylayı bırakıp,
Bu çorak fundalıkta beslenmeyi seçtin?
Ha? Gözlerin var mı? Aşk diyemezsin buna.
Çünkü senin yaşında kanın kaynaması durulmuştur,
Uslanmıştır kanın, aklın sesine kulak verir.
Ama akıl neresinde burdan buraya geçmenin?

Duyuların vardır elbet; hareket edemezdin yoksa.
Ama o duyular felç oldu herhalde.
Çünkü insan çıldırsa bile böyle yanılmaz,
Ne de, duyular böylesine köle olabilir deliliğe;
Bir parça da olsa seçebilme yetisi kalır mutlaka;
Şu farkı görebilecek kadar hiç değilse.
Hangi şeytan bu körebe oyununa kandırdı seni?
Duygu olmadan gözler, görme olmadan duygular,
Eller ya da gözler olmadan kulaklar, ya da,
Başka hiçbir duyu olmadan,
Hiçbir şey olmadan yalnız koku,
Ya da, doğru dürüst tek bir duyunun
Hastalıklı bir parçası bile olsa,
Böylesine şaşkınlığa düşmezdi insan.
Ah! Ne ayıp! Neden yüzün kızarmıyor?
Ey serkeş cehennem,
Bu yaşta bir kadının kemiklerinde bile rahat durmadığına göre,
Ateşli bir gençte ahlak sadece,
Kendi alevinde eriyen bir mumdur herhalde.
O karşı konulmaz arzu emir verdiğinde
Buzun kendisi bile alev alıp yandığına göre,
Utançtan hiç söz etme artık.

KRALİÇE

Oh, Hamlet, yeter, sus artık!
Gözlerini ruhumun derinlerine çevirdin,
Ve ben oraya işlemiş kara lekeler görüyorum;
Asla çıkmayacak lekeler.

HAMLET

Ama, pis kokulu terle sıvanmış bir yatakta,
Ahlaksızlığa batmış, "tatlım, balım" la, sevişirken,
O iğrenç domuz ahırında...

KRALİÇE

Oh, yeter, Hamlet, söyleme böyle şeyler.

Kulaklarıma hançer gibi saplanıyor bu sözler.
Ne olur sevgili Hamlet, yeter!

HAMLET
O bir katil ve alçak,
Senin önceki efendinin
Onda birinin yirmide biri olamayacak bir sefil;
Kral kılığında rezil bir soytarı,
Hem krallığı hem devleti soyan,
Rafın üstünden değerli tacı çalıp
Cebine koyan bir hırsız...

KRALİÇE
Yeter!

HAMLET
Lime lime paçavradan bir kral...

(Hayalet girer.)

Ey göksel muhafızlar
Esirgeyin beni, kanat gerin üstüme!...
Dileğin nedir, ey kutsal varlık?

KRALİÇE
Heyhat, çıldırmış!

HAMLET
Miskin oğlunu paylamaya mı geldin?
Vaktini boşa geçirdi, coşkusu duruldu,
Senin yaman buyruğunu hemen yerine getirmedi diye mi?
Oh, söyle!

HAYALET
Unutma. Bu geliş,
Senin nerdeyse körlenen azmini bilemek içindi.
Ama bak annen nasıl dehşete düştü.
Hadi, kıvranan ruhuyla onun arasına gir!

Kişi ne kadar zayıfsa, hayal o kadar etkili olur.
Konuş onunla Hamlet.

HAMLET
Nasılsınız bayan?

KRALİÇE
Ah, yazık, asıl sen nasılsın?
Gözlerini boşluğa dikiyor,
Cisimsiz havayla konuşuyorsun.
Gözlerinde vahşi parıltılar oynaşıyor;
Alarm borusuyla yataktan fırlayan askerler gibi.
Yatık saçların da tek tek canlanıyor,
Yerinden kalkıyor ve dimdik dikiliyor.
Ne olur canım oğlum, şu heyecanının alevine
Biraz serin sabır serpiver. Nereye bakıyorsun?

HAMLET
Ona bakıyorum, işte ona!
Görüyor musun, nasıl solgun yüzü!
Şu görünüş ve gerekçesiyle,
Taşlara vaaz verse, yerinden oynatırdı onları.
Bakma bana öyle!
Yoksa bu acıklı tavrınla
Beni yolumdan döndürebilirsin.
O zaman, yapacağım işin gerçek rengi kaçar,
Gözyaşları alır belki kanın yerini.

KRALİÇE
Kime söylüyorsun bunları?

HAMLET
Hiçbir şey görmüyor musun orda?

KRALİÇE
Hayır, hiçbir şey.
Ama var olan her şeyi görüyorum.

HAMLET
Hiçbir şey de duymadın, öyle mi?

KRALİÇE
Bizden başka hiçbir şey.

HAMLET
İşte, işte şuraya bak. Nasıl uzaklaşıyor usul usul!
Babam, her zamanki giysileriyle!
Bak bak, işte şu anda kapıdan çıkıyor!

(Hayalet çıkar.)

KRALİÇE
Bu tamamen senin beyninin ürünü.
Delilikte çok olağandır
Böyle cisimsiz yaratıklar görmek.

HAMLET
Delilik mi?
Benim nabzım da
En az seninki kadar düzenli tempo tutuyor;
Müziği de seninki kadar sağlıklı.
Delilik değil bana bunu söyleten. İstersen deneyelim;
Aynı şeyi yeniden söyleyeyim.
Oysa aklını kaçıranlar ordan oraya atlar.
Anne, Tanrı aşkına,
O iltifat merhemini sürmeyi bırak ruhuna;
Konuşan sanki senin işlediğin suç değil,
Benim deliliğimmiş gibi yapma.
Merhem yaranın yüzeyine bir zar çekip kabuk bağlatabilir,
Ama çürüme sürer ve yara azar için için;
Yayılır görünmeden. İçini aç göklere;
Geçmişten nadim ol, gelecekten sakın;
Zararlı otları gübreleyip azdırma.
Ey namusum! Hoşgör bu yaptığımı.

Öyle çarpık bir zamanda yaşıyoruz ki,
Namus günahtan özür dilemek zorunda kalıyor,
Eğilip izin istiyor, ona iyilik etmek için.

KRALİÇE
Oh Hamlet, kalbimi iki parçaya ayırdın.

HAMLET
Kötü parçayı at gitsin
Ve daha temiz bir yaşam sür ötekiyle.
İyi geceler. Ama amcamın yatağına gitme.
Biraz ahlak edin bir yerden, sende yoksa.
Alışkanlık denen canavar,
İçimizde kötü huyu seçmemize yarayan
Her türlü duyarlılığı yer bitirir.
Ama bir yandan da melek olur kimi zaman;
İyi ve güzel şeyler yaptığımızda,
Kolayca giyilecek bir giysi verir bize.
Bu gece hâkim ol kendine;
Göreceksin yarın daha kolaylaşacak sakınmak;
Bir sonraki daha da kolay olacak.
Alışkanlık doğanın damgasını bile değiştirir;
O mucizevi gücüyle,
Şeytanı bastırır da, sürüp atar da dışarı.
Evet, bir kere daha iyi geceler.
Sen hayırlı kul olmaya hazır olduğunda,
Ben de hayır duanı almaya geleceğim.
Şu Lord'a gelince, pişmanım yaptığıma.
Ama Tanrı böyle istedi,
Beni onunla, onu benimle cezalandırdı.
Hem kırbaç olmak varmış, hem de kırbacı tutan el.
Onu buradan kaldıracağım;
Ölümünün hesabını da vereceğim.
O halde, size yeniden iyi geceler.
Gaddar davranıyorsam,

İyilik etmek istediğim için.
Bu iş kötü başladı ve daha da kötüye gidecek.
Bir şey daha var sevgili bayan.

KRALİÇE
Söyle, ne yapayım?

HAMLET
Sakın şimdi sana yap diyeceklerimi yapayım deme:
Bırak o şişko Kral yatağına çeksin yine seni;
İşveyle yanaklar alsın senden, sıçanım benim, desin.
Bırak bir çift yağlı öpücük karşılığı,
Lanetli parmakları boynunu okşarken,
Her şeyi öğrensin senden.
Yani, benim deli olmadığımı,
Deli taklidi yaptığımı anlattırsın sana.
İyi olur bunları söylersen ona.
Hem, böyle şirin, dingin, akıllı bir kraliçe,
Onun gibi bir kurbağadan, yarasadan, kızışmış kediden,
Bilmek için o kadar can attığı şeyleri saklar mı hiç!
Kim yapar bunu?
Hayır hayır, içgüdülerini, gizlilik kaygısını boşver,
Çık evin damına, aç sepetin kapağını,
Bırak kuşlar uçsun ve o malum maymun gibi,
Bakalım ne olacak, diye sepetin içine gir,
Aşağı yuvarlan ve boynunu kır.[28]

KRALİÇE
Bana güven; kelimeler nefesten oluşuyorsa
Ve nefes can belirtisiyse, bana söylediklerini,
Nefesimle dışarı verecek canım kalmadı.

HAMLET
İngiltere'ye gitmem gerekiyormuş. Biliyor muydun?

KRALİÇE
Ah, ne yazık! Unutmuştum. Evet öyleydi.

HAMLET
Mühürlü mektuplar var.
İki okul arkadaşım, Kral'ın emirlerini götürüyor.
Onlara güvenirim – engereğin dişlerine güvendiğim kadar.
Yürüyeceğim yolu süpürüp açarak
Beni bir hıyanetin içine çekecekler. Çeksinler bakalım.
İstihkamcıyı kendi mayınıyla havaya uçurmak hoş olur.
Bakalım, becerebilirsem, niyetim,
Onların tünelinin bir metre altından kazıp
Ay çıktığında uçurmak ikisini de.
Onlarla aynı hizaya geldiğimde çok tatlı olacak.
Apar topar gönderiyor bizi bu adam.
Şundan kalanları da yan odaya taşımalı.
Anne, iyi geceler. Şu akıl hocasına bak,
Ne kadar suskun, ketum ve ciddi.
Oysa yaşarken zevzek budalanın biriydi.
Gelin bayım sizinle işimizi bitirelim.
İyi geceler anne.

(Hamlet Polonius'u sürükleyerek çıkar. Kraliçe de ardından çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Sarayda bir oda. Kral, Kraliçe, Rosencrantz ve Guildenstern.)

KRAL

Ne var, niye böyle iç çekiyorsunuz?
Nerdeyse tıkanacaksınız; anlatın, ne oldu?
Bilmek istiyoruz. Oğlunuz nerde?

KRALİÇE

Bizi biraz yalnız bırakın lütfen.

(Rosencrantz ile Guildenstern çıkar.)

Ah benim Lord'um, neler yaşadım bu gece!

KRAL

Ne oldu, Gertrude? Hamlet nasıl?

KRALİÇE

Deli; hangimiz daha güçlü diye sınamak için
Kapışan denizle rüzgâr kadar deli.
Çılgınlık nöbeti sırasında, bir ara,
Örtünün arkasında kımıldayan bir şey duydu.
Bir yandan kılıcını savururken,
"Fare, fare!" diye bağırmaya başladı,
Ve bu delice kuruntuyla,
Örtünün ardındaki zavallı ihtiyarı öldürdü.

KRAL

Oh, ne acı bir olay!
Orda olsaydık bizim başımıza gelecekti.
Serbest kalması hepimiz için büyük tehlike;
Sizin, benim, herkes için.
Yazık, nasıl açıklayacağız bu kanlı işi?
Bizi suçlayacaklar. Önceden bilmeliydik bunu,
Gözümüzü ayırmamalıydık ondan;
Yatıştırmalıydık; insanlardan uzak tutmalıydık
Bu çıldırmış genci. Ama öylesine büyüktü ki sevgimiz,
Ne yapmak gerektiğini kestiremedik.
Çirkin bir hastalığa yakalanmış biri gibi,
Derdimizi açığa vurmaktansa,
Bıraktık içimizdeki yaşamın özünü kemirsin.
Nereye gitti şimdi?

KRALİÇE

Öldürdüğü adamın cesedini kaldırmaya.
Deliliği bile, adi madenler arasında
Saf bir altın damarı gibi parlıyor.
Yaptığı iş için gözyaşı döküyor.

KRAL

Oh Gertrude, haydi gel!
Güneş dağların tepesine dokunmadan
Göndermeliyiz onu burdan.
Bu çirkin olaya gelince,
Olanca yetkimizi ve hünerimizi kullanarak,
Sorumluluğunu almalı ve açıklamalıyız.
Hey, Guildenstern!

(Rosencrantz ile Guildenstern girer.)

Dostlar, gidin yardımcı alın kendinize.
Hamlet deliliği sırasında Polonius'u öldürdü
Ve annesinin odasından sürükleyip götürdü cesedini.

Gidin onu bulun. Sakin konuşun;
Ölüyü de kiliseye getirin. Lütfen elinizi çabuk tutun.

(Rosencrantz ile Guidenstern çıkar.)

Gel Gertrude, en bilge dostlarımızı çağıralım;
Onlara hem ne yapmak istediğimizi anlatalım
Hem de bu beklenmedik olayı iletelim.
Böylece iftira denen şey,
Fısıltısı dünyanın bir ucundan öbür ucuna,
Top mermisi hedefine gider gibi,
Zehirli barutunu dosdoğru taşırsa da,
Belki bizim adımızın yanından geçip
Cansız havayı vurur.
Haydi gel,
Ruhum sıkıntı ve hüzün dolu.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Sarayda bir oda. Hamlet.)

HAMLET
Tamam, emin yerde.

KRALIN ADAMLARI *(İçerden)*
Hamlet! Lord Hamlet!

HAMLET
Hey bu sesler de ne? Birileri Hamlet diyor.
Hah, işte geliyorlar.

(Rosencrantz, Guildenstern ve yardımcıları girer.)

ROSENCRANTZ
Cesedi ne yaptınız Lord'um?

HAMLET
Hısımı olan toprakla karıştırdım.

ROSENCRANTZ
Yerini söyleyin de alıp kiliseye götürelim.

HAMLET
Sanmayın.

ROSENCRANTZ
Ne sanmayalım?

HAMLET
Sizin sırrınızı saklayıp, kendiminkini söyleyeceğimi. Ayrıca, süngerin sorguya çektiği kral oğlu ne cevap verir?

ROSENCRANTZ
Bana sünger mi diyorsunuz Lord'um?

HAMLET
Evet bayım. Kral'ın lütuflarını, ödüllerini, yetkilerini çeken bir sünger. Bu gibiler Kral'a en iyi hizmeti yapar sonunda. Maymunun fındığa yaptığı gibi, Kral da bu adamları önce ağzının bir köşesinde tutar, sonra ortaya alır, sonra da yutuverir. Senden istediklerini aldıktan sonra, seni sıkıverecek ve ey sünger, kupkuru kalacaksın yine.

ROSENCRANTZ
Sizi anlayamadım Lord'um.

HAMLET
Buna sevindim. Sivri söz aptal kulakta körelirmiş.

ROSENCRANTZ
Lord'um ölünün bedeni nerde lütfen söyleyin ve bizimle birlikte Kral'ın yanına gelin.

HAMLET
Beden Kral'da ama Kral bedende değil. Kral bir şey...

GUILDENSTERN
Şey mi Lord'um, nasıl bir şey?

HAMLET
Hiçbir şey. Beni ona götürün. Tilki deliğe, herkes de peşine.
(Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

(Sarayda bir oda. Kral ve birkaç adamı.)

KRAL
Hamlet'i ve cesedi bulmaları için adam gönderdim.
Bu adamın böyle başıboş dolaşması ne kadar tehlikeli!
Ama ağır yasa uygulayamayız ona.
Halk denen o güvenilmez kitle onu seviyor.
Yargılarında akıllarını değil gözlerini kullanır onlar.
Bu yüzden suçu değil, suçluya inen kırbacı görürler.
Her şeyin yolunda gitmesi, pürüz çıkmaması için,
Onu böyle apansız gönderişimiz,
Sanki bilinçli bir değerlendirme gibi görünmeli.
Umutsuz hasta umutsuz çareyle iyileşir,
Ya da hiç iflah olmaz.

(Rosencrantz, Guildenstern ve ötekiler girer.)

Ne var, ne oldu?

ROSENCRANTZ
Cesedi nereye sakladığını söylemiyor Lord'um.

KRAL
Kendisi nerde?

ROSENCRANTZ

Dışarda Lord'um, muhafız gözetiminde.
İzninizi bekliyor.

KRAL

Getirin huzura.

ROSENCRANTZ

Hey! Lord'u getirin.

(Hamlet ile Kral'ın adamları girer.)

KRAL

Pekâlâ Hamlet, Polonius nerde?

HAMLET

Yemekte.

KRAL

Yemekte mi? Nerde?

HAMLET

Yediği yerde değil, yenildiği yerde. Politik toprak kurtlarından oluşan bir kurul şu anda tepesinde toplanmış bulunuyor. Yiyecek işlerinde tek imparatordur kurt. Tüm yaratıkları bizi semirtsinler diye semirtiriz; kendimizi de kurtlar için semirtiriz. Şişman kralla sıska dilenci iki ayrı kap yemektir, o kadar; ikisi de aynı sofraya gider. İşte size son.

KRAL

Yazık yazık!

HAMLET

İnsan pekâlâ, kral eti yemiş bir kurdu yem takıp balık avlayabileceği gibi, o kurtla beslenmiş balığı da yiyebilir.

KRAL

Ne demek istiyorsun bununla?

HAMLET

Hiç. Size yalnızca nasıl, kralların dilenci bağırsağında geziye çıkabileceğini göstermek istedim.

KRAL
Polonius nerde?

HAMLET
Cennette. Adam gönderin baksın. Adamınız onu orda bulamazsa, öteki tarafta kendiniz arayın. Ama eğer şu bir ay içinde bulamazsanız, merdivenlerden çıkıp salona geçerken kokusunu alırsınız.

KRAL *(Adamlarına)*
Gidin bakın oraya.[1]

HAMLET
Siz gelene kadar beklerim.

(Yardımcılar çıkar.)

KRAL
Hamlet, yaptığın şey bizi fazlasıyla üzdü.
Ama senin güvenliğin de çok önemli bizim için.
Bu olaydan sonra hemen burdan ayrılman gerekiyor.
Hazırlığını yap. Tekne hazır; rüzgâr da uygun.
Yol arkadaşların bekliyor;
İngiltere yolculuğu için her şey tamam.

HAMLET
İngiltere mi?

KRAL
Evet Hamlet.

HAMLET
İyi.

KRAL
Amacımızı bilsen öyle olduğunu görürdün.

HAMLET
O amacı bilen bir melek görüyorum. Ama haydi İngiltere'ye! Elveda anneciğim.

KRAL

Hayır Hamlet, annen değil, sevgili baban karşındaki.

HAMLET

Annem. Babayla anne karı kocadır. Karı kocaysa tek bir vücuttur. Öyleyse, annem. Haydi İngiltere'ye!

(Çıkar.)

KRAL

Peşinden ayrılmayın.
Bir an önce gemiye bindirmeye çalışın,
Geciktirmeyin bu işi. Bu gece gitsin istiyorum.
Haydi gidin. Mühürler filan her şey tamam.
Lütfen acele edin.

(Kral'dan başka herkes çıkar.)

Ey İngiltere! İngiltere Kralı!
Benim sevgime biraz değer veriyorsan,
Ki, Danimarka kılıcını yedikten sonra
Henüz yaran kapanmadığına,
Kızarıklığı geçmediğine
Ve gönüllü olarak bize haraç ödediğine göre,
Gücümüzün büyüklüğü hakkında bir fikrin olsa gerek...
Sakın bizi hafife alıp talimatımıza uymamazlık etme.
Hamlet'in derhal öldürülmesi için
Gerekli her şey mektuplarımızda yazılı.
Yap bu işi İngiltere.
Ateşli hastalık gibi köpürüyor kanımda Hamlet,
Ve sensin beni iyileştirecek.
Bu işin bittiğini öğrenene kadar,
Her ne olursa olsun
Huzura kavuşmayacak içim.

(Çıkar.)

Dördüncü Sahne

(Danimarka'da bir ova. Sahne gerisinden askerleriyle birlikte Fortinbras girer.)

FORTINBRAS
Yüzbaşı, git Danimarka Kralı'nı selamla benim adıma.
De ki, onun izniyle Fortinbras, önceden kararlaştırıldığı gibi,
Krallık topraklarından güven altında geçmek istiyor.
Buluşma yerini biliyorsun.
Majesteleri bizi görmek isterse,
Huzurlarına çıkmak görevimizdir.
Bunu da ilet.

YÜZBAŞI
İletirim Lord'um.

FORTINBRAS
Hadi biz de yavaş yavaş ilerleyelim.

(Yüzbaşı kalır, ötekiler çıkar. Hamlet, Rosencrantz ve kralın adamları girer.)

HAMLET
Sayın bayım, kimin askerleri bunlar?

YÜZBAŞI
Norveç Kralı'nın efendim.

HAMLET
Hedefleri neresi?

YÜZBAŞI
Polonya'da bir bölge.

HAMLET
Komutanları kim?

YÜZBAŞI
İhtiyar Norveç Kralı'nın yeğeni Fortinbras.

HAMLET
Polonya'nın içine mi gidiyorlar,
Yoksa bir sınır bölgesine mi?

YÜZBAŞI
İşi abartmadan doğruyu söylemek gerekirse,
Küçük bir toprak parçası almaya gidiyoruz;
Ün kazanmak dışında da pek kazancımız olmayacak.
Bana kalsa yılda beş düka vermem o toprağı sürmeye.
Satışa da çıkarsanız aynı;
Ne Norveç'e kazanç getirir ne Polonya'ya.

HAMLET
Eh, o zaman Polonya burayı savunmayacak bile.

YÜZBAŞI
Oo, hayır, birlikler çoktan yerini aldı.

HAMLET
İki bin insan ve yirmi bin düka,
Bir saman çöpünü paylaşmak uğruna!
Fazla varlık ve barış iltihap yapmış
Ve içeri işlemiş. Adamın niye öldüğü
Hiç belli olmuyor dışardan.
Naçizane teşekkürler bayım.

YÜZBAŞI
Güle güle efendim.
(Çıkar.)

ROSENCRANTZ
Artık gidebilir miyiz Lord'um?

HAMLET
Hemen geliyorum. Siz önden gidin.
(Hamlet dışında herkes çıkar.)

Olan biten her şey nasıl da gösteriyor yanılgımı
Ve mahmuzluyor uyuşuk intikam duygularımı!
Olan vaktinde yapabildiği en iyi ve yararlı iş
Yalnızca yiyip içip uyumaksa eğer,
İnsan mıdır ki insan? Bir hayvandır ancak.
Bize böylesine engin bir kavrayış gücü,
Geçmişe bakıp geleceği kestirme yetisi veren
O varlık, bu beceriyi ve ilahi aklı
Kullanılmadan küflensin diye vermedi.
Yani, adı ne olursa olsun, ister hayvansı unutkanlık,
İster sonuç üzerinde çok ince düşünmekten gelen
Ödlekçe bir kuruntu... öyle bir duygu ki,
Dörde bölünse, bir parçası bilgelik,
Öteki üçü korkaklık olurdu – olsun,
Düşünüyorum da, bilemiyorum bir türlü.
"Bu işi yapacaksın" diye diye nasıl yaşıyorum hâlâ.
Oysa ne gerekçem eksik, ne iradem, gücüm ya da imkânım.
Her biri dünya kadar kocaman
Örnekler var önümde bana ışık tutan.
Şu muazzam, masraflı orduya bakın;
Önderi çıtkırıldım, narin bir prens,
Ruhu ilahi bir ihtirasla kabarmış,
O görünmez sona dudak büküyor;
Fani ve güvensiz ne varsa benliğinde,
Talihin, ölümün ve tehlikenin önüne dikiyor,
Bir yumurta kabuğu gibi. Gerçekten büyük kişi,
Büyük gerekçe olmadan harekete geçmez;
Ama şerefi uğruna, saman çöpünde bile
Çatışma nedeni bulacak kadar büyüktür.
Ne duruyorum öyleyse?
Babası öldürülen, anası lekelenen ben?
Yeterli değil mi bunlar, beynimi ve kanımı uyarmaya?
Rahat uyumalarına nasıl izin veriyorum insanların.

Her an ölebilecek yirmi bin kişiyi utançla seyrederken ben?
Yalnızca şöhret peşinde, bir hayal uğruna,
Yatağa gider gibi mezara gidenlere;
Karşı karşıya gelen iki ordunun sığmayacağı,
Cesetlere mezar olmaya yetmeyecek
Küçücük bir toprak parçası için ölenlere
Öyle bakarken?
Oh, şu andan itibaren ya kanlı olacak düşüncelerim
Ya da tümüyle değersiz.

(Çıkar.)

Beşinci Sahne

(Bir oda. Kraliçe, Horatio ve kralın adamı.)

KRALİÇE
Hayır, Ophelia'yla konuşmak istemiyorum.

KRALIN ADAMI
Çok ısrar ediyor, aklı başında değil sanki.
Acınmayacak gibi değil durumu.

KRALİÇE
Ne istiyormuş?

KRALIN ADAMI
Hep babasından söz ediyor.
"Oyunlar dönüyor bu dünyada,
Hımmm! Duyuyorum," diyor.
Bağrını dövüyor, hınçla otları tekmeliyor.
Belirsiz, yarı anlaşılır şeyler söylüyor, saçmalıyor.
Ama parça bölük konuşmasını duyanlar,
Parçaları birleştirip anlam çıkarıyor sözlerinden,

Daha doğrusu, işlerine geldiği gibi yorumluyorlar onları.
Gerçekten de, kaş göz oynatmasına,
Baş sallamasına, el hareketlerine bakılırsa,
Bunlar ne kadar belirsiz ve gelişigüzel olsa da,
Gerisinde bir düşünce olmalı, diyor insan.

HORATIO
Onunla konuşsanız iyi olur.
Kötü niyetli kafalara tehlikeli fikirler verebilir.

KRALİÇE
Pekâlâ gelsin.
(Kralın adamı çıkar.)
(Kendi kendine)
Hasta ruhum için, her günahkârda olduğu gibi,
En ufak olay büyük bir felaketin öncüsü sanki.
Suç denen şey kuşkuyla öyle tıka basa dolu ki,
Biz dökmekten korktukça, daha fazla dökülüyor.
(Ophelia girer.)

OPHELIA
Danimarka'nın güzel majesteleri nerde?

KRALİÇE
Ne o Ophelia? Neyin var?

OPHELIA *(Şarkı söyler)*
Sevdiğimi tanırım ben
Karıştırmam hiç kimseyle:
Şapkasından değneğinden,
Ayağındaki sandalından, bir de.

KRALİÇE
Ah, tatlı kızım! Ne demek bu şarkı?

OPHELIA
Ne dediniz? Yok yok dinleyin.
(Şarkı söyler)

Ama o şimdi öldü gitti,
Dayanamadı artık sonunda;
Başucunda yeşil ot bitti,
Tek bir taş var ayak ucunda.
Oo, oo.

KRALİÇE
Ama bak, Ophelia,

OPHELIA
Ne olur, dinleyin.

(Şarkı söyler)

Dağlardaki kar gibi bembeyazmış kefeni...

(Kral girer.)

KRALİÇE
Ah, şuraya bakın Lord'um.

OPHELIA
Güzelim çiçeklerle bezenmiş;
Gerçek aşkın yağmur gibi gözyaşları,
Birini bile yere düşürememiş.

KRAL
Nasılsınız güzel bayan?

OPHELIA
Tanrı senden razı olsun, iyiyim. Baykuş, fırıncının kızıymış diyorlar. Lord'um, ne olduğumuzu biliyoruz, ama ne olacağımızı bilmiyoruz. Tanrı sofranızdan eksik olmasın.

KRAL
Babasını atamıyor kafasından...

OPHELIA
Bundan söz etmeyelim, ne olur. Ama ne demek diye sorarlarsa, deyin ki:

(Şarkı söyler)

Aziz Valentin günü[2] *yarın;*
Sabah erken ilk işim
Pencerene konmak olacak,
Sevgilin olmak için.
Fırladı kalktı, giyindi adam,
Koştu odanın kapısını açtı;
Aldı kızı içeri ve bir daha o kapıdan
Dışarı artık bir kız çıkmadı.

KRAL

Ah, tatlı Ophelia!

OPHELIA

Bir dakika, aa! Kötü söz yok! Tamam bu son.

(Şarkı söyler.)

Mesih ve Azize İffet adına,
Heyhat ve hem de çok ayıp!
Genç değil mi yapar fırsat bulursa,
Ne yapalım ayıpsa da ayıp.

Aldı kız: "Alırım seni, demiştin hani
Beni becermeden önce."
Aldı oğlan: "Şu güneş hakkı için, alacaktım seni,
Girmeseydin yatağıma benimle"

KRAL

Ne zamandır böyle bu kızcağız?

OPHELIA

Her şey düzelecek umarım. Sabırlı olalım. Ama onu soğuk toprağa koyacaklarını düşündükçe gözyaşlarımı tutamıyorum. Kardeşime anlatacağım bunu. Evet, öğütlerinize teşekkür ederim. Haydi arabam hazır mı? İyi geceler bayanlar, iyi geceler. Tatlı bayanlar, iyi geceler, iyi geceler.

(Çıkar.)

KRAL

Yalnız bırakmayın onu.

Lütfen gözünüzü ayırmayın üzerinden.

(Horatio çıkar.)

Büyük acının zehiri işte bu.
Hep babasının ölümü yüzünden – şu duruma bakın!
Oh, Gertrude, Gertrude,
Dert bir kere gelmeye görsün insanın üstüne;
Tek tek değil taburla geliyor.
Önce bu kızın babası öldürüldü,
Sonra oğlun gitti;
Gönderilişinin başlıca sorumlusu da kendisiydi.
Halkın kafası bulandı;
Aziz Polonius'un ölümüyle ilgili
Kötü ve sağlıksız düşünce ve fısıltılarla.
Onu böyle gizlice ve alelacele gömmekle iyi etmedik.
Zavallı Ophelia, hem kendini hem aklını yitirdi,
Ki akıl olmadan,
Resimden veya hayvandan ne farkımız var?
En az bunlar kadar önemlisi, bir de,
Ağabeyi gizlice kalktı geldi Fransa'dan,
Her gün artan öfkesiyle hep bulutlarda.
Fısıltı tellalları üşüşmüş kulağına,
Hastalık taşır gibi, babasıyla ilgili söylenti taşıyorlar.
Gerçekler yetmezse hayallerini çalıştırıp,
Kulaktan kulağa bizi de suça bulaştırıyorlar.
Sevgili Gertrude, misket mermili bir top bu tıpkı;
Rasgele dağılan parçalar her an beni de öldürebilir.

(İçerden sesler)

KRALİÇE

Aman Tanrım, bu ses de ne?

KRAL

Hey, kim var orda? Muhafızlar nerde? Kapıyı tutsunlar.

(Bir haberci girer.)

Ne var, ne oluyor?

HABERCİ

Kurtarın kendinizi Lord'um.
Genç Laertes azılı bir kalabalığın başında,
Adamlarınızı ve muhafızlarınızı çiğneyip geliyor.
Yatağından taşan okyanus bile
Düzlükleri böyle amansız bir hızla yiyip geçmez.
Peşindeki kalabalık "Lord" diyor ona;
Sanki dünyayı yeniden yaratıyorlarmış gibi,
Geçmişi unutuyor, geleneği tanımazdan geliyorlar;
Bunlar olmadan toplumun çökeceğini görmüyorlar.
Bağırıyorlar: "Söz bizim. Laertes kral olacak!"
Şapkalar, eller, diller haykırıyor bulutlara:
"Kral Laertes olacak! Laertes Kral!"

(İçerden sesler)

KRALİÇE

Yanlış izin ardında, nasıl da sevinçle bağrışıyorlar! Ters yöndesiniz ters, sizi dönek Danimarka köpekleri!

KRAL

Kapılar kırıldı.

(Laertes ve peşindekiler girer.)

LAERTES

Nerde o Kral?... Baylar, siz dışarda bekleyin.

PEŞİNDEKİLER

Hayır hayır, biz de girelim.

LAERTES

Lütfen yalnız bırakın beni.

PEŞİNDEKİLER

Olur olur, bırakalım.

LAERTES
Sağ olun. Kapıyı tutun.
(Peşindekiler çıkar.)
Ah hain Kral,
Babamı ver bana!

KRALİÇE
Sakin ol aziz Laertes.

LAERTES
Kanımın bir damlası bile sakin olursa,
Ben bir piçim demek o zaman;
Babam boynuzlu, eşine sadık annemse,
O temiz, lekesiz alnının ortasında,
Tam şurada, kahpe damgası taşıyor demek.

KRAL
Söyle Laertes,
Bu dev gibi isyanın nedeni ne?
Bırak gelsin Gertrude. Bizim için korkma.
Öyle bir ilahi çit vardır ki Kral'ın çevresinde,
Hıyanet bir göz atabilir içeri belki,
Ama kolay gerçekleştiremez niyetini.
Söyle bakalım Laertes, nedir bu öfke?
Bırak Gertrude, araya girme.
Konuş haydi.

LAERTES
Babam nerde?

KRAL
Öldü.

KRALİÇE
Ama onun eliyle değil.

KRAL
Bırak soracağını sorsun.

LAERTES
Nasıl öldü? Oyun oynamayın benimle.
Cehenneme kadar yolu var sadakatin!
Kapkara şeytan götürsün yeminleri!
Yerin dibine batsın vicdan ve merhamet!
Vız gelir lanetlenme!
Bu kadar ileri gittim işte;
İki dünyaya da metelik vermiyorum.
Olacak ne varsa olsun,
Ama babamın öcünü kimsenin yanına bırakmam.

KRAL
Seni tutan mı var?

LAERTES
Dünya gelse tutamaz, kendi irademden başka.
Üstelik elimde olanı öyle bir kullanırım ki,
Ne kadar azla nereye vardığıma herkes şaşar.

KRAL
Aziz Laertes,
Sevgili babanla ilgili gerçeği bilmek istiyorsun;
Ama intikam defterinde ne diyor senin?
Sanki şans oyununda "Hepsini al!" gelmiş gibi,
Dost düşman, kazanan kaybeden gözetme mi diyor?

LAERTES
Yalnızca onun düşmanları var gözümde.

KRAL
Bilmek istiyor musun öyleyse, kim onlar?

LAERTES
Dostlarıma böyle açarım kollarımı,
Yavrularına can vermek için
Kendi canını esirgemeyen pelikan[3] gibi
Kanımla beslerim onları.

KRAL
İşte şimdi babasına yaraşır bir oğul,
Aklı başında bir insan gibi konuştun.
Babanın ölümünde hiçbir suçum olmadığı
Ve bu ölümden ne derin acı duyduğum
Gün gibi ortaya çıkacak.
(İçerden gürültü gelir.)

SESLER *(İçerden)*
Bırakın girsin!

LAERTES
Ne var? Bu sesler ne?
(Ophelia girer.)
Ey içimdeki ateş, kurut şu beynimi!
Yedi kat tuzlu gözyaşları,
Yakın şu gözlerimin duyusunu ve gücünü!
Tanrı adına, senin aklını başından alan
Ağırlığınca ödeyecek karşılığını.
Oh, Mayıs gülü, canım kardeşim, tatlı Ophelia!
Oh Tanrım, gencecik bir kızın aklı böyle,
Bir ihtiyar canı kadar ölüme yakın mı?
Öyle hassas ki doğal yapısı aşkın,
Sevdiğini kaybettiğinde dayanamıyor,
Kendinden bir değerli armağan gönderiyor ardından.

OPHELIA *(Şarkı söyler.)*
Açtılar yüzünü, kaldırıp götürdüler,
Hey aman aman, aman aman hey.
Mezarına yağmur gibi gözyaşı döktüler...
Elveda güvercinim.

LAERTES
Aklın başında olsaydı
Ve "Öcümüzü al!" deseydin bana
Bu kadar etkilemezdi sözlerin.

OPHELIA

Şöyle söyleyeceksin türküyü: "Hey gidi gidi, işte o da gitti." Ah nasıl da yaraşıyor çark buraya! Kâhya kılığına girip efendisinin kızını kaçırmış.

LAERTES

Anlamlı sözden önemli bu saçmalar.

OPHELIA

Bak bunlar biberiye. Hatırlayasın diye. Ne olur canım, hatırla. İşte, bunlar da menekşe. Düşünesin diye.

LAERTES

Deliliğin el kitabı: Düşüncelerle anıları bağlıyor.

OPHELIA

Şunlar rezene; şunlar da hasekiküpesi. İşte sana biraz sedefotu, biraz da bana. Pazarları, şükranotu diyebiliriz ona. Oh, sen sedefotunu değişik takınmalısın. Bak, bir papatya. Kokulu menekşe de getirecektim sana, ama babam ölünce hepsi kurudu. Sonu iyi olmuş diyorlar.

(Şarkı söyler.)

Tatlı şeker Robin'den başka kalmadı neşem.

LAERTES

Kara düşünceler, acı, eziyet, cehennemin kendisi,
Güzel ve hoş görünüyor kızcağıza.

OPHELIA *(Şarkı söyler.)*

Geri dönmeyecek mi bana?
Geri dönmeyecek mi bana?
Yok yok, o öldü gitti.
Senin de günün bitti.
O asla dönmeyecek sana.

Kar gibi beyazdı sakalı,
Keten rengiydi başı,
Gitti o artık, gitti,

Bizim de yasımız bitti.
Tanrı onu bağışlasın.

Bağışla Tanrım, tüm Hıristiyan canları.
Tanrı sizinle olsun.

(Çıkar.)

LAERTES
Gördünüz mü? Oh Tanrım!

KRAL
Laertes, acını paylaşıyorum.
Hakkım bu benim. Git araştır,
Düşüncesine en güvendiğin dostlarını bul,
Beni de seni de dinlesin ve karar versinler;
Doğrudan ya da dolaylı,
Parmağı var, derlerse, bu işte,
Krallığımız, tacımız, canımız,
Ve "bizim" dediğimiz ne varsa, her şey
Senin olsun karşılığında.
Ama eğer böyle çıkmazsa durum,
Biraz sabretmeni diliyoruz senden.
Merak etme, seninle birlikte çalışıp
Ruhunun aradığı cevabı bulacağız.

LAERTES
Öyle olsun.
Ölüş biçimi, örtbas edilen cenazesi...
Ki, ne bir yadigar, ne kılıç, ne arma varmış kemiklerinin üzerinde;
Ne bir geçit yapılmış, ne resmi tören...
Hepsi şimdi göklerden yeryüzüne haykırıyor,
Sor bunların hesabını, diye.

KRAL
Soracaksın.

Suç nerdeyse, yüce balta oraya insin.
Haydi, lütfen gel benimle.

(Çıkarlar.)

Altıncı Sahne

(Sarayda bir oda. Horatio ile bir adam.)

HORATIO
Kimmiş benimle konuşmak isteyenler?

ADAM
Denizciler efendim. Size mektup getirmişler.

HORATIO
Gelsinler.

(Adam çıkar.)

Olsa olsa Hamlet'tendir,
Başka kimden mektup gelebilir ki bana?

(Denizciler girer.)

DENİZCİLER
Tanrı sizi korusun efendim

HORATIO
Sizi de korusun.

DENİZCİLER
İnşallah korur efendim. Size bir mektup var... İngiltere'ye giden elçiden geliyor... yani, bana söylendiği gibi adınız Horatio ise.

HORATIO *(Mektubu okur)*
Horatio, bu mektubu okuduktan sonra denizcileri Kral'a çıkar.

Ona verilecek mektupları var. Denize açıldıktan sonra daha iki gün geçmeden tam donanımlı bir korsan gemisi peşimize düştü. Yelkenlimiz yavaş kalınca ister istemez cesaretimizi toplayıp çatışmaya girdik. Çarpışma sırasında bir ara onların gemisine geçtim. O anda açıldılar. Ben de tek başıma tutsak düştüm. Haydutlar bana iyi davrandılar. Ama ne yaptıklarını biliyorlardı. Benim de onlara karşılığında bir iyilik yapmam gerekiyor. Gönderdiğim mektupları Kral'a versinler. Sen de hemen arkandan ölüm kovalıyormuş gibi bana gel. Kulağına söyleyeceğim şeyleri duyunca dilin tutulacak. Ama o sözler bile işin ciddiyetine kıyasla hafif kalır. Bu iyi insanlar seni benim bulunduğum yere getirecek.

Rosencrantz ile Guildenstern İngiltere yolunda. Onlar hakkında da söyleyecek çok şeyim var. Hoşça kal.

Senin olduğunu bildiğin,
Hamlet

Gelin, bu mektuplar için yol göstereyim size. Haydi işinizi çabuk bitirin ve hemen size bunları veren kişiye götürün beni.

(Çıkarlar.)

Yedinci Sahne

(Sarayda bir oda. Kral ile Laertes.)

KRAL

Vicdanında temize çıkmışımdır şimdi herhalde.
Gönlünde bir dost olarak yer almalıyım artık.
Dinlemesini iyi bilen kulaklarınla duydun;
Soylu babanı öldüren kişinin
Aslında benim canıma kastettiğini biliyorsun.

LAERTES
Açıkça anlaşılıyor. Ama söyleyin,
Böylesine korkunç işlere, büyük suçlara karşı
Niye gerekeni yapmadınız?
Güvenliğiniz, büyüklüğünüz, sağduyunuz,
Ve her şey, niye hemen harekete geçirmedi sizi?

KRAL
Ha, iki özel nedenle;
Ki, oldukça zayıf gelebilir ikisi de sana,
Ama bana göre güçlü nedenler. Annesi, Kraliçe,
Nerdeyse Hamlet'in varlığıyla yaşıyor.
Bana gelince... iyiliğimden mi, talihsizliğimden mi bilemiyorum...
Canımla, ruhumla öyle bağlandım ki Kraliçe'ye,
Bir gezegen, küresinden ayrı nasıl düşünülemezse,
Ben de onsuz olamam.
Bu işi yargıya götürmeyişimin öteki nedeni,
Halkın ona karşı duyduğu büyük sevgi.
Hamlet'in kusurları görünmez olacaktı bu sevgi gölünde;
Tahtayı taşa çeviren pınarlarda[4] olduğu gibi;
Zincirleri şeref armasına dönüşecekti.[5]
Benim oklarım da bu sert rüzgârda etkisiz kalacak,
Hedefine varamadan yayına geri dönecekti.

LAERTES
Ve işte ben de böyle soylu bir baba kaybettim,
Kız kardeşim çaresizliğe düştü;
O ki, övgüler geçmişe gidebilirse,
Değerine ulaşabilecek benzeri yoktu dünyada.
Ama intikam günüm gelecek elbet.

KRAL
Bu düşüncelerle uykunu kaçırma.
Sanma ki sakalımız tehlikeyle sarsıldığında,

Eğlence sanacak kadar aptal ve miskiniz.
Yakında yeni haberler alacaksın.
Babanı severdim, kendimizi de severiz,
Bu da, umarım, sana bir fikir verir.

(Elinde mektuplarla, bir haberci girer.)

Ne var, ne oluyor?

HABERCİ

Hamlet'ten mektup Lord'um.
Bunlar siz majestelerine, bu da Kraliçe'ye.

KRAL

Hamlet'ten mi? Kim getirmiş?

HABERCİ

Gemiciler getirmiş diyorlar Lord'um.
Ben görmedim onları.
Mektupları bana Claudio verdi.
O da getirenlerden almış.

KRAL

Sen de duy bunları Laertes. Bizi yalnız bırak.

(Haberci çıkar.)

(Okur.)

Ey ulu ve güçlü kişi, krallığınıza çırılçıplak ayak basmış bulunuyorum. Yarın sizden o yüce gözlerinizi görmek için izin isteyeceğim ve huzurunuzda önce beni bağışlamanızı diledikten sonra, bu apansız ve özellikle tuhaf dönüşümün hikâyesini anlatacağım.

Hamlet

Bu da ne demek? Ötekiler de hep döndü mü?
Yoksa bir aldatmaca mı bu, yok mu böyle bir şey?

LAERTES

Yazıyı tanıyabildiniz mi?

KRAL
Hamlet'in yazısı bu. "Çırılçıplak"!
Şuraya da bir not eklemiş: "Tek başına," diyor.
Sen anladın mı?

LAERTES
Ben de kayboldum içinde Lord'um. Ama gelsin bakalım.
Sıcacık ısınıyor şu hasta yüreğim,
Yaşayıp da, suratına, "Bunu nasıl yaptın?"
Deme fırsatı bulduğum için.

KRAL
Öyleyse Laertes...
Ama öyle olabilir mi ki?
Olmazsa...
Bu işi bana bırak, olur mu?

LAERTES
Olur Lord'um.
Yeter ki onunla barış demeyin bana.

KRAL
Kendinle barışman önemli. Eğer geri döndüyse,
Bu yolculuğa da niyeti yoksa artık,
O zaman kafamda olgunlaşan planı uygulama zamanı geldi.
Bu onun kesin düşüşü olacak;
Ve ölümünde kimseden yana suç rüzgârı esmeyecek;
Annesi bile kötü niyetten kuşkulanmayacak,
Kazaydı, diyecek.

LAERTES
Emrinizdeyim Lord'um;
Özellikle, bu işi sonuçlandırmada
Araç ben olursam.

KRAL
Ben de öyle düşünmüştüm.

Sen buradan ayrıldıktan sonra
Hakkında çok şey söylendi. Hem de Hamlet'in yanında.
Daha çok, önde gelen bir özelliğinden konuşuldu.
Öteki tüm yetenek ve becerilerin
Hamlet'i bunun kadar kıskandırmadı.
Oysa bence bu en alt sırada gelir.

LAERTES
Neymiş o Lord'um?

KRAL
Her gencin şapkasındaki süs;
Ama gerekli de.
İleri yaşların olgunluğuna ve ciddiliğine,
Ağır kürklü giysiler nasıl yakışırsa,
Hafif, derbeder giyim de
Gençliğe o denli yaraşır.
İki ay önce Normandiyalı bir bey vardı burda.
Ben Fransızları gördüm, onlara karşı çarpıştım;
Ata binmede çok ustalar.
Ama bu genç at sırtında bir büyücüydü.
Eğerin üstünde gittikçe büyüyordu.
Öyle inanılmaz şeyler yaptırıyordu ki ata,
Sanki o yaman atla birleşmiş,
Yarı insan yarı hayvan olmuştu.
Düşüncenin öyle ötesindeydi ki yaptıkları,
At üstündeki cambazlık ve hünerleri hakkında
Ne söylesem az gelir.

LAERTES
Norman mı demiştiniz?

KRAL
Norman.

LAERTES
Vay canına, Lamord olmasın?

KRAL
Ta kendisi!

LAERTES
İyi tanırım onu.
Tüm ülkenin süsüdür o, mücevheridir.

KRAL
Sana hayran olduğunu itiraf etti;
Ustalığını öyle anlattı; öyle övdü ki
Kılıç kullanmadaki bilgi ve hünerini,
Sonunda dayanamadı ve haykırdı,
"Vay haline onun karşısına çıkacak kişinin," diye.
Onun ülkesindeki kılıç ustalarında,
Ne sendeki göz, ne de saldırı ve savunma becerisi varmış.
Bu sözleri Hamlet'i hasetten öyle zehirledi ki,
Senin için, "Ah gelse de bir karşılaşsak,"
Dedi durdu, yani...

LAERTES
Yani ne, Lord'um?

KRAL
Laertes babanı çok severdin değil mi?
Yoksa sen kederin yalnızca resmi misin?
Kalpsiz bir yüz müsün?

LAERTES
Niye soruyorsunuz bunu?

KRAL
Babanı sevmediğini sandığımdan değil.
Ama bilirim ki, sevgi zamanın şartlarından doğar
Ve gördüğüm örneklerden anladığım kadarıyla,
Zamanla, sevginin kıvılcımı ve ateşi solar;
Sevgiyi söndüren kendi alevinin içinde yaşayan fitildir.
Hiçbir şey hep aynı iyilikte kalmaz.

Çünkü iyilik de büyüyüp azar
Ve kendi aşırılığında ölür.
Yapmak istediğimiz şeyi
Yapmak istediğimiz anda yapmalıyız.
Çünkü bu "istemek" değişebilir;
Gönülsüzlük, gecikmeler girer işin içine,
İnsanın dili, eli girer, durumlar değişir.
"Yapmalıyız" a gelince,
İç çekişte ölçüyü kaçırmaya benzer,
Rahatlatışı rahatsızlığa dönüşebilir.(6)
Ama yaranın can alıcı noktası
– Hamlet dönüyor –
Yalnızca sözde kalmadan,
Eylemde de babanın oğlu olduğunu göstermek için
Ne yapardın?

LAERTES
Kilisede Hamlet'in gırtlağını keserdim.

KRAL
Hiçbir yer katillere sığınak olamaz;
İntikam sınır tanımamalı. Yalnız aziz Laertes,
Lütfen odandan dışarı çıkma olur mu?
Hamlet döndüğünde senin burda olduğunu öğrenecektir.
Birkaç kişi bulup seni övmelerini sağlarız.
Böylelikle Fransız'ın sana verdiği üne
Çifte cila çekilmiş olur.
Sonunda ikinizi bir araya getirir,
Üzerinize bahse gireriz.
Hamlet tedbirsiz ve tez canlı biri olduğundan,
Dolap dalavereyle işi olmadığından,
Kılıçları incelemeyecektir. Böylece kolaylıkla,
Ya da küçük bir değiş tokuşla,
Ucu düğmesiz olan kılıcı seçer,
Vuruşlarının birinde babanın öcünü alırsın.

LAERTES

Tamam, yapacağım bunu.
Kılıcımın ucuna da zehir süreceğim.
Bir çerçiden almıştım bu merhemi;
Öyle etkili ki, bıçağı şöyle bir batır içine yeter.
Bu zehiri sürdüğün bıçak kan çıkardığı anda,
Gök kubbenin altındaki tüm şifalı otlardan derlenme,
Dünyanın en nadir bulunur devası bile,
Yara bir çizik de olsa, kişiyi ölümden kurtaramaz.
Bu merhemden süreceğim kılıcımın ucuna;
Hafif bir sıyrık yeter ölümü için.

KRAL

Biraz daha düşünelim bu işi.
Bakalım zaman karşımıza ne fırsat çıkaracak.
Hata yaparsak amacımız açığa çıkar.
Bu durumda, işe hiç girişmemek daha iyi.
Onun için bu planın bir yedeği olmalı;
Birincisi deneme sırasında suya düşerse,
İkincisi sağlam kalır. Hımm... dur bakalım.
İkinizin de kılıçta ustalığınıza bahse gireriz...
Buldum!
Döğüş sırasında size iyice sıcak basıp
Boğazınız kuruyunca...
Ki bu amaçla hamlelerini şiddetlendirmelisin –
Hamlet içecek bir şey isteyecek,
Ben de ona bir kupa hazırlamış olacağım.
İçkiyi yudumladığı anda, eğer şans eseri
Senin zehirli vuruşundan kurtulmuşsa,
Amacımız gerçekleşmiş olacak. Hey, bu sesler de ne!

(Kraliçe girer.)

Ne oldu, sevgili Kraliçe?

KRALİÇE
Acılar öyle peş peşe geliyor ki,
Biri ötekinin ayağına basıyor.
Kardeşin boğuldu Laertes.

LAERTES
Boğuldu mu? Oh, nerde?

KRALİÇE
Dere kıyısına yaslanmış bir söğüt var hani,
Suyun cam gibi yüzünde gümüş yaprakları görünür.
Düğün çiçeği, ısırgan, papatya ve uzun mor çiçeklerden...
Hani şu cahil çobanların kaba bir ad verdiği,
Soğuk kızlarımızınsa, ölü parmağı dediği çiçeklerden...
Çeşit çeşit çelenkler yapmış kızcağız kendine orda,
Sarkan dallara çelenklerini asmaya çabalarken,
Hain bir dal kırılıvermiş.
O da çiçekten andaçlarıyla birlikte
Ağlayan dereye kapılmış.
Yanlara açılan etekleri
Bir süre deniz kızı gibi su yüzünde taşımış onu.
Eski ezgilerden parçalar okuyormuş hep;
Başına gelenden habersiz gibiymiş.
Suda hiç yabancılık çekmiyormuş,
Doğal ortamında gibiymiş sanki.
Ama uzun sürememiş bu durum;
Suyu içtikçe ağırlaşan giysileri
Zavallı kızcağızı tatlı nağmelerinden koparıp
Ölümün balçığına çekmiş.

LAERTES
Ah, demek boğuldu!

KRALİÇE
Boğuldu, boğuldu!

LAERTES

Senin için gözyaşı dökmeyeceğim Ophelia;
Yeterinden çok su aştı üzerinden çünkü.
Ama yine de biz böyleyiz işte.
Utanç ne derse desin, doğa bildiği yoldan şaşmaz;
Bunlar dindiğinde, kadın yanım da yok olacak.[7]
Hoşça kalın Lord'um. Ateşten sözler var içimde.
Şu budalalık söndürmese onları,
Görürdünüz nasıl parlarlardı.

(Çıkar.)

KRAL

Hadi biz de peşinden gidelim Gertrude.
Ne kadar zor oldu benim için öfkesini bastırmak!
Ama korkarım bu olay yine alevlendirecektir onu.
İyisi mi, yalnız bırakmayalım.

(Çıkarlar.)

BEŞİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Bir kilise avlusu. İki soytarı.)

1. SOYTARI

Kasten kendi selametini aradığı halde, Hıristiyan töreniyle mi gömülecek?[1]

2. SOYTARI

Evet dedik ya! Onun için, kaz şu mezarı hemen. Ölüm nedeni araştırıldı ve Hıristiyan usulü gömülmesi kararlaştırıldı.

1. SOYTARI

Olamaz! – Tabii kendini savunma amacıyla boğmadıysa kendini!

2. SOYTARI

Tamam işte, karar da buydu.

1. SOYTARI

Evet evet, "nefsi müdahale" olmalı. Başka türlü olamaz. Çünkü işin esası şu:

Eğer ben bile bile kendimi suda boğarsam, bu bir davranıştır ve davranış üç dala ayrılır: davranmak, yapmak ve uygulamak. Öyleyse neymiş? Kendini bile bile boğmuş.

2. SOYTARI

Ama bir dakika, mezarcı efendi.

1. SOYTARI

Bak şimdi. Şurası su... güzel. Adam da şurda duruyor... güzel. Eğer bu adam şu suya gidip kendini boğarsa, ister istemez gidiyor demektir, tamam mı? Ama eğer su adama gelir ve onu boğarsa, kendini boğmuş olmaz. Yani, kendi ölümünden suçlu olmayan, kendi ömrünü kısaltmaz.

2. SOYTARI

Yasa bu mu şimdi?

1. SOYTARI

Evet, tabii; sorgu yargıcının tahrikat[2] yasası.

2. SOYTARI

İşin aslı ne biliyor musun? Eğer bu kadın soylu olmasaydı, Hıristiyan töreniyle filan gömülmezdi.

1. SOYTARI

İyi bildin. Haksızlığa bak: Soylu, varlıklı olmak varmış bu dünyada! O zaman git istediğin gibi kendini boğ, istediğin yere as kendini. Ötekiler Hıristiyan değil mi yani! Gel bakalım küreğim. Eski beylerden kim kaldı şurda: Bahçıvanlar, hendekçiler, mezarcılar; Adem'in mesleğini bunlar sürdürüyor.

2. SOYTARI

O da soylu muydu?

1. SOYTARI

Soylu da laf mı; hem de elli soyluydu.

2. SOYTARI

Hadi canım sen de!

1. SOYTARI

Ne o, sen dinsizsin galiba. Kutsal kitabı okumadın mı? Ne diyor kitap: Adem kazdı, diyor. Elleri olmadan nasıl kazacaktı? O halde elli soyluydu. Sana bir sorum daha var. Bilemezsen karışmam.

2. SOYTARI
Haydi sor bakalım, sor!

1. SOYTARI
Taşçıdan da, gemi ustasından da, marangozdan da daha sağlam iş yapan kimdir?

2. SOYTARI
Darağacı ustası. Bin kiracı çıksa üstüne yıkılmaz.

1. SOYTARI
Aşkolsun! Çok sivri zekâlısın, beğendim. Doğrusu darağacı uyuyor. Ama kimlere uyuyor? Kötülere uyuyor. Şimdi sen, darağacı kiliseden daha sağlamdır derken kötü değil de nesin? O halde, demek ki, tam sana uyuyor. Haydi bakalım, bir daha dene.

2. SOYTARI
Taşçıdan, gemi ustasından, marangozdan daha sağlam iş yapan kim, öyle mi?

1. SOYTARI
Evet, bunu bil, boyunduruğu at.

2. SOYTARI
Tamam tamam, buldum.

1. SOYTARI
Neymiş?

2. SOYTARI
Hay Allah, bulamadım!

1. SOYTARI
Beynini daha fazla kurcalama. Eşek uyuşuk oldu mu, ne kadar vursan kımıldamaz yerinden. Bu soruyu bir daha soran olursa, "mezarcı" dersin. Onun yaptığı ev kıyamete kadar dayanır. Haydi, git bana bir çanak içki getir.

(2. Soytarı çıkar.)

(Şarkı söyler)

Ben de sevdim gençliğimde, sevdim ben de,
Ne tatlı gelmişti bana, ne tatlı hem de;
Zaman benim sandım hep, hiç düşünmedim.
Ne güzeldi o günler, pek tatlıydı hem de;
Başka şeyde gözüm yok aşkım bana yeter dedim.

(Hamlet ile Horatio girer.)

HAMLET

Adama bak, hiç saygısı yok. Hem mezar kazıyor, hem şarkı söylüyor.

HORATIO

Alışmış artık. Aynı işi yapa yapa etkilenmez olmuş.

HAMLET

Gerçekten öyle. Az kullanılan el daha duyarlı oluyor.

1. SOYTARI *(Şarkı söyler)*

Ama yıllar sinsi adımlarla sokuldu,
Sımsıkı aldı beni pençesine.
Daha gençliğimi anlamadan,
Fırlatıp attı beni toprağın içine.

(Bir kafatası savurur)

HAMLET

Şu kafatasının dili vardı bir zamanlar, şarkı söylerdi. Adama bak nasıl fırlatıyor onu yere; ilk cinayeti işleyen Kabil'in çene kemiği sanki. Bu bir politikacı kellesi olabilir, hani Tanrı'yı bile atlatan türden. Şimdi bir eşeğin eline düşmüş.

HORATIO

Olabilir Lord'um.

HAMLET

Ya da bir saraylı: "İyi sabahlar, sayın Lord'um! Nasılsınız sayın Lord'um?" derdi herhalde. Evet, böyle derdi, Lord Falanca'nın atını istemeden önce onu pohpohlarken, değil mi?

HORATIO
Doğru Lord'um.

HAMLET
Şu işe bak ki, şimdi Bayan Toprakkurdu'na kaldı: Alt çenesi düşmüş, kalan kısmı da, mezarcının küreğini yedikçe, bir o yana dönüyor, bir bu yana. Talihin dönmesi diye buna derler işte: Gözlerimiz yetseydi bunu anlamaya keşke. Sen bu kemikleri bu kadar besle, bu hale getir, adam onlarla ceviz oynar gibi oynasın. Düşündükçe kendi kemiklerim sızlıyor.

1. SOYTARI *(Şarkı söyler)*
Bir kazma bir kürek, bir kürek
Ve bir de sarmalık kefen;
Şu toprakta kazdık mı bir de hendek,
Böyle konuğa yaraşır derim ben.

(Başka bir kafatası savurur)

HAMLET
İşte bir tane daha. Bu niye bir avukat kafası olmasın? Nerde şimdi o ufacık ayrıntılar, ince eleyip sık dokumalar, davalar, icralar, dolaplar? Şu kaçık sersemin, pis küreğiyle kellesine pat küt vurmasına niye ses çıkarmıyor, niye şiddet kullanmaktan dava etmiyor onu? Hımm! Şu adam belki de zamanında büyük bir arsa alım satımcısıydı; senetleriyle, ipotekleriyle, tapularıyla, bilirkişileriyle bir arsa tüccarı. Güzelim kellesi güzelim pislikle dolmuş. Bu mu şimdi senetlerin senedi; tapuların tapusu bu mu? Neye bilirkişilik edecek şimdi bilirkişileri? Eni boyu bir çift faturadan küçük şu arsaya mı? Alıp sattığı arsaların belgelerini toplasan şu sandığa sığmazdı, oysa sahibine daha fazla yer düşmüyor işte, ha?

HORATIO
Bir karış bile fazlası düşmüyor Lord'um.

HAMLET
Parşömen koyun derisinden yapılmıyor mu?

HORATIO
Evet Lord'um, bir de sığır derisinden.

HAMLET
Eh, bunlara güvenen de koyun ya da sığır olmalı herhalde. Şu adamla konuşalım bakalım... Kimin mezarı bu ahbap?

1. SOYTARI
Benim, efendim

(Şarkı söyler.)

Şu topraktan kazdın mı bir de hendek,
Böyle konuğa yaraşır derim ben.

HAMLET
Doğru, içinde yalan atıp durduğuna göre, senin mezarın olmalı.

1. SOYTARI
Siz dışardan laf atıp durduğunuza göre, sizin değil herhalde. Bana gelince, ben yalan atsam da mezar benim.

HAMLET
Olamaz; çünkü ölüler için o, canlılar için değil. O halde, yalan atıyorsun ve mezar senin olamaz.

1. SOYTARI
Pekâlâ olur; çünkü attığım yalanı siz yakalayınca, artık size geçiyor, bana atacak yalan kalmıyor.

HAMLET
Nasıl bir adam için kazıyorsun bunu?

1. SOYTARI
Hiçbir adam için kazmıyorum efendim.

HAMLET
Hangi kadın için öyleyse?

1. SOYTARI
Hiçbir kadın için de değil.

HAMLET

Kim gömülecek oraya?

1. SOYTARI

Bir zamanlar kadın olan biri efendim. Ama ruhu şad olsun, şimdi ölü efendim.

HAMLET

Bayağı bilmiş bu şapşal. Çok dikkatli konuşalım, yoksa laf ebeliğinde bizi bastıracak. Tanrı hakkı için Horatio, üç yıldır dikkat ediyorum da, öyle bilgiçleşti ki insanlar, köylünün ayağı saraylının topuğuna ulaştı, nasırını acıtmaya başladı. Ne zamandır mezarcılık yapıyorsun?

1. SOYTARI

Yılın başka günü kalmamış gibi, ölen Kral Hamlet'in Fortinbras'ı yendiği gün başlamıştım bu işe.

HAMLET

Ne kadar oluyor yani?

1. SOYTARI

Sen çıkaramadın mı? Her budala bilebilir bunu. Tam genç Hamlet'in doğduğu gündü... Hani delirip İngiltere'ye gönderilen.

HAMLET

Ha, yahu, niye gönderilmişti İngiltere'ye?

1. SOYTARI

Niye olacak, deliydi de ondan. Aklı başına gelecekmiş orda. Gelmese de, orada önemi yok

HAMLET

O niye?

1. SOYTARI

Anlamazlar da ondan. Orda herkes onun kadar kaçıkmış.

HAMLET
Nasıl delirmiş?

1. SOYTARI
Çok tuhaf olmuş dediklerine göre.

HAMLET
Nasıl tuhaf?

1. SOYTARI
Aklını kaybetmiş yani.

HAMLET
Nasıl, nerde kaybetmiş?

1. SOYTARI
Nerde mi? Burda, Danimarka'da. Otuz yıldır mezarcılık yaptığım bu memlekette.

HAMLET
İnsan çürümeden kaç yıl kalır toprakta?

1. SOYTARI
Eh, eğer ölmeden önce çürümemişse... ki buraya gelen frengili cesetlerden bazıları daha yatırmadan dökülüyor... şekiz dokuz yıl dayanır. Derici olursa dokuz yıl dayanır.

HAMLET
O niye daha çok dayanıyor?

1. SOYTARI
Niye mi? Postu kalınlaşmıştır da ondan; işinden dolayı yani, kolay su geçirmez. Ceset denen bu kahpe dölünün başının en büyük belası sudur; hemen çürütür. İşte bakın, şu kafatası yirmi üç yıl kalmış toprak altında.

HAMLET
Kimin kafasıymış?

1. SOYTARI
Kaçık kahpe herifin birinin. Bilin bakalım kimindi?

HAMLET
Ne bileyim ben?

1. SOYTARI
Allah'ın belası pis manyak! Bir defasında tepemden aşağı bir tas Ren şarabı boşaltmıştı. Şu gördüğünüz kafatası efendim, Yorick'in kafasıydı efendim. Kral'ın soytarısı.

HAMLET
Bu mu?

1. SOYTARI
Ta kendisi.

HAMLET
Ver bakayım. Vah zavallı Yorick! Onu tanırdım Horatio. Şakaları sonsuz, hayal gücü eşsizdi. Belki bin kez beni sırtında taşımıştır. Bir de şuna bak. Nasıl tiksindiriyor insanı. Midem kalkıyor baktıkça. Şuradaki dudakları kim bilir kaç kere öpmüştüm. Hani nerde o alayların! İnsanları kahkahadan kıran şaklabanlıkların, şarkıların, pırıl pırıl neşen nerde? Şimdi burda olsan önce sen alaya alırdın şu sırıtan kafayı. Nasıl da sarkmış çenesi! Haydi git hanımefendinin odasına da söyle, kaç kat boya sürerse sürsün yüzüne, sonunda olup olacağı bu. Güldür onu. Baksana Horatio.

HORATIO
Buyrun Lord'um.

HAMLET
Sence, İskender de buna mı benziyordur toprak altında?

HORATIO
Aynı öyledir.

HAMLET
Ve bunun gibi kokuyordur ha! Pöf!

HORATIO
Aynı öyle kokuyordur Lord'um.

HAMLET

Sonunda ne adi şeylere dönüyoruz Horatio!
İnsan hayali, İskender'den kalan soylu tozu bir fıçı tıkacına kadar götüremez mi?

HORATIO

Götürür de biraz zorlama olur.

HAMLET

Yok canım, hiç de olmaz. Zorlamadan akılcı yoldan gidip doğal sonucunu görürüz. Şöyle: İskender öldü, İskender gömüldü, İskender toza dönüştü; toz topraktır; topraktan alçı olur; öyleyse İskender'den yapılan bu alçı bira fıçısının deliğini niye tıkamasın?
İmparator Sezar ölüp de alçıya dönünce,
Tıkaç olur belki bir deliğe, rüzgârı kessin diye;
Dünyaya diz çöktüren şu toprağa bakın,
Duvara sıvanmış harç şimdi poyraza karşı kışın.
Hey, ne oluyor?

(Kral ile Kraliçe, Laertes, Lord'lar ve bir Rahip girer. Yardımcılar Opheliа'nın cesedini getirir.)

Kral, Kraliçe ve saraylılar geliyor.
Kimin ardında yürüyorlar? Bu tören yarım.
Demek öndeki kimin bedeniyse,
Çaresizliğe düşüp kendi canına kıymış.[3]
Yüksek mevkide biri.
Haydi şuraya gizlenip ve kulak verelim.

(Horatio'yla birlikte çekilirler.)

LAERTES

Başka ne tören olacak?

HAMLET

Bu Laertes çok soylu bir genç; dinle.

LAERTES
Başka ne tören olacak?

RAHİP
Cenaze töreni yetkimiz ölçüsünde geniş tutuldu.
Ölümü şüpheliydi
Ve eğer yüksek yerden gelen bir emir
Kuralların üstünde olmasaydı,
Kıyamet borusuna kadar kutsanmadan toprakta yatacaktı.
Hayır dua okunmadığı gibi,
Çanak kırıkları, taş, çakıl atılacaktı üstüne.
Oysa bakire çelenklerine izin verildi;
Mezarına çiçek atılabilecek, son yuvasına giderken;
Tören ve çan sesleriyle gömülecek.

LAERTES
Başka bir şey yapılamaz mı?

RAHİP
Yapılamaz.
Ruhuna dua okur ve töreni tamamlarsak,
Bu dünyadan huzur içinde ayrılmış ölülerin
Ruhlarına saygısızlık etmiş oluruz.

LAERTES
Yatırın onu toprağa;
O güzel ve kirlenmemiş bedeninden
Menekşeler fışkırsın. Bana bak huysuz rahip,
Sen orada uluyarak yatarken
Kız kardeşim bir iyilik meleği olacak.

HAMLET
Ne? Sevgili Ophelia mı?

KRALİÇE
Çiçek gibi kıza bu çiçekler. Elveda.

(Çiçekleri serper)

Hamlet'ime eş olursun ummuştum.
Bu çiçekleri de, tatlı kızım, mezarına değil,
Gelin yatağına serpmek isterdim.

LAERTES
Ah, şu çektiğim acının üç katı,
On katı, yirmi katı, yağsın lanetli kafasına,
Alçakça tavrıyla seni o soylu aklından eden adamın.
Durun atmayın toprağı,
Bir daha kollarıma alayım onu.

(Mezarın içine atlar)

Ölü, canlı demeyin yığın toprağı üstümüze şimdi.
Tâ ki, bu düzlükte öyle bir dağ yükselsin ki,
Kocamış Pelion'a[4], başı göğe değen mavi Olimpos'a bile
Yukardan baksın.

HAMLET *(Ortaya çıkar)*
Kim bu, acısı böyle göklere çıkan,
Yakınması gezgin yıldızları büyüleyen,
Şaşkına çevirip oldukları yerde durduran kişi kim?
Ben, Danimarkalı Hamlet.

LAERTES
Ruhunu şeytan alsın!

HAMLET
İyi bir dua değil bu.
Parmaklarını boğazımdan çek lütfen.
Ben öyle kolay sinirlenen, terslenen biri değilim,
Ama tepem attığında fena yaparım.
Onun için aklın varsa kork benden. Çek elini.

KRAL
Ayırın onları.

KRALİÇE
Hamlet, Hamlet!

HEPSİ
Baylar!

HORATIO
Sakin olun sayın Lord'um.

HAMLET
Bu konuda onunla dövüşmeye hazırım.
Göz kapaklarım oynamaz hale gelinceye dek.(5)

KRALİÇE
Ah evladım, hangi konuda?

HAMLET
Ophelia'yı sevmiştim. Kırk bin kardeş gelse,
Kırk bin sevgi birleşse,
Benimkine erişemez. Ne yaparsın onun için?

KRAL
Delirmiş o, Laertes.

KRALİÇE
Tanrı aşkına, ona çatma.

HAMLET
Lanet olsun! Ne yapacaksan yap da görelim!
Ağlayacak mısın? Dövüşecek misin?
Oruç mu tutacaksın? Kendini mi parçalayacaksın?
Sirke mi içeceksin? Timsah mı yiyeceksin?
Bunları ben de yaparım. Sızlanmaya mı geldin buraya?
Mezara atlama yarışması yapmaya mı?
Canlı canlı gömülmeye hazırsan onunla;
Ben de hazırım.
Sen dağlar gibi toprak atsınlar, diyorsan,
Milyonlarca ton atsınlar üstümüze diyorum ben;
Ta ki yığılan toprağın tepesi
Güneşin yanan yörüngesinde kavrulsun

Ve Ossa[6] onun yanında et beni gibi kalsın!
İş, ağzını açıp zevzeklik etmekse,
Merak etme senden geri kalmam.

KRALİÇE

Deliliğin ta kendisi bu.
Bu nöbet bir süre gider. Çok geçmeden de,
Altın renkli yavruları çıktığında
Durulup sakinleşen kumru gibi,
Sesi soluğu kesilir, düşünmeye başlar.

HAMLET

Buraya bakın bayım,
Niye bana böyle davranıyorsunuz?
Sizi hep sevmişimdir. Ama önemi yok.
Herkül ne yaparsa yapsın,
Kedi miyavlar, köpeğin de günü gelir.

KRAL

Horatio, rica ederim yanından ayrılma onun.

(Hamlet ile Horatio çıkar.)
(Laertes'e.)

Dün geceki konuşmamızı düşün ve sabret.
Hemen başlıyoruz.
Sevgili Gertrude, oğluna göz kulak ol.
Bu mezara ölümsüz bir anıt dikilecek.
Çok yakında huzura kavuşacağız artık;
O ana kadar sabırla işimize bakalım.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Sarayda bir oda. Hamlet ile Horatio girer.)

HAMLET
Evet, bu iş bu kadar. Şimdi ötekine geçelim.
Her şeyi hatırlıyorsun değil mi?

HORATIO
Hem de nasıl Lord'um!

HAMLET
İçimde bir çatışma vardı.
Bir türlü uyuyamıyordum.
Prangalı isyancılardan daha rahatsızdım yattığım yerde.
Birden düşüncesizce bir iş yaptım;
İyi ki de yapmışım... zaman zaman,
İncelikli planlarımız suya düştüğünde,
Düşünmeden davranmak işe yarıyor.
Bu da gösteriyor ki,
Ne kadar gelişigüzel belirlesek de amaçlarımızı,
Onlara biçim veren bir ilahi güç var...

HORATIO
Evet, bu kesin.

HAMLET
Odamdan çıktım
Ve sabahlığıma sarınıp, karanlıkta,
El yordamıyla onları aramaya koyuldum;
Yanlarında taşıdıkları paketi çaldım
Ve sonunda yine odama döndüm.
Korkularım davranış kurallarını unutturduğundan,
Doğru yanlış düşünmeden,
O büyük görevin mührünü açtım

Ve ne buldum Horatio biliyor musun
– Ah alçak Kral! – kesin bir emir;
Çeşitli gerekçelerle allanıp pullanmış,
Danimarka'nın ve İngiltere'nin de
Selameti için filan,
Heyhey! Ne cinler, ne periler varmış bende meğer!
Evet, emir okunduğu anda, derhal,
Baltanın bilenmesi bile beklenmeden
Kellem uçurulacak!

HORATIO
Ne diyorsunuz!

HAMLET
İşte görev belgesi. Vaktin olunca okursun.
Sonra ne yaptım anlatayım mı?

HORATIO
Anlatın ne olur!

HAMLET
Hainlerden bir ağla örülüydü çevrem
Ve ben daha aklımı başıma toplayamadan,
Oyuna başlamışlardı bile.
Oturup yeni bir görev belgesi hazırladım;
Dikkatle yazdım.
Bir zamanlar, böyle, devlet memuru gibi,
Tumturaklı yazmayı küçüklük sayardım;
Öğrendiğimi de unutmak için epey çabalamıştım,
Ama bak, vefalı asker gibi, şimdi yararlı oldu.
Ne yazdığımı bilmek ister miydin?

HORATIO
Tabii Lord'um.

HAMLET
Kral'ın, İngiltere Kralı'ndan önemli ricası:

Bize haraç ödeyen, sadık bir ülke olarak
Aramızdaki sevgi, palmiye misali serpilsin diye,
Barış, buğday başağından çelengini hep taşısın
Ve dostluklar arasında virgül yerine geçsin diye
Ve benzeri pek çok ağırlıklı nedenle,
Yukarda belirtilen hususları dikkate alarak,
Herhangi bir gecikmeye yer vermeksizin,
Bu belgeyi taşıyanların derhal canını alması,
Tövbe ve nedamet fırsatı vermemesi rica olunur.

HORATIO
Nasıl bir mühür vardı bunun üstünde?

HAMLET
Burda bile Tanrı yönetiyor her şeyi.
Kesemde babamın mührü vardı;
Danimarka mührünün aynı.
Belgeyi tıpkı öteki gibi katladım,
İmzasını attım, mühürledim, yerine koydum.
Kimse anlayamadı bu takası;
Ertesi günü de bizim deniz çatışması oldu.
Sonrasını biliyorsun.

HORATIO
Demek, Rosencrantz'la Guildenstern ölüme gitti.

HAMLET
Ne olmuş? Gönüllü girmişlerdi bu işe;
Vicdanımda en ufak bir yer yok onlara.
Kendi işgüzarlıkları hazırladı sonlarını.
Yaman hasımlar karşılaştığında,
Tokuşan kılıçların ucunda öfke birikmişken,
Araya girmek sıradan varlıklar için tehlikelidir.

HORATIO
Bu nasıl Kral böyle!

HAMLET

Bu iş bana düşmez mi şimdi...
Kralı'mı öldürdü bu adam, annemi baştan çıkardı,
Umutlarımla hedefim arasına atlayıverdi.
Canıma bile oltasını attı, böyle dolap düzenle üstelik...
Onunla ödeşmek için şu kolumu kullanırsam şimdi,
Niye rahatsız olsun vicdanım?
Ayrıca, içimizdeki bu azmış yaranın
Daha da zararlı olmasına izin vermek,
Lanetlenmek değil de nedir?

HORATIO

İngiltere'de olan biteni
Çok geçmeden haber alacak.

HAMLET

Çok sürmeyecek, ama aradaki zaman benim.
İnsan ömrü nedir ki, "bir" demeye bile yetmez.
Ama sevgili Horatio, çok üzgünüm;
Kendimden geçtim Laertes'in karşısında.
Kendi derdime baktığımda
Onunkini de görebiliyorum çünkü.
Gönlünü almaya çalışacağım.
Ama öyle taşkındı ki kederi,
Ben de kendimi tutamadım karşısında.

HORATIO

Bir dakika, biri geliyor.

(Osrick girer.)

OSRICK

Sayın Lord'um, Danimarka'ya hoş geldiniz.

HAMLET

Teşekkürlerimi kabul buyurun sayın bayım.

(Usulca Horatio'ya.)

Kim bu su sineği, tanıyor musun?

HORATIO *(Usulca Hamlet'e)*

Hayır Lord'um.

HAMLET *(Usulca Horatio'ya)*

Bilmediğin iyi. Ruhun temiz kalıyor böylece. Onu tanımak günahtır. Çok geniş, verimli toprakları var. Hayvan bile olsan, eğer hayvanların efendisiysen, Kral'ın şöleninde sana yer bulunur. Kendisi leş kargası, ama pislikten yana varlıklı.

OSRICK

Sayın Lord'um, eğer siz efendimizin vakti varsa, majestelerinden bir şey iletmek isterdim size.

HAMLET

Pür dikkat kesildim, sizi dinliyorum bayım. Şapkanı yerinde kullan. Başında taşımak için o.[7]

OSRICK

Sağ olun Lord'um. Hava çok sıcak da.

HAMLET

Yok, inan bana, çok soğuk. Rüzgâr kuzeyli.

OSRICK

Evet Lord'um, oldukça soğuk gerçekten.

HAMLET

Ama yine de bence çok boğucu.

OSRICK

Aşırı sıcak Lord'um. Çok boğucu yani. Öyle boğucu ki anlatamam. Şey, Lord'um, majesteleri size şunu ifade etmemi istediler: Başınızın üzerine büyük bir bahse girmişler...

HAMLET

Lütfen unutmayın.

(Osrick'e şapkasını giymesi için işaret eder.)

OSRICK

Rica ederim sayın Lord'um. Lütfen, ben böyle rahatım. Efen-

dim, Laertes saraya yeni geldi. İnanın tam bir beyefendi, kendine özgü eşsiz, her şeyiyle mükemmel, çok cana yakın ve öyle yakışıklı ki, bu kadar olur yani, müthiş gösterişli. Beyefendiliğin el kitabı ve haritası. Beyefendide ne ararsanız onda var efendim.[8]

HAMLET

Bayım, onun tanımı sizde bir kayıba uğramıyor. Oysa, belli ki, onu bölüp dökümünü çıkartmak belleğin aritmetiğinin başını döndürdü. Anlaşılan tüm yelkenleri açmış ama yalpalamıyor bile. Bununla birlikte, övgünün gerçeğini konuşmak gerekirse, maddi değeri büyük biri olduğu açık ve böylesi değerli ve az bulunur niteliklerin karışımını barındırdığına göre, doğrusu ona benzese benzese aynası benzer ve onun izinden gidebilecek biri varsa o da herhalde gölgesinden başkası olamaz.

OSRICK

Lord'um, çok yanılgısız konuştunuz hakkında.

HAMLET

Bütün bunların derin anlam ve ilgisi nedir bayım? Niye bu beyefendiyi şu kaba soluğumuzla sarmalıyoruz acaba?

OSRICK

Efendim?

HORATIO

Başka bir dille anlamak mümkün değil mi dersiniz? Haydi haydi deneyin başarırsınız.

HAMLET

Bu beyefendiyi namlandırmanın anlamı nedir?

OSRICK

Laertes'i mi?

HORATIO *(Hamlet'e)*

Kesesi boşaldı bile. Altın sözlerinin hepsini harcadı.

HAMLET
Evet onu.

OSRICK
Biliyorum ki konunun cahili değilsiniz...

HAMLET
Keşke bilseydiniz. Yine de, bilmiş olmanız pek de işime gelmemiş olurdu. Devam edin.

OSRICK
Konunun cahili olmadığınız gibi, Laertes eşsiz...

HAMLET
Bunu ifşa edemem. Onunla kıyaslamak gibi olur kendimi. Ama ben derim ki, birini iyi tanımak, kendini tanımaktır.

OSRICK
Silah kullanmada demek istemiştim efendim. Ama, şöhretine bakılırsa meziyetinde rakipsizmiş.

HAMLET
Silahı ne?

OSRICK
Kılıç ve hançer.

HAMLET
Silahlarından ikisi. Pekâlâ!

OSRICK
Efendim Kral onunla altı Berberi atına bahse girdi. O da karşılığında, bildiğim kadarıyla, altı Fransız kılıcı ve hançeriyle bunların takım taklavatını rehin koydu; yani, kemer, bağ, askı filan. Taşıtlardan üçü müthiş zevk timsali; kabzalara çok uyumlu, çok zarif taşıtlar, çok özgür işlemeli.[9]

HAMLET
Bu "taşıt" dediğin ne?

HORATIO *(Hamlet'e)*

Bu iş bitmeden önce bir dip notuyla aydınlanmak isteyeceğinizi biliyordum.

OSRICK

Taşıtlar, askılar efendim.

HAMLET

Duyan da yanımızda top taşıyoruz sanır. Sen en iyisi askıdan şaşma. Şimdi devam: Altı Berberi atına karşı, altı Fransız kılıcı, bunların takımları ve üç özgür işlemeli taşıt. Danimarka'ya karşı Fransız bahsi bu. Bunlar niye, senin deyiminle rehin konmuştu?

OSRICK

Kral, efendim, bahse girdi ki efendim, sizinle onun arasında on iki oyunda sizi üç sayıdan fazla geçemeyecek. On ikide dokuza bahse girdi, ve eğer cevap vermek lütfunda bulunursanız, hemen karar verilecek.

HAMLET

Bulunmazsam ne olacak?

OSRICK

Demek istiyorum ki Lord'um, onunla karşılaşacak mısınız?

HAMLET

Bakın bayım, ben burada salonda geziniyorum. Majestelerinin izniyle, benim soluklanma saatim şimdi. Kılıçlar gelsin, beyefendi istekliyse, Kral da hâlâ kararlıysa, onun için kazanmaya çalışırım, elimden geldiğince. Olmazsa, biraz yüz karası, birkaç da sayı kazanırım olur biter.

OSRICK

Böylece geri iletebilir miyim sizi?

HAMLET

Aşağı yukarı bunları söyleyin de gönlünüz hangi tantanayla dilerse öyle iletin.

OSRICK

Hizmetimi sayın Lord'uma sunmakla şeref duyarım.

HAMLET

Sağ olun, sağ olun.

(Osrick çıkar.)

Kendi sunduğuna iyi ediyor. Yoksa, bu işi onun yerine yapacak başka birini bulamazdı.

HORATIO

Şu yavru kuşa bakın, kabuğu kafasında, nasıl koşturuyor!

HAMLET

Daha memeyi emmeden yaranmayı öğrendi, derler ya. İşte bu ve bunun gibi birçokları bu soysuz çağın yetiştirmeleri hep. İşte böyle, zamanın havasından çalmayı bellerler ve hep benzerleriyle dolaşa dolaşa, bu tür tumturaklı sözler köpük gibi birikir ağızlarında. Aynı havadan tutturur giderler, sanki çok oturaklı sözler söylüyorlarmış gibi. Ama denemek için bir üflemeyegör, patlayıverir balonlar.

(Bir Lord girer.)

LORD

Lord'um, majesteleri size genç Osrick'i göndermişlerdi. Osrick sizin salonda bekleyeceğinizi söylemiş. Majesteleri soruyor, Laertes'le şimdi mi karşılaşırsınız yoksa biraz daha beklemek ister miydiniz?

HAMLET

Ben söyleyeceğimi söyledim. Vakit Kral için uygunsa, hazırım; ister şimdi, ister başka zaman, yeter ki, şu anda olduğu gibi, sağlığım yerinde olsun.

LORD

Kral, Kraliçe ve beraberindekiler geliyor.

HAMLET

Şeref verirler.

LORD

Kraliçe, karşılaşmadan önce Laertes'e dostça davranmanızı istiyor.

(Lord çıkar.)

HAMLET

Evet, güzel söylüyor.

HORATIO

Kaybedeceksiniz bu bahsi Lord'um.

HAMLET

Sanmam, Laertes Fransa'ya gittiğinden bu yana sürekli çalışıyorum. Bana tanınan avantajla kazanırım. Ama şurada kalbimde öyle bir sıkıntı var ki bilemezsin. Neyse, önemi yok.

HORATIO

Ama sayın Lord'um...

HAMLET

Hiç canım ufak bir şey, öyle bir sıkıntı işte, kadınların önemseyeceği türden.

HORATIO

İçinizdeki ses, yapma diyorsa bu işi, dinleyin onu. İyi olmadığınızı söyler, buraya gelmelerine engel olurum.

HAMLET

Yok öyle bir şey. Uğursuzluk tanımayız biz. Bir serçenin düşüşünde bile hayır vardır. Eğer şimdi olacaksa yarın olmayacak demektir. Yarına kalmayacaksa, şimdi olacak demektir. Şimdi olmamışsa, bir gün olacaktır. Sen yeter ki hazır ol. Kendi gittikten sonra ne olduğunu kimse bilmediğine göre, önce gitmiş, sonra gitmiş, ne önemi var. Olacak olsun!

(Borazan ve davullar. Hazırlanmış bir masa; üzerinde şarap testileri. Kılıç, hançer ve eldiven taşıyan görevliler ve yardımcılar; Kral, Kraliçe, Osrick, Laertes ve saraylılar girerler.)

KRAL

Gel Hamlet, haydi gel ve şu eli sık.

(Laertes ile Hamlet'e el sıkıştırır.)

HAMLET

Beni bağışlayın bayım. Size haksızlık ettim.
Ama siz bir beyefendi olarak, bağışlayın.
Buradakiler bilir, siz de duymuşsunuzdur,
Çok rahatsızdım, aklım başımda değildi.
Her ne yaptımsa;
Doğal duygularınıza ve şerefinize dokunmuş,
Sizi üzmüş olabilecek her şeyin
Delilik olduğunu önünüzde açıklıyorum.
Laertes'e haksızlık eden Hamlet miydi? Asla!
Meğerki, Hamlet, kendisinden çekilip alınmış olsun;
Kendinde değilken haksızlık etmiş olsun Laertes'e!
Hamlet olamaz bunu yapan. İnkâr ediyor bunu Hamlet.
Kim yapmış öyleyse? Deliliği? Buna göre.
Hamlet de haksızlık gören tarafta;
Deliliği zavallı Hamlet'in düşmanı.
Bayım, şu topluluğun önünde,
Bilerek bir kötülük yapmadığımı söylüyor,
Ve hoşgörünüze sığınarak,
Düşüncenizde beni temize çıkarmanızı diliyorum.
Evin üzerinden bir ok attım.
Ve kendi kardeşimi yaraladım.

LAERTES

Doğal duygularım açısından,
Ki, beni intikama iten de bunlar olmuştu,
Özürünüzü yeterli buluyorum.
Ama şerefim söz konusu olduğunda bir şey söyleyemem

Ve şu anda bir uzlaşmaya gitmek istemem.
Meğerki şerefi ve saygınlığıyla tanınmış büyüklerimiz,
Bana emsal göstererek
Adımın lekesiz kalacağını temin etsinler.
Ama o vakte kadar,
Bana sunduğunuz sevgiyi sevgi olarak alacak
Ve ona ihanet etmeyeceğim.

HAMLET
Çok iyi anlıyorum. Benim için yeter.
İyi niyetle kardeşçe karşılaşabiliriz şimdi.
Verin kılıçları. Haydi bakalım.

LAERTES
Tamam, verin birini bana.

HAMLET
Ben senin karşıtın olacağım Laertes:
Benim acemiliğimde senin hünerin,
Kapkara gecede bir yıldız gibi,
Işıl ışıl parlayacak.

LAERTES
Benimle alay ediyorsunuz bayım.

HAMLET
Yo, aklımdan bile geçmez.

KRAL
Ver kılıçları onlara genç Osrick.
Yeğenim Hamlet, bahsi biliyorsun.

HAMLET
Çok iyi biliyorum Lord'um.
Majesteleri zayıf taraf üzerine bahse girdiler.

KRAL
Benim hiç endişem yok bu konuda.
İkinizi de gördüm.

Laertes eskiye kıyasla ustalaştığına göre,
Çekişmeli geçecek demektir karşılaşma.

LAERTES
Bu çok ağır, başka bir kılıç göreyim.

HAMLET
Bu hoşuma gitti. Bu kılıçların hepsi aynı uzunlukta mı?

OSRICK
Evet sayın Lord'um.

(Karşılaşmaya hazırlanırlar.)

KRAL
Şarap taslarını şu masanın üstüne koyun.
Eğer birinci ya da ikinci vuruşu Hamlet yaparsa,
Ya da üçüncü vuruşmayı kazanırsa,
Bütün toplar atılsın.
Kral Hamlet'in sağlığına içecek
Ve kupaya bir inci atacak;
Danimarka tacını art arda giyen
Dört kralın taşıdığından daha değerli bir inci.
Verin kupaları ve davullar borazanlara seslensin,
Borazanlar dışardaki topçuya,
Toplar göklere, gökyüzü yeryüzüne:
"Hamlet'in şerefine içiyor Kral," desin.
Haydi başlayın.

(Borazanlar)

Ve siz, hakemler, gözünüzü açın.

HAMLET
Buyrun bayım.

LAERTES
Buyrun Lord'um

(Karşılaşma başlar.)

HAMLET
Bir.

LAERTES
Hayır.

HAMLET
Görüşünüz?

OSRICK
Evet, vuruş. Apaçık bir vuruş.

(Davul, borazanlar ve top sesi. Borazanlar. Top atılır.)

LAERTES
Pekâlâ, yeniden.

KRAL
Durun. İçki verin bana. Hamlet, bu inci senin.
Sağlığına içiyorum. Kupayı ona verin.

HAMLET
Şu vuruşmayı bitirelim önce; biraz beklesin.
Buyrun.

(Vuruşurlar.)

Yine vuruş. Ne diyorsunuz?

LAERTES
Evet evet değdi. Kabul ediyorum.

KRAL
Oğlumuz kazanacak.

KRALİÇE
Ter içinde ve nefes nefese.
Al şu mendili Hamlet. Yüzünü sil.
Kraliçe senin talihine içiyor Hamlet.

HAMLET
Sayın bayan!

KRAL
Gertrude, içme!

KRALİÇE
İçeceğim Lord'um. Kusura bakmayın

(İçer.)

KRAL *(Kendi kendine)*
Zehirli kupaydı o. Çok geç.

HAMLET
Şu anda içemem bayan. Birazdan.

KRALİÇE
Gel, yüzünü sileyim.

LAERTES *(Ötekilere duyurmadan, Kral'a)*
Lord'um, şimdi vuruyorum.

KRAL *(Laertes'e)*
Sanmam.

LAERTES *(Kendi kendine)*
Ama vicdanım da sızlıyor.

HAMLET
Haydi, sıra üçüncüde Laertes. Ağırdan alıyorsun.
Lütfen var gücünle hamle et.
Beni ciddiye almıyorsun gibime geliyor.

LAERTES
Öyle mi diyorsun? Haydi o zaman

(Çarpışırlar.)

OSRICK
İki tarafa da puan yok.

LAERTES
Al bakalım şunu.

(Çarpışma sırasında kılıçları değişirler ve ikisi de zehirli kılıçla yaralanır.)

KRAL
Ayırın onları. Öfkelendiler.

HAMLET
Gel bakalım. Bir daha!

(Kraliçe düşer.)

OSRICK
Hey, Kraliçe'ye bakın!

HORATIO
İkisi de yaralandı; kanıyor yaraları. İyi misiniz Lord'um?

OSRICK
Nasıl hissediyorsunuz kendinizi, Laertes?

LAERTES
Kendi kurduğu kapana düşen çulluk gibi Osrick.
Hainliğimin cezasını çekiyorum. Ölümü hak ettim.

HAMLET
Kraliçe'ye ne oldu?

KRAL
Yaralarınızın kanadığını görünce bayıldı.

KRALİÇE
Hayır hayır, içki içki! Ah canım Hamlet'im!
İçki içki! Zehirlendim!

(Ölür.)

HAMLET
Oh, alçaklar! Hey, kilitleyin kapıları.
İhanet! Çıkarın ortaya!

LAERTES
Burada Hamlet. Hamlet, ölüyorsun.

Dünyanın hiçbir ilacı seni iyileştiremez artık.
Yarım saatlik bile ömrün kalmadı.
Hain alet işte senin elinde.
Ucu düğmesiz ve zehirli.
Bu iğrenç dolap beni de götürüyor sonunda.
İşte şuraya uzanıyorum... bir daha kalkmamak üzere.
Annen zehirlendi. Başka bir şey söyleyemem.
Kral, suçlu Kral!

HAMLET
Kılıcın ucu zehirli, öyle mi?
Öyleyse, ey zehir, göster kendini!

(Kralı yaralar.)

HEPSİ
İhanet! İhanet!

KRAL
Oh, dostlar, koruyun beni. Yalnızca yaralandım!

HAMLET
Al şunu, ahlaksız katil, lanetli Danimarkalı,
İç bakalım.

(Kral'a zorla içirir.)

Kavuşma burada mı dersin?
Annemin peşinden git.

(Kral ölür.)

LAERTES
Layığını buldu.
Zehiri kendi hazırlamıştı.
Birbirimizi bağışlayalım soylu Hamlet;
Ne benim ve babamın ölümü senin üstünde olsun,
Ne de seninki benim.

HAMLET

Tanrı suçunu bağışlasın. Ben de geliyorum.
Ölüyorum, Horatio. Zavallı Kraliçe, elveda!
Siz, bu olaylar karşısında yüzü solup titreyenler,
Bu oyunun sessiz oyuncu ve seyircileri:
Vaktim olsaydı... ama o amansız zaptiye, Ölüm,
Götürmeye geldi mi insanı, hoşgörü tanımaz...
Ah, neler var içimde! Ama olsun.
Horatio ölüyorum. Sen yaşıyorsun.
Beni ve amacımı
Merak edenlere olduğu gibi anlat.

HORATIO

Öyle mi sanıyorsun![10]
Danimarkalıdan çok, eski bir Romalıyım ben.
İşte, burada biraz zehir kalmış.

HAMLET

İnsanlık adına, ver o kupayı bana; bırak.
Tanrı aşkına, ver şunu!
Oh Tanrım! Horatio, anlasana.
Ne denli yaralı bir isim kalır ardımda,
Her şeyi anlatacak kimse olmazsa geride.
Eğer yüreğinde bir parça yerim olduysa,
Uzak tut kendini bu mutluluktan[11]
Ve bu haşin dünyada,
Acıyla soluk almaya devam et
Ki, hikâyemi anlatabilesin.

(Uzaktan asker yürüyüşü sesi, bağrışmalar.)

Savaş mı var? Bu sesler ne?

OSRICK

Genç Fortinbras, Polonya seferinden zaferle dönüyor.
İngiliz elçilerini top atışlarıyla selamlıyor.

HAMLET
Ah, ölüyorum Horatio.
Güçlü zehir ruhumu eziyor artık.
İngiltere'den gelen haberleri
Öğrenecek kadar yaşayamayacağım.
Ama, bana kalırsa Fortinbras geçecek başa.
Ölümün eşiğinde benim oyum da onun.
Beni bu işe zorlayan, büyük küçük,
Tüm olayları anlat ona...
Sonrası sessizlik.

(Ölür.)

HORATIO
İşte soylu bir yürek parçalandı.
İyi geceler sevgili Prens.
Melekler şarkılarla yoldaşlık etsin sana.

(Asker yürüyüşü sesi.)

Bu davulların burda işi ne?

(Fortinbras, Elçiler, davulcular, bayraktarlar, Fortinbras'ın adamları, ötekiler.)

FORTINBRAS
Hani, nerdeler?

HORATIO
Ne görmek istiyordunuz?
Acı ve dehşetse, aramayı bırakabilirsiniz.

FORTINBRAS
Şu ölülere bakın! Olan olmuş bile.
Ey mağrur Ölüm!
Nasıl bir şölen hazırlığı var ki ebedi hücrende,
Bunca beyi bir vuruşta kanlar içinde yere serdin!

ELÇİ
Bir felaket bu!

Çok geç kaldı İngiltere'den getirdiğimiz haberler.
Bizi dinleyecek kulaklar, buyruğunun yerine geldiğini,
Rosencrantz ile Guildenstern'in öldüğünü
Duyacak durumda değil artık.
Kimden gelecek teşekkürümüz şimdi?

HORATIO
Onun[12] ağzından gelmezdi,
Canlı olup teşekkür edebilecek olsaydı bile.
Onların ölüm emrini vermiş değildi çünkü.
Ama siz Polonya savaşlarından ve siz İngiltere'den
Tam bu kanlı işin üstüne geldiğinize göre,
Emir verin şu bedenler yüksek bir yere konsun da,
Herkes görsün onları.
Bırakın ben de, olup bitenleri,
Henüz bilmeyenlere anlatayım. Herkes duysun
Bu caniyane, kanlı, doğadışı olayları;
Korkunç yanılgıları, boşu boşuna, rasgele ölümleri,
Kurnazca ve uyduruk gerekçelerle planlanan cinayetleri,
Ve sonuçta karışan kuyulara
Onları kazanların düşüşünü. Bütün bunları
Olduğu gibi anlatabilirim.

FORTINBRAS
Bir an önce anlatın her şeyi;
Devletin ileri gelenlerini de çağıralım, duysunlar.
Bana gelince; üzülerek kollarımı açıyorum bahtıma.
Bu krallıkta benim de haklarım olduğu hatırlanacaktır;
Bunların çağrısına uyuyor ve kısmetime sahip çıkıyorum.

HORATIO
Bu konuda benim de söyleyeceklerim var;
Hem de öyle birinin ağzından ki,
Bunlar duyulunca, size verilecek destek çok artacak.
Ama önce, gecikmeden görevimizi yerine getirelim.

Herkesin kafası karmakarışık çünkü.
Başka talihsizlikler gelmeden başımıza,
Başka düzenleri başka yanılgılar izlemeden
İşimizi bitirelim.

FORTINBRAS
Dört subay Hamlet'i alsın,
Askere yaraşır biçimde çıkarsın şu sahnenin üstüne.
Eğer fırsat verilseydi,
Nasıl bir kral olduğu görülecekti.
Bu dünyadan ötekine geçişi de
Marşlarla ve askeri törenlerle duyurulsun.
Ölüleri götürün.
Bu manzara savaş alanında yadırganmaz,
Ama burada yakışık almıyor.
Haydi gidin, söyleyin atılsın toplar.

(Uygun adımla çıkarlar. Bir pare top sesi.)

NOTLAR

BİRİNCİ PERDE

(1) *Zihnin gözü*: Bellek, hafıza.

(2) *Palmiyeli*: Palmiye: Zafer ve savaş simgesi.

(3) *Neptün'ün İmparatorluğu*: Deniz. Neptün: Roma Mitolojisinde denizler tanrısı.

(4) *Nemli yıldız*: Ay. Gelgit (med-cezir) olayında suları "çekip bıraktığı" için "nemli".

(5) *Kader Tanrıçaları*: Üç kader tanrıçası, insanın doğumunu, yaşamını ve ölümünü belirlerdi.

(6) *Hyperion*: Yunan mitolojisinde, gök tanrısı Uranus'la, yer tanrısı toprak ana Gaia'nın oğlu; güneş tanrısı Helios'un babası. Hyperion zaman zaman güneş simgesi olarak kullanılır.

(7) *Satir*: Yunan mitolojisinde, ikinci derece bir orman tanrısı; yarı keçi (bacakları, kuyruğu, kulakları, belli belirsiz boynuzları), yarı insan bir yaratık. Terim genellikle şaraba (içkiye) ve aşırı cinsel yaşama düşkünlüğü anlatmak için kullanılır.

(8) *Niobe*: Yunan mitolojisinde, Tebai kralının karısı. Çocuklarının, Apollo ve Artemis'ten daha üstün olduğunu söyleyince, çocuklar bu tanrı ve tanrıça tarafından öldürülür. Niobe ölen çocukları için o kadar çok gözyaşı döker ki, sonunda bir kayaya çevrilir ve (pınarından) gözyaşı dökmeye devam eder.

(9) *Herkül*: Yunan mitolojisinde, ölümlülerin en güçlüsü, en büyüğü. Tanrı Zeus'un, ölümlü Alkmena'dan doğma oğlu. On iki büyük görevi başarmış olmakla birlikte, Rönesans'ta özellikle "Herkül'ün Seçimi"yle ünlü. Erdem yolunu, tasasız ve mutlu bir yaşama yeğ tutmuştu.

(10) *Sizi iyi gördüğüme sevindim*: Hamlet, önce Horatio'yu seçemiyor ve kibarca selamı alıyor.

(11) *Bu eller birbirine bu kadar benzemiyor*: Horatio ellerini gösteriyor: "Sağ elim sol elime ne kadar benziyorsa, o hayalet de Kral'a o kadar benziyordu."

(12) *Onu bağlayan ip...*: Polonius, hem Hamlet'in hem de Ophelia'nın (iple bağlanan ve sınırlı bir alan içerisinde hareket edebilen hayvanlar gibi) hareket alanının kısıtlı olduğunu, ama Hamlet'in Ophelia'ya kıyasla biraz daha serbest olduğunu söylüyor.

(13) *Aracıdır bu gibiler...*: Polonius oldukça bulanık bir imgeyle, Hamlet'i üç şeye benzetiyor: a) iki yüzlü aşk tellalı, b) iyi giyimli eskici, c) karanlık işler peşinde bir iş adamı.

(14) *Nemea aslanı*: Herkül'ün on iki görevinden biri de Nemea vadisinde yaşayan aslanı öldürmekti.

(15) *Koruyucu kürelerinden...*: Kopernikus'tan önce, dünyanın evrenin merkezi olduğuna inanılıyordu. Bu inanca, göre, dünyanın çevresinde, merkez dünya olmak üzere, iç içe pek çok saydam küre dönüyordu. Her bir kürenin yüzeyinde bir gezegen takılı duruyor ve küreyle birlikte dünyanın çevresinde dönüyordu. Küresinden fırlayan bir yıldız ("yıldız kayması") evrende olağan dışı olayların işareti sayılıyordu.

(16) *Lethe*: Yunan mitolojisinde, yeraltı ülkesinde akan bir nehir. Ölülerin ruhları bu nehrin suyundan içtikleri anda dünyadaki yaşamlarını unuturlardı.

(17) *Kılıcım üstüne*: Hamlet'in, haç biçimindeki kılıcın kabzası üzerine yemin etmelerini istemesi ve Hayalet'in bunu onaylaması, Hayalet'in aldatıcı, "şeytani" bir görüntü olmadığını ve konunun kutsallığını ve ciddiliğini vurguluyor olabilir. Hamlet'in alaycı tavrı ise heyecanına ve konuyu ne denli ciddiye aldığını gizleme çabasına verilebilir.

(18) *Burda, orda...*: Büyük bir olasılıkla, Hayalet'in sesi değişik yerlerden geliyor ve Hamlet de buna göre yer değiştiriyor.

İKİNCİ PERDE

(1) *Öteki elini...*: Ophelia, uzaklarda bir şey arar gibi, elini gözlerinin üzerine siper ediyor.

(2) *Dengesizliğinin*: Shakespeare "distemper" terimini kullanıyor. Bu da, çağın inancına göre, insanın kişiliğini belirleyen dört sıvı arasındaki "dengesizlikten" doğan bir rahatsızlık.

(3) *Bu makine*: Hamlet'in bedeni.

(4) *Alın bunu burdan*: Polonius Kral'ın bir "bakanı" olduğunu gösteren, göğsündeki zinciri gösteriyor, ya da, "kafamı kesin," diyor olabilir.

(5) *Kılıçsız gezmeyenler...*: Kılıç taşımak soyluluk ve ustalık belirtisiydi. "En usta oyuncular bile, yeni yetme çocuk oyuncuların karşısında sindiler."

(6) *Herkül'ün yükünü*: Shakespeare'in ortağı olduğu kumpanyanın oyunlarını oynadığı "Globe" ("küre," "yerküre") Tiyatrosu'nun işareti, elleri üzerinde dünyayı taşıyan Herkül'dü: "Çocuk kumpanyaları, Globe Tiyatrosunu bile geride bırakıyor."

(7) *Verin ellerinizi*: Hamlet, Rosencrantz ve Guildenstern'e resmen hoş geldiniz diyerek ellerini sıkıyor.

(8) *Atmacayı...*: Hamlet, "Deli göründüğüme bakmayın, gerçek dostu yalancı dosttan ayırırım," demek istiyor olabilir.

(9) *Çok doğru...*: Polonius yaklaşırken, Hamlet sanki ötekilerle konuşmaya dalmış gibi yapıyor.

(10) *Yefta...*: Tevrat'a göre, Yefta, düşmanlarını yenerse, karşısına çıkacak ilk canlı varlığı kurban edeceğine yemin etmiş ve karşısına ilk çıkan kendi kızı olmuş.

(11) *Sesiniz kırılmasın*: Hamlet, kadın rollerine çıkan genç erkek oyuncuyla konuşuyor. Bu oyunculardan büyük bir bölümü, ergenlik çağıyla birlikte sesleri kalınlaşınca, artık kadın rolüne çıkamaz oluyorlarmış.

(12) *Altın...*: Zamanın altın paralarının üstündeki Kral resminin çevresinde bir halka varmış. Paradaki çatlaklar, kırıklar bu halkaya ulaşınca, para geçmez sayılırmış.

(13) *Masal*: Bu masal Vergilius'un Aeneas destanının 2. ve 3. kitaplarında geçer ve Kral Priamos'un, Akhilleos'un oğlu Pyrrhus tarafından öldürülüşünü konu alır.

(14) *Hyrcania canavarı*: Eski çağlarda Hazar Denizi kıyılarında yaşadığı sanılan, yırtıcılığıyla tanınmış kaplan.

(15) *Kader atı*: Yunanlıların Troya'ya soktukları ünlü tahta at.

(16) *Lanetli bir ışık*: Cehennem alevlerine benzediği için.

(17) *Temellerine eğildi...*: Troya surları yanarak yıkılıyor ve Pyrrhus bir an hareketsiz kalıyor.

(18) *Kiklops'un çekiçleri*: Mitolojiye göre Kiklops, alnının ortasında tek gözü olan bir devdi ("tepegöz"). Ateş ve demirciler tanrısı Volkan, tanrılara (ve bu arada savaş tanrısı Mars'a) silah yaparken Kiklops ona yardımcı olmuştu.

(19) *Hekuba*: İlyada'da, Priamos'un karısı, Hektor'un annesi.

(20) *Göklerin yanan gözleri*: Yıldızlar.

(21) *Melankolimden*: Elizabeth devri inancına göre, bir tür safranın vücuttaki aşırı birikimi "melankoli"ye yol açarmış. "Melankolik" kişilerin sık sık hayal gördüğüne, akli dengelerinin çabuk bozulduğuna ve bu nedenle şeytanın eline çabuk düştüklerine inanılırmış.

ÜÇÜNCÜ PERDE

(1) *Sana gelince Ophelia*: Ophelia'nın bu sahnede biraz açıkta durduğu ve hazırlanan plandan haberi olmadığı anlaşılıyor.

(2) *Eski ağaca...*: Hamlet annesinden kendisine geçen hamurdan söz ediyor.

(3) *Maskara:* "Kocalarınızı boynuzlayarak maskara ettiğinizi," diyor olabilir.

(4) *Termagant:* Orta Çağda, Hıristiyanların bir bölümü, Müslümanların bu tanrıya taptığına inanıyorlarmış. Orta Çağ dinsel oyunlarında Termagant patırtıcı ve gösteriş düşkünü bir kişi olarak görünür.

(5) *Herod:* İsa'dan önce Filistin'de yaşamış Yahudi önderlerinden biri. Orta Çağ dinsel oyunlarında deli dolu bir zorba olarak görünür.

(6) *Doğaya ayna tutmak:* Kaynağı çok eskilere dayanan bir düşünceye göre, "Ssanat, gerçeği yansıtan bir aynaya benzer," "Tiyatronun görevi, seyirciye, gerçek erdem, gerçek kötülük nedir; içinde bulunduğu çağın gerçek yüzü neye benziyor, göstermektir," diyor Hamlet.

(7) *Tatlı dil...:* "İnsanlar sadece karşılık beklediği kişilere iltifat eder."

(8) Demirciler Tanrısı Volkan'ın örsü yeraltında olduğundan cehennemle bağdaştırılıyor. Bu yüzden "iğrenç".

(9) *Bukalemun yiyeceği:* Bukalemunun yalnızca hava yiyerek yaşadığı sanılırmış.

(10) Zamanın "morris" dansında, dansçının bel hizasına oyuncak at bağlanırmış. Puritan yetkililer bu uygulamayı günah diye yasaklamışlar.

(11) *Apollo:* Güneş tanrısı.

(12) *Tellus:* Yer, dünya tanrıçası.

(13) *Hymen:* Evlilik tanrısı.

(14) *Pelin otu:* "Wormwood". Kekre, acı tadıyla tanınan bir ot. İngilizce'de simgesel olarak, acı bir olgu için de kullanılırmış.

(15) "Kederin fazlası çok geçmeden neşeye, neşenin fazlası kedere dönüşür," diyor.

(16) *Gittikçe...:* "Buluşlarınız daha zekice ama daha utandırıcı oluyor."

(17) *Hekate:* Yeraltı ülkesinin tanrıçası ve cadıların önderi.

(18) *Tüylerden orman:* Aktörlerin taktığı tüylerden söz ediyor. *Türk'e kaçtı:* "Farz et, her şeyimi kaybettim," demek istiyor.

(19) *Damon:* Efsaneye göre, Damon ve Pythias örnek bir arkadaşlık kurmuşlardı.

(20) *Jüpiter:* Roma mitolojisinde en büyük tanrı.

(21) *Kafiye:* "Sonsuza dek..." le kafiyeli olarak, "eşek" diyebilirdiniz, diyor Horatio.

(22) *Şu çalıp çırpıcıların...:* Hamlet ellerini gösteriyor.

(23) *Ot büyür:* "... at acından ölür." İngiliz atasözü.

(24) *Neron:* Roma imparatoru Neron, annesi Agrippa'yı öldürmüştü.

(25) *Şu aldığın ilaç:* Kral'ın duasını kastediyor.

(26) *Mars*: Roma mitolojisinde savaş tanrısı.

(27) *Merkür*i: Roma mitolojisinde tanrıların habercisi.

(28) *Çık evin damına...*: Hamlet burada bir masala değiniyor: "Bir maymun, içi kuş dolu bir sepet çalar ve bir evin damına çıkar. Ya meraktan ya da kazayla kafesin kapağını açınca, kuşlar uçar gider. Kuşlara heveslenen maymun, önce sepetin içine girer ve oradan da, uçabileceği inancıyla, kendisini aşağı bırakır; yere düşer ve boynu kırılır." Hamlet Kraliçe'ye diyor ki: "Benden aldığın sırları Krala açmaya kalkışırsan, hepsi uçar gider; Krala karşı davranışlarını benim gibi ustalıkla ayarlayabileceğin düşüncesine kapılırsan yanılır ve canını tehlikeye atarsın."

DÖRDÜNCÜ PERDE

(1) *Oraya*: Sahnenin arkasındaki yukarı odaya.

(2) *Aziz Valentin günü*: İnanca göre kuşlar eşlerini bugün seçerlermiş. O gün bir erkeğin gördüğü ilk kız onun sevgilisi olurmuş.

(3) *Pelikan*: Pelikanın, yavrularını göğsünde kendi açtığı yaradan akan kanla beslediğine inanılırmış.

(4) *Tahtayı...*: Suyun içindeki kireç ve madensel tuzlar, içine konan nesnenin çevresinde bir tabaka oluşturuyor.

(5) *Zincirleri*: Mahkûm olduğunda elleriyle ayaklarına bağlanacak zincirler.

(6) *Rahatsızlık*: Her iç çekişiyle bir damla kan kaybolduğuna inanılırmış.

(7) *Utanç ne derse...*: Laertes, kız kardeşi için ağlaması doğal da olsa, ağlamayı kadınsı buluyor ve utanıyor.

BEŞİNCİ PERDE

(1) *Kendi selametini...*: Pek çok dinde olduğu gibi, Hıristiyanlıkta da kişinin kendini öldürmesi günah; intihar edenler için de dini tören yapılmayabiliyor. Soytarılar intiharı cinayetle karıştırıyorlar ve yarım yamalak hukuk bilgileri yüzünden zaman zaman saçmalıyorlar. Söz gelimi, yasaya göre başkasını öldürmek suçtur, meğer ki insan kendini savunmak için bu işi yapmış olsun. Soytarılar hem bu kuralı intihara uygulamakla hem de "nefsi müdafa halinde" ("se defendendo") yerine "nefsi müdahele" diye çevrilebilecek, aslında anlamsız bir terim ("se offendendo") kullanmakla komik yanılgıya düşüyorlar.

(2) *Tahrikat*: "Tahkikat."

(3) *Tören yarım...*: Töre uyarınca intihar edenler için normal cenaze töreni yapılmıyor.

(4) *Pelion*: Kuzey Yunanistan'da bir dağ.

(5) *Göz kapaklarım...*: Ölümden önce, insan vücudunda görülebilir hareketi duran en son organın göz kapakları olduğuna inanılırmış.

(6) *Ossa*: Kuzey Yunanistan'da bir dağ.

(7) *Şapkanı...*: Elizabeth devrinde şapka genellikle içerde de çıkarılmazmış. Osrick'in şapkasını çıkarması aşırı bir saygı gösterisi olsa gerek.

(8) Osrick, Shakespeare'in oyunlarında sık görülen, ağdalı, tumturaklı konuşma, heveslisi karakterlerden. Bu yüzden sürekli gülünç duruma düşüyor. Hamlet de, Osrick'le konuşurken onun üslubunu taklit ediyor.

(9) *Özgür*: Osrick, "özgün," "sanatlı" demek istiyor. "Taşıt:" askı, bağ. Osrick, kılıcı kemere bağlayan kayış veya askıya kendince bir ad uyduruyor (*"Taşıt:"* kılıcı taşıyan bağ!)

(10) *Öyle mi sanıyorsun*: "Yaşayacağımı mı sanıyorsun?"

(11) *Mutluluk*: Ölüm.

(12) *Onun*: Kral Claudius'un.

William Shakespeare

- Antonius ve Kleopatra
- Atinalı Timon
- Bir Yaz Gecesi Rüyası
- Coriolanus
- IV. Henry
- Fırtına
- Hamlet
- Huysuz Kız
- Julius Caesar
- Kral Lear
- Macbeth
- Onikinci Gece
- Othello
- Romeo ve Juliet
- Size Nasıl Geliyorsa
- Soneler
- III. Richard
- Venedik Taciri
- Windsor'ın Şen Kadınları
- Yanlışlıklar Komedyası
- Yeter ki Sonu İyi Bitsin
- Yok Yere Yaygara

ISBN 978-975-14-0713-9

9 789751 407139

11,00.-YTL